

vergadering **31**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 20 april 2022

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	5
VERONTSCHULDIGINGEN	5
ONDERZOEK VAN DE GELOFSBRIEVEN EN EEDAFLEGGING	5
POLITIEKE FRACTIES	
Wijziging in de samenstelling	5
MEDEDELING VAN DE AANWIJZING VAN EEN DEELSTAATSENATOR	6
SAMENSTELLING VAN DE COMMISSIES	
Wijzigingen onder de vaste en plaatsvervangende leden	6
VOORSTEL VAN DECREET van Hannes Anaf, Conner Rousseau, Freya Van den Bossche, Ludwig Vandenhove, Kurt De Loor en Hannelore Goeman tot wijziging van artikel 80, §2, van het decreet van 18 mei 2018 houdende de Vlaamse sociale bescherming – 1241 (2021-2022) – Nr. 1	
Voorstel tot spoedbehandeling	6
ACTUALITEITSDEBAT over de Oosterweelwerken na het nieuwe arrest van de Raad van State – 8 (2021-2022)	7 7
VOORSTEL VAN DECREET van Koen Daniëls, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Annabel Tavernier, Hilâl Yalçin en Arnout Coel tot het nemen van dringende maatregelen in het onderwijs naar aanleiding van de Oekraïne-crisis, tot wijziging van het decreet van 8 juni 2007 betreffende de studiefinanciering van de Vlaamse Gemeenschap en tot wijziging van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013 voor leerlingen en studenten die ressorteren onder richtlijn 2001/55/EG van de Raad van 20 juli 2001 betreffende minimumnormen voor het verlenen van tijdelijke bescherming in geval van massale toestroom van ontheemden en maatregelen ter bevordering van een evenwicht tussen de inspanning van de lidstaten voor de opvang en het dragen van de consequenties van de opvang van deze personen – 1240 (2021-2022) – Nr. 1	
Voorstel tot spoedbehandeling	33
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	34
ACTUELE VRAAG van Filip Dewinter aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het uittesten van een datagedreven instrument in tien gemeenten dat malafide ondernemingen moet helpen opsporen	
ACTUELE VRAAG van Jo Brouns aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de uitrol van het misdadpreventieplatform in heel Vlaanderen	34
ACTUELE VRAAG van Lise Vandecasteele aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de stijgende facturen voor woonzorgcentra	
ACTUELE VRAAG van Freya Saeys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de stijgende prijzen in de woonzorgcentra	
ACTUELE VRAAG van Ann De Martelaer aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de prijsstijgingen bij en betaalbaarheid van de woonzorgcentra	39

ACTUELE VRAAG van Maxim Veys aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de betaalbaarheid van de private huurmarkt	46
ACTUELE VRAAG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over kinderarbeid bij pakjesbedrijven	
ACTUELE VRAAG van Ilse Malfroot aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de invallen bij PostNL door de Vlaamse sociale inspectie en de federale politie	
ACTUELE VRAAG van Björn Rzoska aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de inzet van kinderen bij PostNL	
ACTUELE VRAAG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de getuigenissen van wanpraktijken bij PostNL	51
ACTUELE VRAAG van Jean-Jacques De Gucht aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de prijsstijging van warme schoolmaaltijden in het GO!-onderwijs	59
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Immanuel De Reuse, Stefaan Sintobin, Suzy Wouters en Chris Janssens over het waarborgen van de betaalbaarheid van onze woonzorgcentra – 1242 (2021-2022) – Nr. 1	
Voorstel tot spoedbehandeling	64
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	64
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Maurits Vande Reyde, Inez De Coninck, Tinne Rombouts, Andries Gryffroy, Orry Van de Wauwer en Paul Van Miert over het verbeteren van de toegankelijkheid van de publieke gebouwen en de publieke ruimte in Vlaanderen – 956 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 4	
Bespreking	64
VOORSTEL VAN DECREET van Koen Daniëls, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Annabel Tavernier, Hilâl Yalçın en Arnout Coel tot het nemen van dringende maatregelen in het onderwijs naar aanleiding van de Oekraïne-crisis, tot wijziging van het decreet van 8 juni 2007 betreffende de studiefinanciering van de Vlaamse Gemeenschap en tot wijziging van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013 voor leerlingen en studenten die ressorteren onder richtlijn 2001/55/EG van de Raad van 20 juli 2001 betreffende minimumnormen voor het verlenen van tijdelijke bescherming in geval van massale toestroom van ontheemden en maatregelen ter bevordering van een evenwicht tussen de inspanning van de lidstaten voor de opvang en het dragen van de consequenties van de opvang van deze personen – 1240 (2021-2022) – Nr. 1	
Voorstel tot spoedbehandeling	74
Algemene bespreking	75
Artikelsgewijze bespreking	82

VOORSTEL VAN DECREET van Hannes Anaf, Conner Rousseau, Freya Van den Bossche, Ludwig Vandenhove, Kurt De Loor en Hannelore Goeman tot wijziging van artikel 80, §2, van het decreet van 18 mei 2018 houdende de Vlaamse sociale bescherming – 1241 (2021-2022) – Nr. 1 Voorstel tot spoedbehandeling	83
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Immanuel De Reuse, Stefaan Sintobin, Suzy Wouters en Chris Janssens over het waarborgen van de betaalbaarheid van onze woonzorgcentra – 1242 (2021-2022) – Nr. 1 Voorstel tot spoedbehandeling	83
VOORSTEL VAN DECREET van Koen Daniëls, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Annabel Tavernier, Hilâl Yalçın en Arnout Coel tot het nemen van dringende maatregelen in het onderwijs naar aanleiding van de Oekraïne-crisis, tot wijziging van het decreet van 8 juni 2007 betreffende de studiefinanciering van de Vlaamse Gemeenschap en tot wijziging van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013 voor leerlingen en studenten die ressorteren onder richtlijn 2001/55/EG van de Raad van 20 juli 2001 betreffende minimumnormen voor het verlenen van tijdelijke bescherming in geval van massale toestroom van ontheemden en maatregelen ter bevordering van een evenwicht tussen de inspanning van de lidstaten voor de opvang en het dragen van de consequenties van de opvang van deze personen – 1240 (2021-2022) – Nr. 1 Hoofdelijke stemming	84
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Maurits Vande Reyde, Inez De Coninck, Tinne Rombouts, Andries Gryffroy, Orry Van de Wauwer en Paul Van Miert over het verbeteren van de toegankelijkheid van de publieke gebouwen en de publieke ruimte in Vlaanderen – 956 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 4 Stemming over het amendement Hoofdelijke stemming	85 85
ROUWHULDE voor de heer Victor Peuskens, gewezen lid van de Vlaamse Raad	85
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	85
BIJLAGEN	
Aanwezigheden	88
Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers	88

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: mevrouw Liesbeth Homans

– *De vergadering wordt geopend om 13.59 uur.*

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Ik deel aan de vergadering mee dat er verontschuldiging zijn ingekomen van de volgende leden:

Leo Pieters: ambtsverplichtingen;

Gwendolyn Rutten: familieverplichtingen;

Imade Annouri, Piet De Bruyn, Tom De Meester, Kim De Witte, An Moerenhout, Jeremie Vaneeckhout: gezondheidsredenen.

ONDERZOEK VAN DE GELOFSBRIEVEN EN EEDAFLEGGING

De voorzitter: Dames en heren, bij mail van 29 maart 2022 heeft de heer Lorin Parys met ingang van 1 april 2022 ontslag genomen als Vlaams volksvertegenwoordiger.

De opvolger die in aanmerking komt om de heer Lorin Parys te vervangen, is de heer Arnout Coel. De heer Arnout Coel heeft reeds zitting in het Vlaams Parlement als plaatsvervanger.

De opvolger die in aanmerking komt om de heer Arnout Coel als plaatsvervanger te vervangen, is mevrouw Veerle Geerinckx.

De geloofsbrieven van mevrouw Veerle Geerinckx werden reeds goedgekeurd in de plenaire vergadering van 18 juni 2019. Het administratieve onderzoek heeft uitgewezen dat sindsdien geen wijziging is opgetreden in de vervulling van de verkiesbaarheidsvoorwaarden.

Vraagt hierover iemand het woord? *(Neen)*

Ik roep mevrouw Veerle Geerinckx uit tot Vlaams volksvertegenwoordiger en nodig haar uit om aan het spreekgestoelte de grondwettelijke eed af te leggen, die luidt als volgt: "Ik zweer de Grondwet na te leven."

– *Veerle Geerinckx legt de eed af. (Applaus)*

Mevrouw Geerinckx, ik geef u akte van uw eedaflegging.

Namens alle collega's feliciteer ik u en heet ik u van harte welkom in het Vlaams Parlement. *(Applaus)*

POLITIEKE FRACTIES

Wijziging in de samenstelling

De voorzitter: Dames en heren, bij brief van 5 april 2022 bevestigen de heer Wilfried Vandaele, voorzitter van de N-VA-fractie, en mevrouw Veerle Geerinckx dat mevrouw Veerle Geerinckx vanaf haar eedaflegging tot de N-VA-fractie behoort.

MEDEDELING VAN DE AANWIJZING VAN EEN DEELSTAATSENATOR

De voorzitter: Dames en heren, bij brief van 30 maart 2022 deelt de griffier van de Senaat mee dat ingevolge het ontslag van mevrouw Martine Fournier als deelstaatsenator met ingang van 19 april 2022 één mandaat van deelstaatsenator vacant is geworden, dat aan politieke formatie D (CD&V) toekomt.

Politieke formatie D heeft mij op 5 april 2022 een lijst overhandigd waarop zij de heer Stijn De Roo aanwijst als deelstaatsenator. Die lijst is ondertekend door de meerderheid van de leden van de politieke formatie.

Ik heb de door de politieke formatie ondertekende voordrachtlijst aan de griffier van de Senaat betekend.

SAMENSTELLING VAN DE COMMISSIES

Wijzigingen onder de vaste en plaatsvervangende leden

De voorzitter: Dames en heren, voor de N-VA-fractie zijn

in de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie de heer Lorin Parys als plaatsvervangend lid vervangen door mevrouw Veerle Geerinckx,

in de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand en Dierenwelzijn de heer Lorin Parys als plaatsvervangend lid vervangen door mevrouw Veerle Geerinckx,

in de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding de heer Lorin Parys als vast lid vervangen door mevrouw Veerle Geerinckx,

in de Commissie voor Wonen en Onroerend Erfgoed de heer Lorin Parys als plaatsvervangend lid vervangen door mevrouw Veerle Geerinckx,

in de Commissie ad hoc voor de Evaluatie en Verdere Uitvoering van het Vlaamse Coronabeleid de heer Lorin Parys als plaatsvervangend lid vervangen door mevrouw Veerle Geerinckx,

in de Controlecommissie voor Regeringsmededelingen de heer Lorin Parys als vast lid vervangen door mevrouw Veerle Geerinckx en

in de Onderzoekscmissie naar de veiligheid in de kinderopvang de heer Lorin Parys als vast lid vervangen door mevrouw Freya Perdaens.

VOORSTEL VAN DECREET van Hannes Anaf, Conner Rousseau, Freya Van den Bossche, Ludwig Vandenhove, Kurt De Loor en Hannelore Goeman tot wijziging van artikel 80, §2, van het decreet van 18 mei 2018 houdende de Vlaamse sociale bescherming – 1241 (2021-2022) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Voorzitter, krachtens artikel 50, punt 1, h), van het reglement zou ik graag de spoedbehandeling vragen van een voorstel van decreet van ons over de wijziging van het decreet houdende de Vlaamse sociale bescherming.

De voorzitter: Is dat al ingediend?

Hannelore Goeman (Vooruit): Normaal gezien wel.

De voorzitter: We zullen het checken. Is het goed dat we ons daar later over uitspreken? (*Instemming*)

Het incident is gesloten.

ACTUALITEITSDEBAT over de Oosterweelwerken na het nieuwe arrest van de Raad van State – 8 (2021-2022)

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het actualiteitsdebat over de Oosterweelwerken na het nieuwe arrest van de Raad van State.

Het debat is geopend.

De volgorde van de fracties is als volgt: de PVDA, Groen, Open Vld, de N-VA, het Vlaams Belang, CD&V en Vooruit. Iedereen krijgt drie minuten voor een openingsstatement. Dan krijgt de regering gezamenlijk tien minuten. Dan krijgt elke fractie nog eens maximum vier minuten, en dan zijn onderbrekingen mogelijk.

De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Beste ministers van de Vlaamse Regering, wat een boeltje hebben jullie gemaakt van de PFOS-vervuiling en van de Oosterweelwerken. De leefbaarheid en de gezondheid van tienduizenden inwoners van Zwijndrecht en Linkeroever zijn in gevaar gebracht en de grootste werf van Europa ligt opnieuw stil. Ik hoop dat we straks zullen horen hoelang. Daarvoor is er maar een verantwoordelijke en dat is de Vlaamse Regering en het beleid dat ze heeft gevoerd. Toen de werken in december een eerste keer werden stilgelegd, konden jullie nog zeggen dat het ging om een technisch akkefietje, iets met de kadastrale werkzones en dat jullie dat wel zouden oplossen.

Maar nu wordt de hele manier waarop er met de PFOS-vervuiling op die Oosterweelwerf wordt omgegaan, in vraag gesteld. Het gaat over twee zaken. Ten eerste kan door de Oosterweelwerken de PFOS-vervuiling verder worden verspreid en dat mag uiteraard niet. Dat is geen goed idee. Ten tweede moet de zwaar vervuilde grond die niet kan worden gesaneerd, op een vergunde stortplaats geborgen worden en niet zomaar in een geluids- of een veiligheidsberm. Al in de eerste nota's over de PFOS-vervuiling staan die problemen beschreven.

Zodra die vervuiling vorig jaar werd bekendgemaakt, hebben we gevraagd om te stoppen met die fouten uit het verleden en te werken met correcte normen en procedures. Verzoen de leefbaarheid, het leefmilieu en de volksgezondheid en de mobiliteit in Antwerpen, in Zwijndrecht en omstreken. Toen de werken in december voor de eerste keer werden stilgelegd, heb ik u nog gezegd: maak van dit momentum gebruik om op een correcte manier om te gaan met normen en doe het in een keer goed, anders lopen jullie gewoon opnieuw tegen de muur. Dat is exact wat er is gebeurd. Deze regering heeft teruggegrepen naar het aloude Oosterweeladagium: 'walk and don't look back', met spuug en paktouw de problemen oplossen als ze zich stellen. Deze uitspraak over de stopzetting van de werken is jammer genoeg 'an accident waiting to happen'.

Als jullie de PFOS-vervuiling vanaf het begin correct hadden aangepakt, dan hadden we al die rechtszaakprocedures en vertragingen niet gehad. Het had dan misschien wat langer geduurd en jullie hadden wellicht wat harder op tafel moeten kloppen bij 3M. Jullie hadden misschien niet meer vlak voor de verkiezingen met een spade in de hand kunnen poseren voor de foto. Maar dat was beter geweest voor de leefbaarheid, voor het milieu, voor de volksgezondheid en voor de mobiliteit. Met de huidige stilstand wint niemand.

Ik vraag me af, beste ministers, wat de impact van deze uitspraak op de Oosterweelwerken is. Hoe gaan jullie daarmee om? Welke acties zullen jullie ondernemen? Welke lessen trekken jullie daaruit voor toekomstige grote projecten die met dat soort vervuiling worden geconfronteerd?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Beste Vlaamse Regering, beste collega's, de zogenaamde werf van de eeuw is eerder een brokkenparcours van de eeuw. Oosterweel moest en zou er komen ten koste van milieu en gezondheid. Gelukkig kunnen de Vlamingen nog rekenen op het rechtssysteem dat aan de noodrem trekt. Dat is verdorie nodig. Op de plaats met de grootste PFOS-vervuiling in de wereld – en PFOS is voor alle duidelijkheid een schadelijke kankerverwekkende stof die het immuuniteitsysteem aantast en nooit afbreekt – zet deze Vlaamse Regering de graafwerken gewoon verder. Nochtans waren er genoeg alarmsignalen. Experts, milieujuristen en de Raad van State gaven al eerder een heel duidelijk signaal dat jullie de eigen milieuwetgeving niet respecteerden en toch deden jullie verder. Dat is lachen met de gezondheid van de Vlaming en met ons rechtssysteem. Het zou vanzelfsprekend moeten zijn dat de regering de gezondheid van haar burgers beschermt, maar niet in Vlaanderen. Hier moeten de burgers zelf naar de rechtbank stappen om hun rechten af te dwingen.

Sterker nog, in een poging om deze bezorgde burgers te stoppen schakelde deze Vlaamse Regering een bataljon aan advocaten in om een beetje, tja, hun argumenten weg te lachen. De burgers zouden het niet begrijpen, lees ik in het arrest van de Raad van State. Dat is ongelooflijk cynisch. Want als er één instantie is die niet begrijpt wat er speelt, dan is het deze Vlaamse Regering wel, die de gezondheid van de burgers inzet als pasmunt voor een project dat al jaren haar glans verloren heeft.

Alarmsignalen waren er genoeg de afgelopen maanden. Eerst was er de vaststelling van de impact van de PFOS-vervuiling in 2017. En wat was de oplossing van de Vlaamse Regering? Er zo weinig mogelijk ruchtbaarheid aan geven en zo snel mogelijk verdergaan. En dan maakt de PFOS-commissie duidelijk dat de vervuiling voor grote problemen zou zorgen. Dan hebben jullie dat even tijdelijk onhold gezet, maar opnieuw is de oplossing van deze Vlaamse Regering om een beetje bij te schaven, maar vooral om de werken zo snel mogelijk verder te zetten. Want 'time is money'.

Milieuorganisaties en burgerbewegingen waren niet tevreden met de oplossingen die jullie op tafel legden, en daarom trokken ze naar de rechtbank. Ze waren ongerust over de gezondheid van de omwonenden. En eindelijk, onder druk van die rechtbank, werd de Vlaamse Regering gedwongen om haar opeenvolging van slechte beslissingen stop te zetten en milieu en gezondheid voorop te zetten.

Maar er is meer. Als jullie zelf de kantjes van de milieuwetgeving ervan af lopen, hoe kun je dan in godsnaam 3M nog dwingen zijn verantwoordelijkheid op te nemen? Jullie spelen met vuur. Beste Vlaamse Regering, ik roep jullie op om eindelijk jullie verantwoordelijkheid op te nemen en het over een andere boeg te gooien. De gronden moeten gesaneerd worden. Zorg dat dat Oosterweelproject terug op stapel komt met de sanering van de gronden. En ga voor één keer niet jullie verantwoordelijkheid uit de weg, maar bescherm de gezondheid van jullie burgers. (*Applaus bij Groen*)

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): De bescherming van de bevolking is een van de kerntaken van een overheid. Waken over de veiligheid van mens en milieu behoort daartoe. Het Oosterweelproject is een project dat ook de

gezondheid en de leefbaarheid van de grote regio ten goede komt. Er zijn de talloze doden die jaarlijks vallen door stikstof. Is dat een project dat mens en milieu ondergeschikt maakt? Ik dacht het niet. Als wij de Oosterweelverbinding zouden begraven, dan begraven wij de motor van onze economie. Dan begraven wij de leefbaarheid van heel Antwerpen en de ruime omgeving.

Dus, collega's, er zijn hier mensen – en niet alleen hier – die elk argument en elke strijd zullen opnemen om toch maar die Oosterweelverbinding te blokkeren. Die Oosterweelverbinding is niet alleen een project geworden van de politiek, maar ook van de burgerbeweging, van burgers, van mensen die bezorgd zijn over de leefbaarheid. Dat zijn mensen die maanden en dagen hebben meegewerkt om van dit project een project te maken dat leefbaarheid, economie en mobiliteit met elkaar verzoent.

Dus neen, ik sta hier vandaag niet om Oosterweel te begraven, integendeel. Laat de Oosterweelverbinding inderdaad de werf van de eeuw zijn, die ook een van de grootste vervuilingen in ons land, in onze regio opkuist. Dat moet de inzet zijn. En dus moeten we ons de vraag stellen: hoe kunnen we dit oplossen? Wat moet er gebeuren om mens en milieu te beschermen, en toch ervoor te zorgen dat ons land niet tot een algehele stilstand komt? Dat is ongetwijfeld een complexe vraag.

Maar, edelachtbare leden van de regering, het is hoog tijd. We hebben heel weinig tijd te verliezen. Elke dag die nu wegtikt, is een bedreiging voor het Oosterweelproject. Ik heb er geen zicht op, ik hoop dat u ons duiding kunt geven over wat de verwachte vertragingen zijn, maar ook en vooral wat de oplossingen zijn. Hoe kunnen wij een kader aanreiken voor iedere aannemer, iedere bouwheer die met vervuiling geconfronteerd wordt, of het nu de werf van een huis is of een grondinfrastructuurproject? Wat moeten zij doen wanneer ze vervuiling aantreffen, wanneer het over grote vervuiling gaat, ernstige vervuiling? Wat moet er met die vervloekte vervuilde grond, die 3M bezoedeld heeft, gebeuren? Moet die naar een stortplaats? Hoe gaan we dat aanpakken?

Dus, minister Demir, ik kijk naar u voor een duidelijk kader en voor de remediëring aan ons Bodemdecreet. Want er is inderdaad gebleken dat er hier en daar gaten zitten in dat decreet waardoor het voor activisten mogelijk is geworden om dergelijke projecten te blokkeren.

Iedereen moet kunnen opkomen voor zijn rechten, voor zijn eigenbelang en voor het algemeen belang. Als liberalen hebben wij vertrouwen in de burger maar het mag niet de bedoeling zijn dat de bezorgdheid voor mens en milieu wordt misbruikt om een fetisj tegen een mobiliteitsoplossing aan te vatten.

Beste leden van de regering, wat moet er gebeuren? Wat is de verwachte timing? En kunnen wij, wanneer die vertraging ernstig blijkt te zijn, er toch voor zorgen dat met andere projecten die de mobiliteit rond Antwerpen kunnen verbeteren, alvast voortgang kan worden gemaakt? Het is niet meer of niet minder dan dat. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Mevrouw De Ridder heeft het woord.

Annick De Ridder (N-VA): Voorzitter, minister-president, ministers, collega's, we hebben het over de werf van de eeuw, Oosterweel, eindelijk een oplossing, niet alleen voor de mobiliteit en de economie maar zeker ook voor de leefbaarheid, niet alleen van Antwerpen maar ook ver daarbuiten en van heel Vlaanderen. Daarom hebben we het over de werf van de eeuw.

Zoals u weet, is die werf eind vorig jaar voor de eerste maal stilgelegd. De conformverklaringen voor technische verslagen werden geschorst, en dat betekent

een eerste vertraging van een project dat nu eens alles verzoent wat u, ons, de volledige Vlaamse bevolking aanbelangt en dat – en ik herhaal – mobiliteit, economie en uiterst belangrijk, leefbaarheid verzoent.

Om langdurige vertraging en kosten te vermijden werd alles in het werk gesteld om tegemoet te komen aan dat arrest, om beter te doen. Dat gebeurde in nauw overleg met aannemers, met gerenommeerde bodemsaneringsdeskundigen, met de OVAM, met Grondbank, met de Commissie Grondverzet Oosterweel. Zo werden nieuwe kadastrale werkwzones per vergund project opgemaakt door Lantis en konden de werken op 7 maart worden hervat. Maar deze aanpak was voor enkele activisten niet voldoende, zoals het nooit voldoende zal zijn. Dat is nu eenmaal de aard van het activistische beestje, collega's.

Het gevolg was dat begin maart een spoedprocedure werd aangespannen, opnieuw bij de Raad van State. Het arrest van gisteren, dinsdag 19 april, betekent dat een deel van de werf van de eeuw opnieuw moet worden stilgelegd. En niet alleen dat, het arrest zet potentieel nog veel meer in gang. Het betreft nog maar een schorsing, geen uitspraak ten gronde maar het treft potentieel heel Vlaanderen en ondermijnt potentieel het hele Vlaams reglement betreffende de bodemsanering (Vlarebo). Hoe gaan we nog met grondverzet om wanneer een regeling die al vijftien wordt toegepast en die er nauwgezet op toeziet dat verontreiniging naar aanleiding van grondverzet niet verder wordt verspreid, zomaar naar de vuilbak wordt verwezen? Hoe gaan we daarmee om? Wat betekent dat ook in een regio met een gekende historische vervuiling?

Dat dit alles bij sommigen op triomfalisme wordt onthaald, tart elke verbeelding, om nog maar te zwijgen over de absurde aantijging – het is hier zonet nog eens naar voren gekomen – dat de Vlaamse overheid een verderzetting van de werken zou verkieszen boven de gezondheid van haar inwoners. Het is net dankzij Oosterweel dat we volop inzetten op een meer leefbare omgeving voor u, voor ons, voor de hele bevolking. Het is net dankzij deze Oosterweelwerken dat de historische vervuiling van de sites kan worden aangepakt. Daarom collega's, wil ik hier vandaag een stevige oproep doen, natuurlijk aan de Vlaamse Regering maar ook aan het volledig Vlaams Parlement om er alles, en ik herhaal, alles, zonder taboes, aan te doen opdat deze werken kunnen doorgaan. We moeten in Vlaanderen nog grote infrastructuurwerken kunnen verwezenlijken zonder ons vast te rijden in hopeloze en vooral eindeloze procedures. Oosterweel is niet het probleem, het is de oplossing en tot spijt van wie het benijdt, moet en zal het project worden gerealiseerd. Laat ons daar samen alles aan doen. Mijn vraag aan de regering is of er een inschatting is gemaakt van de effecten op de werf en de mogelijke vertraging. Wanneer denkt u het volledige plaatje daarvan te kennen en naar voren te kunnen brengen? En welke decretale maatregelen zullen worden genomen om deze werf asap te kunnen verderzetten? (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Collega's, ministers, goedemiddag. De collega's hebben al een inleiding gegeven, wat mij toestaat om iets meer in de details te duiken.

Minister Demir, op 6 juli van vorig jaar heb ik u in de commissie Leefmilieu de vraag gesteld of er in het kader van de zogezegde veiligheidsberm die door Lantis wordt aangelegd, ook een omgevingsvergunning voor de uitbating van een stortplaats werd afgegeven. U zei toen: 'Nee, collega Claes, maak u geen zorgen, dat is allemaal niet nodig. Men doet grondverzet binnen een en dezelfde kadastrale werkwzone, conform alle geldende regelgeving.' U benadrukte met klem dat er geen sprake was van een stortplaats, maar wel van een berm, waarvoor een stedenbouwkundige vergunning werd afgeleverd. Nu, ongeveer negen maanden

later, heeft de Raad van State van die redenering niets overeenind laten staan, want het gaat hier volgens hen wel degelijk over een stortplaats, waarvoor dus geen vergunning werd afgeleverd. Ten tweede: het grondverzet gebeurt feitelijk niet binnen een en dezelfde kadastrale werkzone, en is dus op dit moment illegaal.

Het resultaat is dat de werken voor de Oosterweelverbinding, de 'werf van de eeuw', opnieuw stilliggen. Het is volkomen onduidelijk wat er nu moet gebeuren. Dat is bijzonder jammer. Dat geeft mij noch mijn partij leedvermaak. Wij geloven in de Oosterweelverbinding. Wij willen dat de ring rond Antwerpen wordt gerond. Dat is goed voor de mobiliteit, goed voor de economie, goed voor de werkgelegenheid, niet alleen in de haven, maar in heel Vlaanderen. Maar uiteraard moeten die werken wel volgens het boekje, volgens de geldende regelgeving gebeuren.

Voorlopig hebben minister Demir en ook minister Peeters zich in stilzwijgen gehuld over die uitspraak van de Raad van State, toen die gisteren werd bekendgemaakt. De burgemeester van Antwerpen, onze collega De Wever, deed dat niet. Hij zei dat de Oosterweel er hoe dan ook moet komen – een boude uitspraak. In deze fase van het debat zou ik in eerste instantie van u, minister Demir, willen weten of u de mening onderschrijft van collega De Wever, uw voorzitter, en wat u dan gaat doen om die werken te realiseren. Gaat u die zogenaamde veiligheidsberm dan toch nog categoriseren als een stort of gaat u die verontreinigde grond elders storten? Indien ja, dan zou ik heel graag weten waar. Zal dat in Vlaanderen zijn? Dan zou ik graag de mogelijke locaties daarvan kennen. Of zal dat misschien in het buitenland zijn? Wat gaat u doen met de kritiek van de Raad van State op het grondverzet over de verschillende kadastrale werkzones? Gaat u het decreet aanpassen, zoals sommige van uw partijgenoten hebben voorgesteld? En wat ik vooral van u wil weten is wanneer de werken volgens u eindelijk opnieuw van start kunnen gaan. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Beste collega's, een nieuw arrest, over nieuwe technische verslagen, dreigt de Oosterweelwerken opnieuw stil te leggen. De auditeur sprak over een vertragingstermijn van een drietal maanden, maar Lantis spreekt na het arrest over mogelijk een aantal jaren. Oosterweel wordt veelal bestempeld als 'de werken van de eeuw', een mobiliteits- en leefbaarheidsproject waar reikhalzend naar wordt uitgekeken. De lasten die gepaard gaan met zulke werken, en het gevoel van tijdelijk te leven op een maanlandschap, zijn voor de omwonenden verdraaglijk als de werken tenminste ook vooruitgaan. Heel wat omwonenden zijn vandaag dan ook bijzonder bezorgd. Zij dreigen namelijk dubbel de dupe te worden: enerzijds door vervuiling en bezorgdheid over hun gezondheid, en anderzijds door de vooruitgang van de werf van de eeuw. Dat is ook een niet-onbelangrijk element om in het oog te houden.

Nu, als we onze werkzaamheden van de afgelopen maanden in ogenschouw nemen, dan is het heel duidelijk dat we de PFAS-verontreiniging rond Zwijndrecht bijzonder ernstig moeten nemen. Vanuit CD&V hebben we er steeds voor gepleit dat er vooruitgang van de Oosterweelwerken kan zijn als ook de gezondheid en veiligheid van mens en milieu gegarandeerd zijn.

De Vlaamse Regering had een opdrachthouder aangesteld en de Commissie Grondverzet werd opgericht. Deze evaluatie zal opnieuw moeten gebeuren, met dit arrest in het achterhoofd.

Minister, kunt u meer duidelijk brengen over de taak van de opdrachthouder en hoe die zal worden verfijnd naar aanleiding van dit arrest? Zo kunnen we

garanderen dat de Oosterweelwerken kunnen en zullen worden uitgevoerd zonder nadelige gevolgen voor milieu en volksgezondheid.

Minister, vanuit CD&V willen we ook het belang van de Oosterweelwerken benadrukken. De mobiliteit en, breder, de leefbaarheid van Antwerpen en het Waasland zijn sterk afhankelijk van deze werken. Daarom willen we ertoe oproepen om alles in het werk te stellen om tot een duurzame, robuuste oplossing te komen. De aan- en uitknop die we vandaag zien, is onhoudbaar voor alle betrokkenen en ondergraaft het draagvlak voor het leefbaarheidsproject. Wij erkennen uiteraard dat dit geen evidente uitdaging is. Maar de kosten moeten beheersbaar blijven, de termijnen redelijk. En bovenal moeten, zoals gesteld, veiligheid en gezondheid voor mens en milieu te allen tijde worden gegarandeerd. Ministers, hoe willen jullie komen tot een duurzame en robuuste oplossing? Hoe schat u het tijds kader in?

Collega's, het is een bijzonder technisch arrest, dat onder andere handelt over het gebruik van grond als bouwkundig materiaal, wat er mag worden aanzien als standstill en wanneer grond afval is. En het geeft alleszins ook de indruk dat er juridische tegenstellingen of interpretaties mogelijk zijn in enerzijds de grondverzetsregeling en anderzijds het Materialendecreet. Het is dan ook belangrijk dat het volledig wordt uitgeklaard alsook de impact ervan op Oosterweel, maar ook op alle andere grondverzetsprojecten. Minister, kunt u reeds deze specifieke duiding geven? Hoe zult u dit in kaart brengen en op welke termijn?

Ten slotte wil ik even stilstaan bij de veroorzaker van het hele probleem. Als er ergens zonder enige discussie unanimititeit over was in de onderzoekscommissie, is het wel de verpletterende verantwoordelijkheid van 3M. Het kan dan ook niet zijn dat de stijgende factuur steeds wordt doorgeschoven, omdat de veroorzaker zijn verantwoordelijkheid niet zou nemen. Het principe dat de vervuiler betaalt, is een te handhaven gouden regel. Ministers, steek daarom de koppen bij elkaar voor een duurzame oplossing en zorg ervoor dat de werf van de eeuw niet het zorgenkindje van de Vlaamse Regering wordt. (*Applaus bij CD&V*)

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Collega's, je zou toch denken en mogen verwachten dat er wordt geleerd uit fouten. Dat, na al die heisa van de voorbije maanden en al wat we te weten zijn gekomen over hoe schadelijk die PFAS wel zijn voor de gezondheid van mensen, de Vlaamse Regering en Lantis ervoor zouden zorgen dat er nu wél op de juiste manier met die gronden wordt omgegaan. Dat, ook na die eerdere schorsing door de Raad van State, nu alles uit de kast zou zijn gehaald om de oplossing dit keer wél volledig juridisch sluitend te maken.

Maar nee, opnieuw wordt men teruggefloten. En het zal dan wellicht weer de schuld van een ander zijn: van de Raad van State, misschien zelfs van die burgers en die milieubewegingen die in beroep zijn gegaan. Maar gelukkig leven we in een rechtsstaat en dat wil zeggen dat, als je als Vlaamse Regering je eigen regelgeving niet respecteert, je daarvoor kunt worden teruggefloten. Dat is natuurlijk bijzonder pijnlijk om te zien.

Een aantal weken geleden hebben we een heel strenge conclusie getrokken met de onderzoekscommissie, namelijk dat de Vlaamse overheid, de Vlaamse Regering gefaald heeft in haar kerntaak: het beschermen van haar burgers. En nu blijkt dat ook déze Vlaamse Regering faalt in haar opdracht. Want het is niet de Vlaamse Regering die haar burgers wil beschermen, het zijn die burgers die voor de rechtbank de bescherming moeten afdwingen. Dat is toch de wereld compleet op zijn kop!

En je kunt dan heel hard schieten op de boodschapper, zoals ik de N-VA de voorbije dagen al een aantal keren heb zien doen, maar ik denk dat het veel beter is om in eigen boezem te kijken. De Raad van State zegt dat Lantis niet kan garanderen dat er geen bijkomende milieuschade zal zijn door de aanleg van die berm. De hele retoriek dat die Oosterweelwerken ervoor zullen zorgen dat het beter wordt voor de omgeving, klopt dan duidelijk niet. Daar blijkt het tegendeel uit. En dan moeten we daar iets aan doen, in plaats van enkel naar de boodschapper te kijken.

Maar als Vooruit willen ook niet meegaan in het andere uiterste. Nu ervoor pleiten om dat hele Oosterweelproject dan maar in de vuilbak te gooien, is het allerslechtste wat we kunnen doen en gaat ook compleet voorbij aan alles wat er is gebeurd. Er zijn jarenlange trajecten aan voorafgegaan, er is een jarenlange strijd geweest van burgerbewegingen en milieubewegingen voor schone lucht in het Antwerpse.

Op zich zitten er goede dingen in dat Oosterweelproject. Uiteindelijk is er een consensus uitgekomen in het Toekomstverbond, met een tunnel in plaats van die brug, met leefbaarheidsmaatregelen zoals overkappingen – al zijn die nog niet 100 procent gefinancierd, dus daar zijn nog wel uitdagingen – en een ambitieuze modal shift. Daar zitten dus goede dingen en die mogen we absoluut niet zomaar weggoien.

Dat project mag niet verloren gaan, maar tegelijkertijd mag het ook geen excuus zijn om de milieuregels te negeren. De Raad van State is eigenlijk duidelijk, ze geven aan dat er ofwel een omgevingsvergunning moet worden aangevraagd voor een stortplaats, ofwel moet er een bodemsanering komen in heel het gebied.

Ik wil dus een duidelijke oproep doen aan deze Vlaamse Regering: 'get your shit together, get your priorities straight' en zorg nu eindelijk voor een oplossing. Een oplossing die zorgt voor een betere bescherming van de gezondheid van alle mensen die in de omgeving van Zwijndrecht wonen, in plaats van te blijven aanmodderen, het blijkbaar alleen maar erger te maken en dan wat te komen klagen dat er ocharme geen projecten meer kunnen worden gerealiseerd in Vlaanderen. Dat gaat wel nog, maar dan moet de gezondheid van de mensen natuurlijk wel centraal worden gesteld en moet men zich vooral ook aan de eigen regelgeving houden.

Onze vraag aan de Vlaamse Regering is dus heel duidelijk: hoe gaan jullie er samen met Lantis voor zorgen dat de werken snel worden hervat, maar vooral op een veilige manier voor alle omwonenden? (*Applaus bij Vooruit*)

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik zou graag met collega Lydia Peeters een tussenkomst willen doen. Ik zou ook graag willen stilstaan bij de inhoud van het arrest, want ik denk dat het debat moet gaan over wat de Raad van State eigenlijk zegt.

Ik zou graag willen stilstaan bij twee schorsingsgronden. De eerste schorsingsgrond is volgens de Raad van State dat de gronden ook na de uitgraving nog bijkomende verontreiniging kunnen veroorzaken. Daarover heeft de expertencommissie een heel duidelijk standpunt naar voren gebracht en gezegd dat de verspreiding van de verontreiniging niet groter wordt bij het uitgraven van de bodem, en dat dus wel degelijk aan het standstillprincipe is voldaan. Ik denk dat dat een zeer terecht advies was van de expertencommissie. Ik ben geen expert, dat is niemand hier in het halfrond, denk ik. De expertencommissie zit vol mensen die weten hoe het zit met gronden na de uitgraving of zonder uitgraving

en wat de bijkomende verontreiniging is. De Raad van State heeft daar geen rekening mee gehouden.

Een tweede reden – dat is het meest verontrustende en moeten we toch eens heel gedetailleerd bekijken – is dat de Raad van State de VLAREBO-wetgeving, die toch al heel lang bestaat, sinds 2008, anders interpreteert dan hoe ze de afgelopen veertien jaar in dit land werd toegepast. De Raad zegt dat de uitgegraven gronden als afvalstoffen moeten worden geïnterpreteerd, zolang ze tijdelijk zijn opgeslagen, omdat er geen termijn is vastgelegd. Deze interpretatie is een nieuwe interpretatie die de Raad van State aan de wetgeving geeft, met wel heel verregaande gevolgen. Met deze interpretatie zou er immers ook geen enkel grondverzet meer mogelijk zijn in Vlaanderen met gronden die een bodem-saneringsnorm voor eender welke stof overschrijden. Nu gaat het over PFOS, maar er is historische vervuiling in heel Vlaanderen. Dat gaat veel verder dan Oosterweel, denk maar aan wegenwerken, bouwwerken, het aanleggen van bufferbekkens, of gewoon natuurherstel: dat valt daar ook allemaal onder, beste collega's.

Ik denk dat dat nooit de bedoeling is geweest van de wetgeving uit 2008. Ik ben gaan terugkijken naar de bedoeling die de wetgevende macht in 2008 had, het decreet werd hier toen ook gestemd. Het is nooit de bedoeling van de wetgever geweest om een dergelijke interpretatie te geven, met alle gevolgen van dien, die we nu natuurlijk zien.

Wat nu? Het arrest is er en kan niet weggetoverd worden. Het is een schorsings-arrest, voor alle duidelijkheid, het is geen arrest ten gronde.

Dus het arrest vernietigt geen decreet of technisch verslag of niets, dat moet ik er voor de volledigheid bij zeggen. Dat betekent wel dat we samen met het kabinet-Peeters, met Lantis en met onze eigen juristen de verschillende pistes aan het bekijken zijn. Het Vlaams reglement betreffende de bodemsanering (VLAREBO) van 2008 wordt helemaal op zijn kop gezet. Ik kan helaas niet in één-twee-drie zeggen wat we nu gaan doen, want dit gaat zeer zeer ver. Dit betekent voor alle infrastructuurwerken in Vlaanderen een domper. Dat betekent dat we nu verschillende pistes bekijken om tegemoet te komen aan het arrest.

Wie beweert dat de regering niet inzit met de gezondheid van mensen of met de bescherming van ons leefmilieu, heeft ongelijk. Het stilleggen van deze werf gaat daar niets aan verhelpen, dat wil ik ook heel duidelijk meegeven aan collega's die in hun berichten zeer opgetogen hebben gereageerd. Integendeel, we moeten nu alles op alles zetten. Ik heb de verschillende fracties gehoord. Het is de bedoeling, met minister Peeters en met Lantis, om de werken zo snel mogelijk opnieuw te starten. De werken zijn bezig trouwens, Oosterweel ligt niet stil. Er kunnen nog wat werken worden gerealiseerd.

Ondertussen zullen wij een robuuste oplossing zoeken, niet alleen voor Oosterweel, al is dat natuurlijk heel belangrijk, maar ook voor alle andere infrastructuurwerken, gaande van wegenbouw tot natuurherstel, maar zelfs uw stuk grond dat bezoedeld is door stookolie. Wat gaan we daarmee doen? Dat valt hier ook onder. *(Opmerkingen van Jos D'Haese)*

De voorzitter: Collega D'Haese, de minister heeft het woord, ja?

Minister Zuhail Demir: Collega D'Haese, u weet dat we ook hier zullen saneren, u weet dat er in Vlaanderen vaak historische vervuiling is die we helaas niet in één-twee-drie kunnen oplossen. We zullen dat saneren, maar dat kunnen we niet allemaal tegelijk.

In elk geval, de interpretatie die nu gegeven is aan VLAREBO, is nieuw. De Vlaamse Regering, wij allen, zullen onze verantwoordelijkheid nemen om tot een oplossing te komen. Niemand, geen enkele Vlaming, geen enkele vogel, het milieu, niemand is gebaat bij het stilleggen van alle werken in Vlaanderen. Ja, wij gaan onze verantwoordelijkheid nemen. Ik zal de komende dagen met de collega's van de regering tot verschillende oplossingen komen en ervoor zorgen dat de werken verder kunnen plaatsvinden. *(Applaus bij de N-VA en Open Vld)*

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Voorzitter, ik sluit me graag aan bij minister Demir. Ik wil zeker alle voorgaande sprekers bedanken die hun vertrouwen gegeven hebben aan heel het Oosterweelproject en die ons nu vragen om uit te zoeken hoe we zo snel mogelijk vooruitgang kunnen boeken in dat project, die werf van de eeuw, dat absoluut noodzakelijk is. Het is een heel groot mobiliteitsproject, maar nog veel meer dan dat: het is een groot leefbaarheidsproject dat de volksgezondheid, het leefmilieu, alles en iedereen ten goede komt.

We hebben twee arresten, één van december vorig jaar over de kadastrale werkwzones, en sinds gisteren een veel technischer arrest dat volledig ingaat op de VLAREBO-regelgeving en de hele regelgeving rondom het grondverzet. Ingevolge dit arrest kunnen we geen gebruikmaken van de technische verslagen die het grondverzet mogelijk maken.

Nu, een aantal collega's hebben mij al gevraagd wat de impact van dit arrest is. Wel, ik kan u meegeven dat die impact immens is. Dat geldt niet alleen voor de Oosterweelwerf, maar voor heel wat grootschalige mobiliteits- en infrastructuurprojecten. Dat moeten we allemaal heel goed voor ogen houden. We willen toch nog het een en ander kunnen verbeteren. We willen grootschalige infrastructuurwerken mogelijk maken. Vandaar dat we als Vlaamse Regering onze verantwoordelijkheid ten volle opnemen en onmiddellijk aan de slag gaan en samenzitten om te kijken hoe we mogelijkheden kunnen creëren zodat het grondverzet kan plaatsvinden. Zonder grondverzet kun je geen tunnel bouwen. Zonder grondverzet kun je geen fly-over meer leggen en geen grootschalige mobiliteitsprojecten meer uitvoeren. Kortom, dat grondverzet is absoluut noodzakelijk.

Ik heb aan de administratie gevraagd om de impact van dit arrest te berekenen op tal van andere lopende projecten. Ik hoop dit zo snel mogelijk te krijgen. De impact specifiek voor Lantis is ook groot. Jullie weten dat Lantis op dit ogenblik een werf is waar ruim vijfduizend mensen een directe tewerkstelling hebben gevonden. Wel, men kan vandaag nog een zes à acht weken verder werken. Men kan een aantal werken uitvoeren waar geen grondverzet mee gepaard gaat. Maar dan valt het stil. Het is zaak om snel met een oplossing te komen. We gaan die ook zoeken. We gaan daar onze opdrachthouder Karl Vrancken, die we in juni 2021 hebben aangesteld, bij betrekken. We willen ook een tweede grote rondetafelgespreksronde met alle mogelijke partners en stakeholders rond de vraag hoe we vooruit kunnen en hoe we ervoor kunnen zorgen dat deze werf van de eeuw voortgang vindt. *(Applaus bij Open Vld en de N-VA)*

De voorzitter: Kunnen we afspreken, collega's, dat er ofwel vragen worden gesteld aan de persoon die vooraan staat, ofwel aan de regering, maar niet onderling in de zaal?

De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Laat mij misschien beginnen met te zeggen dat er, toen daarnet enigszins laatdunkend over activisten werd gesproken, er heel nadrukkelijk naar mij werd gekeken, daar links vanonder.

Ik kan u geruststellen: ik heb geen enkele procedure aangespannen bij geen enkele rechtbank. Integendeel, ik heb deze Vlaamse Regering verschillende keren gezegd wat zij moest doen om procedures te voorkomen. Jammer genoeg is dat niet gebeurd en staan we vandaag waar we staan. Ik zou zeggen: steek de hand in eigen boezem in plaats van met de vinger naar een ander te wijzen. En over die hand in eigen boezem steken ...

Beste ministers, ik had gedacht dat jullie daar vandaag toch mee zouden beginnen. Ik had gedacht dat jullie nu eindelijk, nu dit dossier na een jaar boven is gekomen, zouden zeggen: 'misschien hebben we toch de bal misgeslagen. Misschien hadden we toch volksgezondheid en milieu centraler moeten zetten dan we vandaag doen. Misschien zijn we toch te kort door de bocht gegaan.' Maar niks van dit alles.

Deze regering zet gewoon frontaal de aanval in tegen de Raad van State die haar eigen beleid onderuithaalt. Gewoon 'boenk' opnieuw in de tegenaanval, geen rekening houdend met de argumenten in dat arrest van de Raad van State, zeggen dat dat allemaal is genegeerd. Komaan, minister. U zegt dat het een nieuw gegeven is dat grond waarin stoffen zitten boven de bodemsaneringsnorm moet worden gesaneerd. Waarom hebben we dan in godsnaam nog bodemsaneringsnormen! Waarom hebben we nog bodemsaneringsnormen als het volgens u een nieuw gegeven zou zijn dat grond met stoffen boven de bodemsaneringsnorm moet worden gesaneerd. Dat is de definitie van een bodemsaneringsnorm, beste collega's: als je erboven zit, als je dat aantreft, dan moet je dat saneren.

U zegt, minister, dat dat is wat u in dit project ook doet, saneren. Maar dat is nu net het probleem: dat is niet wat jullie doen! Een deel van de grond wordt ingepakt en een deel van de grond wordt hergebruikt. Daar blijft het op regenen. Dat blijft doorsijpelen in de bodem en de vervuiling wordt verder verspreid. Dat is de essentie.

Beste collega's, ik wil u gerust heel het arrest van de Raad van State voorlezen. Het is 83 pagina's, als ik mij niet vergis. (*Opmerkingen van Annick De Ridder*)

De voorzitter: Daar is helaas geen tijd voor.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, mevrouw De Ridder, in dat arrest wordt zeer omstandig uitgelegd waarom die redenering absoluut geen steek houdt. De kwestie is immers dat in VLAREBO staat dat grond die wordt gebruikt, geen bijkomende vervuiling mag veroorzaken, en dat is natuurlijk wat er wél gebeurt. Door die grond opnieuw te gebruiken, wordt het grondwater verder vervuild dan het vandaag al is. Natúúrlijk is dat geen goed idee. Het is eigenlijk bijzonder jammer dat jullie de Raad van State nodig hebben om jullie erop te wijzen dat het geen goed idee is dat, als je als overheid giftige grond aantreft, je dan zegt: "We zullen erin graven, we laten het daarna liggen en dan zien we wel of er nog een bodemsaneringsproject komt achteraf."

Ik vind wat we hier vandaag zien, met alle respect voor acteurs en regisseurs, dus bijzonder slecht theater: moord en brand schreeuwen omdat er niks meer zou mogen, omdat er geen enkele steen nog op een andere zou kunnen worden gezet. Terwijl het heel logisch is wat de Raad van State vraagt: als je vervuiling aantreft die gevaarlijk is voor mens en milieu, dan kun je die niet laten liggen en zeggen dat je later wel verder ziet. Dat kan niet. Dan moet je ervoor zorgen dat die vervuiling niet verder wordt verspreid. En laat het nu net dat zijn waarover we in dit parlement al een jaar aan het discussiëren zijn. We waarschuwen al een jaar dat het op die manier niet verder kan, maar deze Vlaamse Regering wilde gewoon voortdoen. Hier wordt gezegd dat er mensen zijn die per se Oosterweel willen begraven. Beste collega's, het is de Vlaamse Regering die de put graaft, steeds dieper. Jullie graven jullie eigen put en vandaag, gisteren zijn jullie er zelf

in gevallen. Het lijstje van zaken die jullie de afgelopen jaren hebben genegeerd, is gigantisch. Ik verwijs naar alle onderzoeken die er zijn uitgevoerd: Blokkersdijk en zo verder, het onderzoek naar de vervuilde eieren in Zwijndrecht. Ik verwijs naar de Nederlandse normen, die vele malen lager liggen dan deze die op de Oosterweelsite worden gebruikt, naar de resultaten die in de onderzoekscommissie naar boven zijn gekomen. Dan was er het eerste schot voor de boeg door de Raad van State in december. Allemaal genegeerd! Jullie werken worden dan stilgelegd, en dan zeggen jullie dat het de schuld van een ander is. Dat is niet wat ik onder deugdelijk bestuur versta. (*Applaus van Lise Vandecasteele*)

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Beste ministers, ik hoorde jullie daarnet vertellen dat niemand ermee gebaat is dat alle werken worden stilgelegd. Dat klopt, dat beamen wij ook, en daar hebben wij maanden voor gewaarschuwd. We moeten voor robuuste oplossingen zorgen. We moeten ervoor zorgen dat onze milieuwetgeving, die goed in elkaar zit, ook wordt gerespecteerd, en dat heeft men in dezen niet gedaan.

Wie is de pineut van deze beslissing? Ten eerste zijn dat de buurtbewoners. Niet alleen hebben die al jaren veel te hoge PFOS-waarden in hun bloed, door 3M en ten gevolge van beslissingen die de vorige Vlaamse Regering heeft genomen, maar nu hebben ze ook nog te kampen met een werf die mogelijk maanden tot jaren zal stilliggen, waardoor er opwaaiend stof en visuele hinder zal zijn. Als straks misschien blijkt dat 3M niet voor de volledige schadevergoeding zal opdraaien omdat jullie jullie eigen regels niet respecteren, zullen ze ook daar nog eens de dupe van worden.

Wie is nog de pineut? De inwoners van Antwerpen en omstreken. Zij wachten op een oplossing voor de files die zo lang de lucht verpesten op en rond de Antwerpse ring. Ze hopen op een ambitieuze modal shift, op veel meer openbaar vervoer. Ze verwachten ook veel meer van de realisatie van de leefbaarheidsprojecten en de overkapping van de ring die werden beloofd in het Toekomstverbond.

Wie is óók de pineut? Alle Vlamingen. Zij draaien mee op voor de kosten voor het feit dat er jarenlang te weinig is geïnvesteerd in het milieubeleid. Zij zullen mee opdraaien voor de saneringskosten, die nu al minstens 235 miljoen euro bedragen, een factuur die mogelijkerwijze nog veel hoger zal worden als blijkt dat 3M niet volledig aansprakelijk te stellen is.

Maar bovenal slaat deze Vlaamse Regering hier een onwaarschijnlijk slecht figuur. Jullie wijzen naar de boodschapper, maar het zijn jullie die er de kantjes van afgelopen hebben en die jullie eigen milieuregels niet gerespecteerd hebben. Dat is een rechtstaat onwaardig. De juridische positie van de Vlaamse overheid ten aanzien van 3M is niet sterk, werd gezegd bij de start van de Onderzoekscommissie PFAS-PFOS. Dat klopt. Maar het probleem gaat veel verder dan dat en zit veel dieper. Nu blijkt ook dat de Vlaamse overheid met al haar capaciteit en kennis er zelfs niet in slaagt om haar eigen wetten en regels te respecteren.

Dat is niet de eerste keer. Dat is gewoon een patroon. We hebben het zonnepanelendebacle gehad, het stikstofarrest, het grondwaterarrest, het luchtbeleidsplanarrest en vorige week het arrest van de gehandicaptenzorg. Nu komt er dus nog eentje bij: een tweede schorsing door de Raad van State, die de Oosterweelwerken stillegt.

Nochtans toonde deze regeringsploeg dat het ook wel anders kan en dat ze ook wel kan luisteren naar burgercomités, zoals dat ooit gebeurde bij het afsluiten van het Toekomstverbond en zoals onlangs nog gebeurde voor Doel. Het kan

dus. Waarom doen we dat hier dan niet? Neen, dat is niet omdat grote werken onmogelijk zijn in Vlaanderen. Dat is absolute bullshit. Jullie moeten alleen jullie eigen regels respecteren. Het is dus hoog tijd om jullie juridische expertise verder uit te bouwen, niet om regels te omzeilen maar net om ze beter te respecteren en vooruitgang te boeken en echt voort te gaan met grote projecten.

Vlaamse Regering, leg dat arrest dus niet opzij. Ga daar niet tegen in beroep maar zorg ervoor dat u het volgt. Stop dit brokkenparcours en doorbreek de cascade van foute beslissingen. Stel een saneringsplan op dat de volledige impact van die vervuiling in kaart brengt. Dan pas zullen jullie geloofwaardig en verantwoordelijk zijn en zullen jullie zich geloofwaardig en verantwoordelijk opstellen. Zet milieu en gezondheid dus te allen prijze voorop. (*Applaus bij Groen*)

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Ik wil uiteraard graag even reageren want men zegt hier dat wij totaal niet luisteren naar de bevolking, dat wij al die tijd niets gedaan hebben. Wel, ik wil dat hier toch wel met klem tegenspreken. Lantis heeft sowieso in het begin de gronden die vervuild waren, die gecontamineerd waren, niet zonder meer laten liggen. Integendeel: Lantis heeft volgens het toen geldende normenkader die gronden ingekapseld en gezorgd dat er geen verdere verspreiding van de vervuiling kon gebeuren. Waren dat de juiste technieken? Ik ben geen specialist; ik ben geen expert. Wat hebben wij dan gedaan? Ik heb het daarstraks al gezegd: wij hebben midden vorig jaar Karl Vrancken als opdrachtgever aangesteld om te bekijken hoe heel de PFOS-problematiek in kaart gebracht en gecoördineerd kon worden. Wat hebben wij ook gedaan? Wij hebben in juni 2021 een Commissie Grondverzet Oosterweel bijeengeroepen met zes experts die elk hun expertise hebben om te bekijken of wat Lantis op dat moment in het kader van grondverzet deed met de juiste technieken gebeurde. We hebben specifiek gevraagd om daarbij bijzondere aandacht te schenken aan de veiligheid en de gezondheid van alle omwonenden, zowel op korte als op lange termijn. Wel, als alle experts van die Commissie Grondverzet ons meegeven dat die welbepaalde methodes voor het verzetten van grond – en het gaat over immens veel grond, het gaat over 1,3 miljoen kubieke meter grond, het is haast ondenkbaar hoeveel grond dat is – een goede methode is, dan denk ik dat het niet aan mij is om die adviezen van al die deskundigen naast mij neer te leggen, te negeren en iets anders te doen. Dat is een eerste punt.

Ten tweede zegt u: begin eindelijk eens te luisteren naar al die burgers, al die actoren, al die actiegroepen. Wel, mevrouw Schauvliege, ook dat hebben wij gedaan.

Wij hebben een eerste rondetafelconferentie gehad. Volgende week volgt een tweede rondetafelconferentie, waar iedereen bij betrokken is. Alle betrokken gemeentebesturen zitten daar mee aan tafel en er zitten actiegroepen mee aan tafel. Alle belanghebbenden zitten mee aan tafel. Daar wordt ook naar geluisterd. Dat is waar heel het Toekomstverbond voor stond. Dat verbond is er gekomen door intens samen te werken, door cocreatie, door inspraak van eenieder. Aan de hand daarvan is men gekomen tot dat Toekomstverbond en tot een doorbraak in heel het Oosterweelverhaal. Dat wij naar niemand luisteren en dat wij zelf denken de wijsheid in pacht te hebben, moet ik met klem tegenspreken. Wij laten ons leiden door heel wat experts en deskundigen. Lantis heeft telkens alle adviezen van die experts ter harte genomen en is daarmee aan de slag gegaan.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, het klopt dat u een opdrachthouder hebt aangesteld. Die heeft drie weken de tijd gehad om advies te formuleren over een werf voor jaren. U begrijpt dat hij binnen het tijdsbestek van drie weken gedaan

heeft wat hij kon, zoals hij hier heeft gezegd. Wat heeft hij gedaan? Hij heeft gekeken naar de bijkomende gezondheidsimpact die de werken op dat moment met zich meebrachten. Dat was het. Hij heeft niet de mogelijkheid en de tijd gehad om de impact te onderzoeken op mogelijke bijkomende milieuvervuiling of verspreiding van de vervuiling. Dat heeft hij absoluut niet gedaan. Hij heeft niet nagedacht over andere normen, want dat was zijn opdracht niet. Dat was trouwens een van de belangrijkste opmerkingen. Er was ook geen juridisch expert aanwezig. In het commissieverlag stond een juridische passage, overgenomen van het Departement Omgeving, die we allemaal kennen. Maar die is helemaal niet tegen het licht gehouden.

Wat er vandaag op tafel ligt, is een arrest van de Raad van State dat net die grondverzetsregeling en de toepassing ervan aan diggelen slaat. Maar daar heeft de grondverzetscommissie geen uitspraken over gedaan. U hebt wel een aantal handelingen gesteld, maar die waren duidelijk niet voldoende. U kunt niet verwachten dat een grondverzetscommissie, hoeveel experts die ook bevat, op drie weken tijd zo'n groot werk helemaal tegen het licht kan houden. Dat is in de feiten gebeurd. Wij zeggen: doe dat huiswerk opnieuw, houd rekening met de uitspraken van het arrest van de Raad van State, dat zegt dat er wel degelijk een sanering moet gebeuren, en herdenk de Oosterweelwerken in functie van die uitspraken. Niet meer en niet minder dan dat. Het is jammer dat het zover moet komen, maar ik denk dat we nu in een fase zitten dat we die stappen moeten nemen en dat we rigoureuus ons eigen milieubeleid moeten volgen. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, u zegt in het begin van uw betoog twee zaken: Lantis heeft moeten werken volgens de toen geldende normenkaders en ze hebben de grond ingekapseld en ervoor gezorgd dat er geen verdere verspreiding kon gebeuren. Als u dat zegt, dan vraag ik me af of u het arrest hebt gelezen, want dat zijn net de essentiële zaken die door de Raad van State betwist worden. Er waren geen geldende normenkaders. Oké? Lantis heeft die laten uitwerken door een erkende bodemsaneringsdeskundige, zoals dat trouwens hoort. Maar er waren er geen. Dat wil niet zeggen dat die bodemsaneringsdeskundige dat heeft uitgewerkt zoals het hoort. Dat hebben we tijdens de onderzoekscommissie kunnen vaststellen. Maar de essentie is dat de Raad van State terecht zegt dat de normenkaders die toen zijn uitgewerkt, onvoldoende bescherming inhouden voor bijvoorbeeld uitloging naar het grondwater en dat die niet voldeden. U kunt hier dus niet gewoon herhalen dat er normenkaders waren. Neen, die waren er niet. Men heeft ze gemaakt en ze waren niet goed. Dat is nu net waar die schorsing vandaag over gaat.

U zegt dat die gronden ingekapseld zijn en er geen verdere verspreiding kon gebeuren. Ook daarvan zegt de Raad van State vandaag dat ze misschien wel zijn ingekapseld, maar niet reglementair. Je zit met grond die je niet kunt saneren en die je dus nooit nog nuttig zult kunnen gebruiken. Er is dus maar één ding waar je uiteindelijk mee kunt eindigen en dat is dat je die gaat storten op een erkend stort. Maar men creëert een soort tussenstation langs de snelweg, een zogenaamd tijdelijk stort, een tijdelijke stockage, voor dat ooit naar een definitief stort zou gaan.

'Ja', zegt de Raad van State heel logisch, 'wat is dat nu voor iets?' Je moet dat natuurlijk onmiddellijk naar een erkende stortplaats brengen of die bermen als erkende stortplaats laten erkennen.

Dan is er natuurlijk de Commissie Grondverzet geweest, die in het voorjaar ook gepasseerd is in de onderzoekscommissie. Ik heb toen onmiddellijk gezegd tegen de heer Vrancken dat hij in heel zijn berekening over het normenkader van

Oosterweel geen rekening houdt met bijvoorbeeld de uitsijpeling naar grondwater. Maar dat was allemaal niet nodig. Men hoefde daar verder niet naar te kijken. Wel, vandaag loopt men tegen de muur. Kom niet zeggen dat jullie niet gewaarschuwd zijn. Kom niet zeggen dat er niet keer op keer op keer gezegd is wat de problemen waren. Kom vandaag niet met de vinger wijzen naar diegenen die daarvoor hun recht uitputten, en naar de rechters die daar dan uitspraken over doen. Lees dat arrest eens goed, kijk wat daarin staat, wat je eruit kunt leren en hoe je daarmee dit project opnieuw vlot kunt krijgen.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Daarbij aansluitend heb ik de volgende vraag, minister. Ze is eigenlijk simpel, al moeten we ze misschien niet aan u maar aan uw voorgangers stellen. Waren er bij het begin van het project, of zijn er op dit moment, budgetten voorzien om die vervuilde grond ofwel te saneren, wat technisch zeer moeilijk is, ofwel te storten? Ik denk dat die budgetten er niet zijn, want de Vlaamse Regering wilde de kost daarvoor niet dragen, omdat ze zich anders het project niet kon permitteren. Het moest goedkoop. Als die budgetten er niet zijn, dan zijn al de andere commissies en inspanningen die er gedaan zijn, dus eigenlijk oefeningen geweest in het vinden van 'truken van de foor'. Want die veiligheidsberm, die de veiligheid van niemand dient, en die werfzone, die eigenlijk vrij onwettig is – wat al meermaals werd vastgesteld –, dat waren niet meer dan, weliswaar door duurbetaalde advocaten en consultants uitgevonden, 'truken van de foor'. Ze hadden tot doel de kosten te drukken en niet de last van een storting of sanering en afvoering te moeten dragen. Want die wilde men niet dragen. Men hoopte dat men ondertussen gedurende vijftig jaar stil zou blijven, dat niemand ernaar zou piepen en dat al die omwonenden niet zouden doorhebben dat ook hun grond zwaar vervuild was. Want ook daar wilde de Vlaamse Regering niet voor opdraaien en geen middelen voor voorzien. Daar komt heel dit verhaal eigenlijk op neer.

De vraag is nu simpel. Zijn er vandaag middelen om dat op een serieuze manier op te lossen? Of gaat u opnieuw, al dan niet decretaal, verder zoeken naar 'truken van de foor', die op het randje van de wettelijkheid balanceren? En gaat u vervolgens, wanneer mensen terecht opkomen voor hun rechten en rechtbanken terecht uw eigen wetgeving toepassen, schande roepen? De nageboortes van Viktor Orbán, met de burgemeester van Antwerpen op kop, lopen hier zeer dik. Als u uw eigen wetten overtreedt, en daar door de rechtbank voor veroordeeld wordt ... *(Opmerkingen bij de N-VA)*

De essentie van ons West-Europees rechtsstaatsysteem is dat burgers wier rechten met de voeten worden getreden, zich kunnen wenden tot een rechtbank, en dat een rechtbank, los van wat een overheid of een regering wil, die rechten correct zal toepassen. Dat is het verschil tussen ons systeem en de dromen van Viktor Orbán en nog een paar anderen.

Het is dus bijzonder ongepast, zeker in het licht van wat er allemaal gebeurt dezer dagen, om op die manier te reageren tegen rechterlijke uitspraken, als u eigenlijk niet de middelen hebt – ik kom terug op de eerste vraag – om het probleem serieus op te lossen. Dus, minister, minister van Begroting, minister-president, minister van Leefmilieu, hebt u het geld, hebt u het budget om het probleem serieus op te lossen, met respect voor het noodzakelijke project – want dat Oosterweelproject is inderdaad een nuttig en noodzakelijk project – en met respect voor de rechten op gezondheid en op respect voor de eigendom van al de andere burgers die geraakt worden door dat project? Die burgers waren, voor alle duidelijkheid, minister, ook niet betrokken. Bij mijn weten waren de inwoners van Zwijndrecht niet betrokken bij het eerste overleg, de cocreatie en het hele verhaal. Integendeel, ze werden daar vrij ver buiten gehouden. Het zijn dus zij

die vandaag geraakt worden, die terecht naar een rechtbank zijn gestapt en daar terecht gelijk hebben gekregen. Gaat u nu opnieuw 'truken van de foor' proberen boven te halen om de rechtsstaat te omzeilen, omdat het u niet goed uitkomt? Of hebt u geld om het serieus op te lossen?

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega Tobback en anderen, het is natuurlijk een grotesk circus dat u hier aan het opvoeren bent over nageboortes van Orbán met Antwerpse burgemeesters – uw coalitiepartner in Antwerpen, trouwens. Dat tart alle verbeelding. *(Applaus bij de meerderheid en bij het Vlaams Belang)*

Ik heb hier een arrest en een regering. Dat arrest is bijzonder streng in de interpretatie van onze bodemwetgeving. En dat moeten wij respecteren. Wij leven inderdaad in een rechtsstaat. En ik heb hier een regering, die aangetoond heeft welke middelen zij ingezet heeft om de volksgezondheid en de bevolking van Zwijndrecht en Linkeroever te beschermen. Er is een expertencomité ingesteld. Er waren inderdaad geen normen, collega D'Haese. Die waren er niet. Die zijn opgesteld. Daar zijn dingen mee misgelopen. Dat is erkend. Dat wordt geremedieerd. Daar wordt aan gewerkt. Als het niet genoeg is, zegt de regering dat ze bijschakelt. Dan gaat ze ervoor zorgen dat ze de zaken opgelost krijgt. Eerlijk gezegd, een circus hier over nageboortes en dat soort groteske praat, daar is de bevolking niet bij gebaat. *(Opmerkingen van Stijn Bex)*

De bevolking verwacht van een regering en van politici dat ze dingen oplossen. De oplossing hier ligt erin de Oosterweelverbinding te realiseren op een manier dat de volksgezondheid niet in het gedrang komt. Daarvoor is een kader nodig en daarvoor is een timing nodig. En dat is waar het vandaag over moet gaan. *(Opmerkingen van Bruno Tobback)*

Mijnheer Tobback, enfin. Stond er in de begroting een post ingeschreven 'voor, als, dan, misschien, indien, zou' en zo verder? Zo is het heel gemakkelijk oppositie voeren, mijnheer Tobback. Minister, staat er in de begroting een post voor wanneer alle mussen uit de lucht vallen? *(Opmerking van minister Zuhal Demir)*

Neen? Schandaal. Schandaal. Stel u voor dat morgen alle mussen uit de lucht vallen. Stel u dat voor.

Natuurlijk niet. Maar de dag dat alle mussen uit de lucht vallen, zitten wij hier opnieuw samen en dan hoop ik dat de regering een adequaat antwoord biedt op een acuut probleem, niet meer, niet minder. Los het probleem op. Zorg dat de Antwerpse mobiliteit geen infarct wordt voor de Vlaamse welvaartsmotor. En zorg ervoor dat onze volksgezondheid niet bedreigd wordt met PFAS. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Minister Diependaele, ik heb ook een vraag over de betaalbaarheid, maar zonder de zware bewoordingen. Daar houden wij niet zo van. *(Gelach)*

Als ik het goed voorheb, werd er bij het Toekomstverbond 210 miljoen euro begroot voor sanering, en dat is sanering voor alles. Maar momenteel is daar al 190 miljoen euro van gebruikt of begroot voor PFOS, en dat was voor dit arrest van de Raad van State. 190 miljoen euro van de 210 miljoen euro.

Het Rekenhof heeft ook al vragen bij de begroting van het Toekomstverbond. Vanwaar gaan die middelen komen? Is er al een raming gemaakt van hoeveel dit extra zal kosten, nu het arrest is geveld? En vanwaar zullen die middelen komen?

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Collega Schiltz, u moet hier nu geen karikatuur proberen te maken over de mussen. *(Gelach. Opmerkingen)*

Als in heel dit verhaal die veiligheidsberm is opgedoken en die klucht van de werfzone met kilometers ertussen, om toch maar te doen alsof die grond niet verplaatst werd, terwijl men wist dat hij niet verplaatst mocht worden, zijn die niet vorige week uitgevonden. Die zijn aan het begin uitgevonden. Die zijn aan het begin uitgevonden om kosten te besparen, omdat de Vlaamse Regering dit project belangrijk vindt – en terecht, want het is een belangrijk project, het hele project. Als het helemaal zou worden uitgevoerd, zou het belangrijk zijn. Maar blijkbaar was de regering niet bereid om er het geld voor op tafel te leggen, want dat zou budgettaire problemen geven of een aantal budgettaire fetisjen in gevaar hebben gebracht. Dus heeft men inderdaad binnenwegen gevonden, met veiligheidsbermen en dergelijke meer en met vrijheden die men genomen heeft met de normen die dienen om de gezondheid van Vlamingen te beschermen. Men heeft geprobeerd om met zo veel binnenwegen te spelen, dat men in de gracht is gereden.

Ik zal het nog eens zeggen. Als je door slecht bestuur, koppig bestuur en gierig bestuur in de gracht rijdt en er vastgesteld wordt dat je daarmee de eigendom, de levenskwaliteit en de gezondheid van mensen, van je eigen kiezers, in het gedrang hebt gebracht, in die mate dat je hen geen andere keuze hebt gegeven dan naar een rechtbank te stappen, waar ze dan gelijk krijgen, dan zou het gepast zijn om in plaats van beginnen te foeteren, schelden, roepen en kankeren op die rechtbanken en op die activisten die ik u een paar keer aan de schandpaal heb horen nagelen – misschien niet door u, collega Schiltz, maar door een aantal anderen, en eigenlijk zelfs ook door u, aan het eind van uw tussenkomst – dan zou het u sieren als regering, want het is helemaal deze regering en deze meerderheid, om te zeggen wat in vele andere landen zou gebeuren, wat in de fameuze noordelijke voorbeelden van minister-president Jambon ongetwijfeld zou gebeuren, namelijk: sorry, we hebben ons hier vergist, dit was fout.

We zijn hier verkeerde wegen ingeslagen. Dit project is gebrekkig. We vinden het belangrijk. We gaan het goed doen. Dat is hoe je in een moderne democratische rechtstaat reageert wanneer je met je kop tegen de muur loopt vanwege je eigen koppigheid en stomiteiten, en niet door te gaan schieten op rechters en op mensen die niets anders hebben gedaan dan opkomen voor de rechten die hun zijn toegekend door wetten en decreten die door uzelf en dit parlement op kop zijn goedgekeurd. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Ik ben het uiteraard helemaal eens met wat collega Tobback al zei, maar aanvullend wil ik zeggen dat ik het bijzonder straf vind hoe er hier wordt gedaan. Een aantal ministers is verbijsterd en valt heel erg uit de lucht over de uitspraak van de Raad van State. Minister Demir doet alsof de Raad van State opeens afkomt met een totaal nieuwe interpretatie van het Bodem-decreet.

Collega's, ministers, de discussie of er op een correcte manier met het grondverzet wordt omgegaan, is al een heel jaar bezig. Ook de uitspraak van de Raad van State kan toch niet verrassen? In de vorige uitspraak in december heeft de Raad van State al een schorsing bepaald op een aantal administratieve gronden, niet echt ten gronde toen omdat hij dat zo vaak probeert te doen. Als je het verslag van de administrateur leest, zie je dat de Raad van State toen al bijzonder kritisch was over de manier waarop alles gebeurde. Ik kan nu niet uit de lucht vallen.

Zoals collega Tobback zegt, klopt het dat er geen geld is voorzien om het op een andere manier te doen, maar die scenario's hebben op tafel gelegen in 2016-2017. De regering heeft bewust gekozen voor deze oplossing met de veiligheidsberm op basis van een aantal afwegingen waarin de kostprijs en de timing zeker hebben meegespeeld. Die keuze is toen gemaakt. Er waren nog andere mogelijkheden om op een betere manier te saneren. Die optie lag op tafel. Je hoeft dus niet te doen alsof je nu totaal uit de lucht valt. Er was trouwens ook de onderzoekscommissie. Die discussie loopt al een jaar. Dat je nu uit de lucht valt dat er een uitspraak van de Raad van State komt, is helemaal absurd. De reden waarom de onderzoekscommissie daarover geen uitspraak heeft gedaan, was net omdat we allemaal wisten dat de Raad van State zich daarover zou uitspreken. Ik vind het heel straf dat mensen nu verbijsterd zijn.

Minister Peeters, u zegt letterlijk dat deze uitspraak ervoor kan zorgen dat al het grondverzet in Vlaanderen niet meer kan, dat er geen fly-overs of tunnels meer gebouwd kunnen worden. Het gaat hier over grondverzet in zeer vervuilde gronden met PFOS waarvan we hopelijk ondertussen doorhebben dat zoiets serieuze consequenties voor de volksgezondheid heeft. Laten we het debat een beetje ernstig houden en de mensen niet wijs te maken dat er nu niets meer in Vlaanderen mogelijk zal zijn. U moet gewoon op een fatsoenlijke manier uw eigen bodemnormen en uw eigen decreet volgen en dan kan er in Vlaanderen nog heel veel op een correcte manier. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik wil graag reageren op collega Anaf. Het is alsof u samen met een aantal collega's een glazen bol hebt om te weten wat de rechter zou beslissen. De vorige uitspraak ging over de kadastrale werkzone en over de veiligheidsberm en niet over hoe we met vervuilde gronden moeten omgaan en de interpretatie die de Raad van State daaraan geeft. U doet alsof de vorige uitspraak van de rechter exact dezelfde was als wat de rechter nu zegt. Dat klopt niet.

Verder ga ik ervan uit dat collega Tobback en heel het linkse front nog altijd van mening zijn dat de sanering betaald moet worden door 3M of niet? Ik hoop dat eenieder in dit parlement beseft dat de enige die vandaag bijzonder blij is met dit debat dat we hier aan het voeren zijn en met de uitspraak van de Raad van State, 3M is. Onze onderhandelingspositie wordt daardoor enorm moeilijk gemaakt. 3M zal de sanering moeten betalen. We zijn die onderhandelingen nog aan het voeren, maar ik wil benadrukken dat de enige die nu in zijn stoel zit en goed aan het lachen is, 3M is. *(Opmerkingen van Chris Steenwegen)*

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, ik denk dat u het fout hebt. Ik denk niet dat 3M vandaag achterovergeleund zit in hun stoel, of ik denk in ieder geval niet dat ze dat zouden moeten doen. Want zoals jullie in januari de opportuniteit hadden om niet gewoon even kadastrale werkzones te hertekenen en dan verder te doen met business as usual, zo hebben jullie vandaag de kans om niet te morrelen aan grondcodes en dan opnieuw verder te doen.

Want wat is een van de grote problemen met de manier waarop er vandaag werd gewerkt? Dat is nu net dat die kosten van 190 miljoen euro waar daarnet over werd gesproken, en die vandaag nog veel hoger zullen oplopen, niet gedragen werden door 3M, maar dat die kosten voor honderd procent gedragen werden door de Vlaamse belastingbetaler. Dat was een van de grote problemen. Wel, dit moment is opnieuw een momentum, en ik hoop voor één keer dat deze regering het niet zal misen. Dit is een momentum om de aanpak van die vervuiling anders te doen, op een manier waarop je 3M binnentrekt, waarbij je zorgt dat dit een

sanering wordt en dat het 3M zal zijn die de sanering betaalt, in plaats van de Vlaamse belastingbetaler, zoals tot nu toe het geval is.

Minister, het is natuurlijk gemakkelijk om het te zeggen en heel moeilijk om het te doen. Mijn vraag is hoe u dat concreet zult doen: zorgen dat we niet op de manier verdergaan zoals tot nu toe het geval was, waarbij er honderden miljoenen op kosten van de belastingbetaler worden uitgegeven. Ik hoor hier verschillende collega's vragen waar uw pot is. Eigenlijk hebben we die pot niet nodig: die pot zit bij 3M. Hoe gaat u ervoor zorgen dat we op een correcte manier met normen omgaan, met volksgezondheid omgaan, met het leefmilieu omgaan? En hoe zorgen we dat we die werken opnieuw vlot krijgen, op kosten van de vervuiler, namelijk 3M?

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Voorzitter, soms gebeuren er in actualiteitsdebatten rare dingen. En een kat in het nauw maakt rare sprongen. Minister Demir, wat u hier net hebt gedaan, door eigenlijk te zeggen dat u hoopt dat de linkerkzijde beseft dat 3M zich in de handen wrijft met het arrest van vandaag, en waarbij u met andere woorden de verantwoordelijkheid aan linkerkzijde hebt gelegd, dat vind ik onbetamelijk voor een minister. En ik zal u zeggen waarom.

Wie sloot er in 2017 een geheime dading af met 3M op het moment dat de PFOS/PFAS-vervuiling naar boven kwam? Dat was een geheime dading waarvan minister Peeters in 2021, bij het actualiteitsdebat waarin het naar boven kwam, zei dat ze van niets wist. Ze wist van niets. Met andere woorden: die PFOS-vervuiling komt naar boven, en onder de auspiciën van de Vlaamse Regering sluit Lantis een dading af, in de hoop dat het nooit naar boven zal komen en dat Oosterweel er allang zal liggen op het moment dat het probleem misschien naar boven komt.

Goed, het komt dan naar boven. Iedereen blijft achter het Toekomstverbond staan. Schrijf maar op, collega Schiltz, dat iedereen daarachter blijft staan. Maar waar je natuurlijk niet mee solt, is met de gezondheid van mensen. En ik vind, net zoals een aantal collega's hier, dat jullie nu, in het nauw gedreven door dat arrest, rare sprongen maken. Het zijn activistische rechters, hoor ik langs de zijde van de N-VA. Het zijn activisten. Wel, lees het arrest. Ik zit hier nu toch al een aantal jaren, en ik lees meestal toch op een aantal dossiers de arresten van de Raad van State. Dat is helder. Dat is zo helder als pompwater.

Ook in verband met de veiligheidsbuffer die daar gelegd is bij 3M, wordt helder uitgelegd in het arrest dat dat tegen jullie eigen spelregels ingaat. Het zijn jullie die het risico genomen hebben, het zijn jullie administraties die het risico zelfs onderschatten in het arrest, die zelfs wijzen met de vinger naar diegenen die opkomen voor de gezondheid van de mensen op die wierf. Ze wijzen hen met de vinger, ze duwen ze vol dedain weg. En het is de Raad van State, met de wetgeving in de hand, die zegt dat ze gelijk hebben.

Dus de oproep die hier al door een aantal mensen is gedaan, is de meest correcte, denk ik. Ga nu samen met die milieubewegingen aan tafel zitten – dat is ook wat jullie gedaan hebben met het Toekomstverbond – en zie hoe je dat nu kunt oplossen met die sanering. Er zitten in het arrest inderdaad een aantal pistes, maar je zult ze moeten nemen.

En stop nu alstublieft met dat calimerogedoe: het is de Raad van State, het is de linkerkzijde, het is activist X of Y. Neem nu alstublieft jullie verantwoordelijkheid.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Minister Demir, ik blijf het wel echt heel straf vinden dat u uit de lucht viel over dit arrest. Zoals ik daarnet al heb gezegd, heeft de Raad van State zich in december inderdaad eerder op formele gronden gebaseerd om te schorsen. Het ging vooral over de kadastrale werkzone die te groot was. Maar als u toen het verslag van de auditeur hebt gelezen, en ik hoop dat u dat hebt gedaan, dan blijkt daaruit dat die toen al bijzonder kritisch was voor de aanpak van die vervuilde gronden.

We wisten met zijn allen dat dit arrest er zat aan te komen. Wanneer u dan uit de lucht valt dat uiteindelijk deze uitspraak er komt, dan gaat u compleet voorbij aan de kritische noot van de auditeur van de vorige keer en aan die van een heel aantal andere mensen in de onderzoekscommissie en van milieuactivisten die daarvoor waarschuwden. Dat u volledig uit de lucht valt, vind ik bijzonder straf, alsook dat u daar niet op voorbereid bent. U kon er toch minstens op anticiperen dat dit er mogelijk zat aan te komen.

Wanneer het gaat over 3M dat zijn verantwoordelijkheid moet nemen, moeten we er uiteraard alles aan doen om ervoor te zorgen dat 3M opdraait voor alle kosten. Maar wanneer dat uiteindelijk niet gebeurt, moet u daarvoor niet naar ons kijken en ook niet naar al die mensen die voor hun rechten opkomen en die in beroep zijn gegaan. Dan is het puur en alleen omdat de Vlaamse Regering er zelf een soepje van aan het maken is. (*Applaus bij Vooruit*)

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Voorzitter, ik wil nog even reageren op de tussenkomst van de heer Tobback over de kosten. Ik ben blij dat de heer Rzoska hier nog eens heeft beaamd dat inderdaad in 2017 het PFOS-verhaal aan het licht is gekomen. Ik denk niet dat men kan zeggen dat de toenmalige Vlaamse Regering alle 'truken van de foer' heeft gebruikt – om de woorden van de heer Tobback te gebruiken – en gedaan heeft alsof er niets aan de hand was en tot een goedkope oplossing wilde komen. Dat kan ik hier met klem tegenspreken want van bij de aanvang is gezegd dat er sprake was van een historische vervuiling waarvoor een oplossing moest worden gezocht.

In 2017 is PFOS aan het licht gekomen. In 2018 is daar voor de eerste keer een bedrag van 25 miljoen euro voor uitgetrokken, in 2019 volgde een tweede schijf en in 2020 een derde schijf. En ook nu nog voorzien we telkens in middelen om een antwoord te bieden op de problematiek van de PFOS-vervuiling. Dat doen we niet alleen bij Oosterweel, dat doen we bij elk groot infrastructuurwerk waar een vervuiling in de grond zit.

Eigenlijk weet heel het parlement dit. U doet alsof wij dit allemaal stilletjes en in het geheim doen maar halfjaarlijks hebben wij een voortgangsrapportage over alles wat met het Toekomstverbond te maken heeft. Daarnaast is er ook een financiële doorlichting en telkens opnieuw komen daar de PFOS-vervuiling en de middelen die we daarvoor uittrekken aan bod.

Ik heb onlangs in de commissie nog meegedeeld dat de kosten voor Linkeroever op dit ogenblik worden geraamd op 67 miljoen euro. Voor de Scheldetunnel gaat het over 23,5 miljoen euro. Dat zijn de budgetten die we nu extra nodig hebben om hier een antwoord op te bieden en waarvan we inderdaad hopen die straks te kunnen verhalen op de vervuiler. Maar door het nieuwe arrest moeten we afwachten wat daarvan de impact zal zijn, en ook daarvoor steken we ons hoofd absoluut niet in het zand.

Een aantal collega's zeggen hier terecht dat de gezondheid primeert en dat ook de toekomst van belang is. Toen we daar in 2017 middelen voor hadden uitgetrokken, was dat met de wetenschap en de kennis van toen. We wisten toen

helemaal niet wat een immense impact die PFOS-problematiek kon hebben op de gezondheid. We hebben altijd, vanaf de eerste dag, gezegd dat wij vinden dat de gezondheid primeert en we hebben wel degelijk met alle actiecomités aan tafel gezeten.

Mijnheer Rzoska, ik denk dat het nog geen maand geleden is dat ik ze allemaal heb ontvangen op het kabinet. Dus ja, wij zijn on speaking terms en ja, we plegen overleg met alle betrokken partners, zowel met actiecomités als met individuele burgers en alle betrokken stakeholders. Volgende week, 28 april, zal er opnieuw een grote rondetafelconferentie worden gehouden waarbij alle mogelijke partners aan tafel zitten.

Ik zeg dat hier omdat de toekomst en de gezondheid primeren. Telkens zeggen dat wij totaal niets doen, dat wij ons hoofd in het zand steken, klopt niet. Ik herhaal dat ik geen expert, geen toxicoloog en geen bodemdeskundige ben maar dat we ons wel door hen laten bijstaan. Wanneer wij dan in juni vorig jaar aan een commissie van tal van experts vragen of de aanpak die Lantis voorstelt in samenspraak met de bodemsaneringsdeskundigen de goede is en of zij daar hun licht over wilde laten schijnen en willen bekijken of dit de juiste aanpak is, en wanneer al die experts dan zeggen dat dit een goede aanpak is en dat de werken in de zomer opnieuw worden gestart, is iedereen rustig en tevreden. Nadien kwam er dan een milieustakingsvordering.

De technische verslagen worden in december vernietigd. Er worden nieuwe technische verslagen opgemaakt, en we gaan opnieuw aan de experts vragen: "Zijn deze technische verslagen volgens jullie verantwoord?" Dat zijn deskundigen, mensen die er meer kaas van gegeten hebben. En wij zeggen dat volksgezondheid en het algemeen belang moeten primeren. Als men mij dan zegt, met bijkomend nog twee andere experts vanuit het buitenland dat dat een goede aanpak is, wel, dan heb ik daar vertrouwen in. Maar we leven inderdaad in een rechtstaat, collega's. Het staat iedereen vrij om een of andere procedure aan te vechten. Dat is ook nu gebeurd. We hebben nu sinds gisteren een arrest, en we zijn daarvan de verdere impact aan het analyseren, maar we gaan ook verder met alle stakeholders aan tafel zitten.

Voor mij is de toekomst belangrijk. Die hopen grond waar we vandaag continu voorbij kunnen rijden, daar gewoon laten liggen, het stof laten opwaaien en de vervuiling bij regen verder laten insijpelen, daar is ook niemand bij gebaat. Men kan hier heel eenvoudig zeggen: "Ga het ergens storten, of saneer het." Oké. Zijn de oplossingen er vandaag? Ik wou dat ik ze kende. Het is gemakkelijk om nu te zeggen dat het allemaal simpel en eenvoudig is. Neen. Het is de verantwoordelijkheid van ons allemaal, en we nemen die verantwoordelijkheid. We zijn al onmiddellijk met alle administraties gaan samenzitten. Wij nemen onze verantwoordelijkheid, en we zoeken naar een oplossing, een oplossing waarbij de volksgezondheid primeert.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Bedankt voor het antwoord. Het was heel uitvoerig, maar eigenlijk hebt u niet geantwoord op de vraag die ik echt gesteld heb. De vraag is: hebt u de middelen? Wat de Raad van State zegt, is dat u het eigenlijk moet storten of saneren. Storten betekent dat het in een correct vergunde stortplaats, voor dit soort van afval, gestort zou moeten worden. De bedragen die u noemt, minister, zijn geen bedragen die bedoeld zijn om te storten. Het zijn ook geen bedragen die in de verste verte overeenkomen met wat het zou kosten om te storten. Het eerlijke, korte antwoord dat u hebt gegeven op mijn vraag – maar wat u niet met zoveel woorden hebt gedaan – is: 'neen'. U hebt niet het

geld om het op te lossen op een manier die volgens de Raad van State conform is met de Vlaamse decreetgeving. Uw simpel antwoord daarop was dus 'neen'.

Minister Lydia Peeters: Maar het arrest is van gisteren!

Bruno Tobback (Vooruit): Ja ja, het arrest is van gisteren, maar zoals collega Anaf daarnet al terecht heeft opgemerkt: de problematiek is niet van gisteren. U zegt geen simpele oplossingen te willen, maar het probleem is natuurlijk dat men simpele oplossingen heeft gezocht voor een ingewikkeld probleem. Dat was u niet – ik herhaal nog eens dat dit niet persoonlijk is –, maar het waren uw voorgangers die deze constructies hebben opgezet. Men heeft simpele oplossingen gezocht voor een ingewikkeld probleem, omdat simpele oplossingen goedkoper zijn.

Ik kan nu alleen maar vaststellen dat blijkbaar niemand vanuit de regeringspartijen, niemand vanuit de regering, het over de lippen krijgt om te zeggen: "Sorry, we waren verkeerd", ondanks het feit dat het nogal evident zou zijn na een debacle zoals dit. Niemand. We zijn anderhalf uur verder en er heeft nog altijd niemand gezegd: "Sorry, we zijn hier met ons gezicht tegen de muur gelopen omdat we ons vergist hebben." Niemand vanuit de meerderheid krijgt dat over zijn lippen, en het is dezelfde meerderheid die al twee legislaturen voortdoet. Integendeel, nu is het 3M, dan zijn het de rechters, of het is de linkse oppositie. Het is altijd iemand anders. Neen, u bent het!

De vraag was dus simpel: hebt u de middelen om het beter op te lossen? Het antwoord is: neen. Willen we samen zoeken om die te vinden? Wat mij betreft is het antwoord 'ja, hoor'. Maar ik zie vanuit u geen enkele bereidheid om dat te doen. U maakt er opnieuw een grote bocht rond, en u blijft proberen met hopen op een simpele oplossing. Minister, leden van de regering, collega's van de meerderheid: alle simpele oplossingen betekenen dat u in de praktijk de kosten en de shit doorschuift naar omwonenden, naar mensen die over veertig of vijftig jaar nog meer zullen weten over de schadelijke effecten van PFOS, wanneer dat in het grondwater terechtkomt. Dat is wat u doet.

Mijn oproep en die van mijn partij is: zoek nu eens een serieuze oplossing, in plaats van een ingewikkelde uitleg om te zeggen dat u alleen maar simpele binnenwegen zoekt.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik ben hier nog eens door het verslag van onze PFOS-commissie aan het gaan, en de zaken die we daar hebben vastgesteld in de expertencommissie grondverzet. Dat was voor ons een belangrijke expertencommissie, omdat die aangaf dat de werken eigenlijk onder bepaalde omstandigheden veilig waren, en dat er dan geen verdere verspreiding en belasting was.

Het idee om die vervuilde grond terug te brengen op het terrein van 3M en daar af te dekken, werd zelfs volmondig ondersteund door de Groenschepen Vervaet van Zwijndrecht. Dat heeft hij hier volmondig ondersteund in de onderzoekscommissie.

Daarenboven zegt ook die expertencommissie Grondverzet dat, als je dat doet, je de waterkwaliteit moet monitoren. Er wordt hier gezegd dat dat allemaal in het grondwater zal sijpelen en dat er niet naar zal worden gekeken, maar het staat vast dat dat wel zal gebeuren.

En collega's, sorry, maar wie denkt dat er niets in het grondwater zal sijpelen wanneer alles nu wordt stilgelegd, die heeft het mis. Dan is het immers veel minder gecontroleerd, want dan is het over het hele gebied.

Ik ga nog een stap verder. Ik vraag mij oprecht af of de mensen die hier zeggen dat ze een oplossing willen, ook écht een oplossing willen. Ik vraag me dat oprecht af. Want stel – hypothetisch – dat we van die tijdelijke opslag in de berm, afgedekt, met gecontroleerd grondwater en koolstoffilters, een stort maken. Dat is immers een oplossing, een vorm van omgaan met vervuiling. Zal niemand daar dan tegen in beroep gaan? Is dat dan de oplossing? Mijn vraag is dan ook: willen jullie wel een oplossing?

Ik zal jullie vertellen wat ik, als Waaslander en lid van de PFOS-commissie, wil. Ik wil een oplossing. Want weet u, vandaag blijft de grond liggen, sijpelt het in het grondwater, blijft het opwaaien, wordt het niet ingepakt, wordt het niet teruggebracht naar 3M én staan de files er. Nog maar gisterenavond bespraken we ons mobiliteitsplan. Een van de punten is het zwaar verkeer dat door het Waasland rijdt van de E17 naar de E34. Zolang de Oosterweelverbinding er niet is, blijft dat doorgaan, voorbij scholen. En dan kunnen we octopuspalen zetten zoveel als we willen, beste collega's van Groen, dan kunnen we fietsstraten inrichten zoveel als we willen, maar dan hebben we geen oplossing: geen oplossing voor de vervuilde grond die er ligt, geen oplossing voor de mensen in Zwijndrecht, geen oplossing voor de mobiliteit, noch voor de economie. Laat ons nu dus werken aan een oplossing. Ik dank u. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Voorzitter, ik houd het heel kort, puur feitelijk, vanuit begrotingsoogpunt. Neen, die bedragen zijn niet voorzien. Er zijn uiteraard al bedragen voorzien geweest voor kosten die we kenden, maar sinds gisteren is er de mogelijkheid die we nog niet kunnen ramen, waarvan we de omvang niet kunnen voorzien en waarvoor er geen geld is voorzien. Er zijn nu mensen die met zekerheid wisten dat Poetin Oekraïne ging binnenvallen. Hadden we dan ook al geld moeten voorzien? Er zijn ongetwijfeld mensen die al maanden op voorhand doorhadden dat corona zou uitbreken. Hadden we dan ook al geld moeten voorzien? Neen, zo werkt het niet. Dat weet u ook.

En trouwens, de grote bezorgdheid is wat daarnet al werd aangehaald. En ik kan mij daar niet over uitspreken, als dossierbeheerder in dit geval. Maar hoe groot zullen de gevolgen van de uitspraak van de Raad van State zijn? Blijft dat beperkt tot Oosterweel of zal het effectief een olievlek zijn over heel Vlaanderen? Dat is nog een groot vraagteken.

Er is één ding waartegen ik mij wel volmondig wil verzetten, collega Tobback. Een oplossing moet natuurlijk altijd correct zijn en voldoen aan de regels. Dat is allemaal juist. Maar ik heb begrepen dat er een expertengroep is die zeer duidelijk heeft gesteld dat men akkoord ging met de manier van aanpak zoals voorgesteld door Lantis. Maar dat een overheid op zoek gaat naar de meest goedkope oplossing, is haar verdomde plicht! U zult mij dat vanuit mijn standpunt niet kwalijk nemen. Ik kan mij voorstellen dat daar door de socialisten anders naar wordt gekeken. Maar daarnet wordt er gezegd dat we op zoek zijn gegaan naar de meest goedkope oplossing. Ja, duh, natuurlijk wel. En dat moeten we ook doen! Het zijn niet ónze centen, het zijn de centen van de mensen, en die moeten we zeer verstandig beheren. *(Applaus bij de meerderheid)*

Dus dat er wordt gezocht naar een correcte, maar goedkope oplossing, lijkt mij de logica zelve. Daar ga ik me niet voor schamen, hoor, om de dood niet.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord. *(Opmerkingen van Annick De Ridder)*

U mag sorry zeggen.

Bruno Tobbacq (Vooruit): Die van de terugdraaiende teller of die van Fernand Huts, bedoelt u? (*Opmerkingen*)

De voorzitter: Collega Tobbacq, u hebt het woord over déze problematiek.

Bruno Tobbacq (Vooruit): Ik stel vast dat flauwe opmerkingen vanuit de meerderheid altijd enthousiast worden onthaald en antwoorden vanuit de oppositie altijd een beetje met verveling. Maar hoe meer u 'oeh' doet, hoe meer ik denk dat het vervelend is voor u en niet voor mij.

Minister van Begroting, om weer in de serieuze discussie te komen: ik heb u – of beter: ook u – niet verweten dat u naar de goedkoopste oplossing hebt gezocht, maar wel dat er is gezocht naar de goedkoopste oplossing zonder rekening te houden met de wettelijkheid.

Want het zijn natuurlijk niet alleen maar de centen van de Vlamingen, dat is een beetje een blinde vlek die u hebt. U bent niet alleen verantwoordelijk voor de centen van de Vlamingen. U kunt dat als minister van Begroting misschien nog claimen, maar als regering bent u niet alleen verantwoordelijk voor de centen van de Vlaming, maar ook voor de gezondheid, de waarde van de eigendom en de levenskwaliteit van de Vlaming. Dat is uw rol. Uw job is niet om zo weinig mogelijk centen uit te geven, uw job is om genoeg centen uit te geven om het wettelijk correct, gezond en een beetje toekomstgericht te doen.

Als er nu een ding is dat heel duidelijk is geworden in dit hele verhaal, is het dat serieus, grondig, toekomstgericht en voor heel Vlaanderen rekening houden met de belangen van alle Vlamingen, niet altijd even correct gebeurd is in dit dossier. Er zijn inderdaad nogal wat kantjes vanaf gereden om kosten te besparen en wat miserie te vermijden. Dat is bijzonder jammer en inderdaad, collega Daniëls, ik ben het met u eens, men had beter een serieuze oplossing gezocht voor men de putten begon te graven en de grond op straat begon te dumpen, in plaats van omgekeerd. (*Applaus van Hannelore Goeman en Kurt De Loor*)

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Ik wilde gewoon nog reageren op de uitspraken van collega Daniëls. Ik heb hier niemand in dit halfroond tegen een oplossing voor Oosterweel horen pleiten. Voor alle duidelijkheid, ik denk dat iedereen dat wil en dat iedereen daaraan wil meewerken.

Ik wilde eigenlijk vooral ingaan op uw selectieve lezing van het verslag van de Commissie Grondverzet. Die heeft in juli onderzocht wat de gezondheidsimpact is van opwaaiend stof en het verzet van gronden naar aanleiding van de werken die op dat moment bezig waren. Vrancken heeft heel duidelijk gesteld dat hij niet kon garanderen dat de uitlogging van PFOS richting grondwater niet zou gebeuren en dat daarom monitoring nodig was. Hij had dus al het vermoeden dat er een groot probleem zou zijn. Ik denk niet dat dat in strijd is met wat de Raad van State op tafel legt, de Raad van State bevestigt eigenlijk het vermoeden dat toen is geuit.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Ik heb al gesproken.

De voorzitter: Dat is waar, u hebt al gesproken. U mocht nog eens spreken, maar dat hoeft niet.

Mevrouw De Ridder heeft het woord.

Annick De Ridder (N-VA): Collega's, het zal niet gemakkelijk worden om hier door te geraken. Voor alle duidelijkheid aan de leden van de Vlaamse Regering: ik had niet verwacht dat jullie hier binnen 24 uur nadat het arrest beschikbaar was gesteld, met een pasklaar antwoord zouden zitten, daar is het ook allemaal iets te technisch en te juridisch voor. Ik wil u wel danken en ik ben tevreden met uw uitspraken dat u alles op alles zult zetten om tot een oplossing te komen, en dat dit wel degelijk een topprioriteit is voor de Vlaamse Regering.

We hebben de uitspraak gehad, het arrest is er. Dat is een zeer verregaand arrest. Minister Demir, u hebt ook al verwezen naar de mogelijk ruimere effecten dan enkel en alleen Oosterweel. Het is een uitspraak die toch haaks staat op de werkwijze die de Vlaamse Regering de afgelopen vijftien jaar hanteerde en die ook haaks staat op sommige uitspraken van de expertencommissie. Soms doet men uitschijnen dat wat Lantis doet allemaal nattevingerwerk is, maar niets is minder waar. Dat is allemaal geattesteerd door de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM), Grondbank, de Commissie Grondverzet, Karl Vrancken enzoverder. Zij hebben keer op keer bevestigd en geattesteerd dat er goed werk wordt geleverd met die inkapseling.

Het arrest is echter wat het is, we moeten daar nu mee aan de slag. We moeten daar nu zo snel mogelijk een antwoord op bieden en de werking kunnen laten hervatten. Het arrest is in de feiten immers een verslechtering voor het milieu. Het plan was om de meest vervuilde grond in te kapselen, dat kan nu niet meer. Die grond ligt dus nu voor onbepaalde tijd stil. Sommige collega's hier vergissen zich een beetje, het kan nu ook regenen. Nu kan de grond zich in de omgeving nestelen. We kunnen maar hopen dat het niet te hard regent, want dan gaan die gronden doorsijpelen in het grondwater. Als het te droog is en het waait wat is dat ook niet goed, collega D'Haese, want dan kan die grond zich verplaatsen in een stofwolk.

Dus degenen die doen uitschijnen alsof het nu allemaal beter is, want hoera de werken zijn geschorst en stilgelegd, dat triomfalisme, dat wijzende belerende vingertje dat we ondertussen zo goed kennen: het is niet alleen totaal ongepast, het is ook dom.

Als we de grond overal moeten saneren vooraleer die verplaatst kan worden in plaats van hem uiterst veilig in te kapselen, krijgen we nog maar weinig stenen op elkaar gelegd, en dat is een drama ruimer dan Oosterweel, zoals daarnet al gesteld. Oosterweel is dus niet het probleem, het is net een deel van de oplossing. Ik vind dat we met ons allen, sommigen toch, moeten stoppen met die tegenstelling tussen economie en ecologie op te zoeken, want dat is een valse tegenstelling, dat is 'fake news'. Het is net Oosterweel dat ervoor zorgt dat de historisch vervuilde site wordt aangepakt. En voor alle duidelijkheid, dat zal op kosten van de vervuiler zijn: de saneringsplicht ligt nog steeds bij 3M en dat is maar goed ook.

Collega's, het is heel belangrijk dat we hier nu de komende weken en maanden een duidelijk traject krijgen. Het is in Vlaanderen cruciaal dat we aantonen dat we grote infrastructuurwerken kunnen verwezenlijken. Het zijn werken die een gigantische gedragenheid kennen bij de bevolking, met alle burgerbewegingen die ik ook eens wil bedanken, want ze trekken uitdrukkelijk de kaart van de verderzetting van de werken. Als zo'n project zich ook al vastrijdt in een kluwen van procedures, is dat natuurlijk bijzonder jammer. Dit is het bewijs dat het activisme van sommigen kan uitmonden in volledige passiviteit en dat is toch wel redelijk cynisch te noemen van sommigen die keer op keer naar de rechtbank stappen.

Oosterweel is niet het probleem maar de oplossing. Tot spijt van wie het benijdt, het zal en moet gerealiseerd worden. 'Mark my words': het zal en moet

gerealiseerd worden. Laat ons daar samen alles aan doen. Wij hebben het volste vertrouwen in de regering. Wij zullen mee de vinger aan de pols houden de komende weken en maanden in de zoektocht naar een snelle oplossing.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, ik was bijna niet meer van plan om te reageren tot de spreker andere parlementsleden voor dom begon uit te maken. Dat is ook een manier van debatteren, maar dat is niet de mijne.

Mevrouw De Ridder, natuurlijk is de situatie vandaag niet goed. Het is niet goed dat er water in de grond sijpelt en natuurlijk is het niet goed dat er stof opwaait. Het grote probleem – opnieuw, ik raad iedereen aan om het arrest van de Raad van State te lezen – is dat de manier waarop vandaag gewerkt wordt op de Oosterweelsite, dat zo laat bestaan. De grond tot 47 microgram PFOS per kilogram wordt gewoon weer neergelegd. Die wordt daar neergelegd om op te stuiven! Die wordt daar neergelegd om uit te drogen en ecologisch door te vergifigen. Dat is nu net het probleem waar wij hier al een jaar op wijzen sinds de heer Vrancken hier zijn eerste rapport kwam toelichten! Ik deel uw bezorgdheid inzake grond die uitdroogt. Ik deel uw bezorgdheid inzake opwaaiend stof. Ik denk, mevrouw De Ridder, dat u meer dan u zelf vermoedt de bezorgdheid deelt van die verguisde activisten, dat u meer dan u zelf vermoedt de bezorgdheid deelt van de Raad van State, want dat is exact wat er in dat arrest staat!

Voor de rest kan ik alleen maar vaststellen, mevrouw De Ridder, dat de activisten volgens u ofwel te activistisch ofwel te constructief zijn, afhankelijk van of ze het met u eens zijn of niet. Dat kan zelfs in de tijd bewegen. Dat is ook een manier om te kijken naar inspraak en participatie van burgers, maar het is niet mijn manier.

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Voorzitter, minister Demir, u zegt dat de Raad van State VLAREBO zo interpreteert dat er geen grondverzet meer mogelijk kan zijn. Ik lees dat niet zo, maar ik geef toe dat de beoordeling iets duidelijker geformuleerd mocht zijn.

Op mijn eerdere vragen hebt u nog geen antwoord gegeven, of u de verontreinigde grond als stort gaat erkennen, of u elders gaat storten. U gaat die opties bekijken. U hebt nog niet veel tijd gehad, ik geef het toe, sinds het arrest werd uitgesproken.

Ik zou wel graag hebben dat u bijzondere aandacht besteedt aan iets wat u drie weken geleden hebt gezegd na afloop van de bespreking van het verslag van de onderzoekscommissie. U hebt een gesprek gehad met de CEO van 3M en daarbij is men de belofte aangegaan om 150 miljoen euro te investeren, ook in de sanering van tuinen van getroffen bewoners, onder andere in Zwijndrecht. U zult moeten bekijken in hoeverre dat nog mogelijk zal zijn met dit arrest.

Dus gelieve daar ook bijzondere aandacht aan te besteden. Ik hoop dat u snel met opties op de proppen komt en dan zullen we die verder in diverse commissies kunnen behandelen.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): We kunnen concluderen dat de impact van het arrest groot is, zowel voor Oosterweel als voor andere grondverzetsregelingen waar vervuiling voorkomt. Ik wil terugkomen op drie belangrijke punten.

Het eerste is dat we uit de onderzoekscommissie hebben geleerd dat we de verontreiniging met PFOS en PFAS zeer ernstig moeten nemen. Vanuit onze fractie rekenen we op de ministers om ervoor te zorgen dat alles veilig kan verlopen bij Oosterweel, maar ook bij andere werven. Dat geldt wanneer de werken doorgaan, maar evengoed wanneer de werken tijdelijk stilliggen. Het is van het grootste belang dat de gezondheid voorop staat. Het tweede is dat de impact, zoals gezegd, wellicht veel verder zal gaan dan Oosterweel zelf. Het is van belang om op zeer korte termijn ook duidelijkheid te creëren richting andere werven. We stellen voor om de opdrachthouder zeer sterk te betrekken en hem ook een trekkende rol te geven om met dit arrest verder aan de slag te gaan, om op korte termijn duidelijkheid te krijgen. Als derde punt wil ik stellen dat Oosterweel meer is dan een mobiliteitsproject. Vlamingen in Antwerpen, maar ook in het Waasland, zitten te wachten op die verhoogde leefbaarheid. Een oplossing is nodig, ministers, we rekenen op jullie. We rekenen vooral op jullie om die kosten op de veroorzaker van de vervuiling, namelijk 3M, te verhalen.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Collega's, sta me toe om als laatste spreker te proberen om te concluderen. Is Oosterweel meer dan een mobiliteitsproject, zoals daar wordt gezegd? Uiteraard. Vooruit vindt het bijzonder jammer dat op deze manier de Oosterweelwerken opnieuw vertraging zullen oplopen. Want laat ons duidelijk zijn: de consensus die er gekomen is na al die jaren moeizaam vooruitgaan en vaak ook achteruitgaan – het was een heel moeizaam proces – is effectief iets wat de leefbaarheid voor de brede Antwerpse regio kan verbeteren. Het gaat zorgen voor betere lucht voor Antwerpen en omgeving. Het kan inderdaad zorgen voor die modal shift. Ik heb nochtans al verschillende keren mijn bezorgdheid over de modal shift uitgedrukt. Laat ons hopen dat er effectief ook werk van wordt gemaakt, net zoals van de overkappingen en van de leefbaarheidsprojecten. Want ook daar is nog veel te weinig zekerheid over.

Goed, is dat Oosterweelproject een goed project? Ik denk het wel. Maar dan moeten we er wel voor zorgen, natuurlijk, dat Oosterweel niet voor een verdere vervuiling zorgt. Het adagium dat hier door de N-VA nog eens wordt gehanteerd, namelijk dat Oosterweel het wel zal oplossen, is nu net wat de Raad van State in zijn arrest tegenspreekt. Dat mag absoluut niet de bedoeling zijn. Het is de bedoeling dat de overheid de gezondheid van de mensen centraal stelt. Het kan niet zijn dat je de gezondheid van de éne groep mensen centraal stelt, terwijl de gezondheid van andere mensen eronder lijdt. Dat kan niet het uitgangspunt zijn.

Ik zou de Vlaamse Regering nogmaals willen oproepen om dit echt ernstig te nemen en om de gezondheid van de mensen te laten primeren. Probeer een oplossing uit te denken die ervoor zorgt dat die vervuiling ingeteugeld wordt en opgelost geraakt en dat de kost daarvoor uiteraard bij vervuiler 3M terecht komt. Er moet wel snel voortgang worden gemaakt met het leefbaarheidsproject, maar wel op een manier dat het voor iedereen een verbetering van de gezondheid is. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Collega's, ik ga ook nog een besluit trekken, na de heer Anaf. We werden gisterennamiddag geconfronteerd met het arrest. Vele collega's hadden dat al lang zien aankomen. Ik denk dat we moeten uitgaan van feiten. Het feit ligt er van gisteren.

Ik hoor alle fracties, alle fracties hier zeggen dat Oosterweel moet worden gerealiseerd. Ik vind het heel aangenaam om dat vast te stellen, omdat Oosterweel goed is voor het milieu, goed is voor de leefbaarheid, goed is voor de volksgezondheid, goed is voor de mobiliteit en goed is voor de economie. Er is

dus ten minste een consensus over in dit halfroond dat Oosterweel moet worden gerealiseerd. Wij engageren ons als regering dan ook om die realisatie van Oosterweel mogelijk te maken.

Wat we nu gaan doen, op zeer korte termijn, is bekijken welke opties we hebben qua oplossingen. Hier weet men al wat de oplossingen zijn. Wij gaan toch nog even goed bestuderen wat er in dat arrest staat en welke de meest adequate oplossingen zijn die we moeten doorvoeren, natuurlijk met de volksgezondheid als prioriteit, niet alleen voor Oosterweel, maar voor alle mogelijke werken die door dit arrest kunnen worden gevat. Ik denk dat we die allemaal mee in ogen-schouw moeten nemen. En dan zal de regering snel beslissingen nemen. Er wordt hier gevraagd naar de kosten. Voor mij is het duidelijk: de eerste die voor de kosten moet opdraaien, is de vervuiler. Er zal in eerste instantie worden gekeken naar de vervuiler. Die gesprekken zijn bezig. Er werd gevraagd hoe we dat gaan aanpakken. Het zou wel het domste zijn, mochten we hier nu gaan uitleggen hoe we dat allemaal gaan aanpakken. We gaan dat doen op een adequate manier, maar in eerste instantie moet de vervuiler opdraaien voor de kosten. U mag van deze regering echter snel een beslissing verwachten, maar wel gebaseerd op een degelijke analyse van het arrest van de Raad van State van gisteren.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Wenst iemand tot besluit van dit actualiteitsdebat een motie of een motie van wantrouwen in te dienen? *(Neen)*

Het debat is gesloten.

VOORSTEL VAN DECREET van Koen Daniëls, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Annabel Tavernier, Hilâl Yalçın en Arnout Coel tot het nemen van dringende maatregelen in het onderwijs naar aanleiding van de Oekraïne-crisis, tot wijziging van het decreet van 8 juni 2007 betreffende de studiefinanciering van de Vlaamse Gemeenschap en tot wijziging van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013 voor leerlingen en studenten die ressorteren onder richtlijn 2001/55/EG van de Raad van 20 juli 2001 betreffende minimumnormen voor het verlenen van tijdelijke bescherming in geval van massale toestroom van ontheemden en maatregelen ter bevordering van een evenwicht tussen de inspanning van de lidstaten voor de opvang en het dragen van de consequenties van de opvang van deze personen – 1240 (2021-2022) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, collega's, ik zou graag op basis van artikel 50 van het reglement de spoedbehandeling willen vragen van het voorstel van decreet inzake dringende maatregelen in het onderwijs naar aanleiding van de Oekraïne-crisis en tot wijziging van het decreet van 8 juni 2007 betreffende de studiefinanciering van de Vlaamse Gemeenschap en de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013 voor leerlingen en studenten die ressorteren onder richtlijn 2001/55/EG enzovoort. Daarvan wil ik dus graag de spoedagendering vragen.

De teksten zijn trouwens ook al bezorgd aan de fracties.

De voorzitter: Ik stel voor dat we ons straks over het voorstel tot spoedbehandeling uitspreken.

Het incident is gesloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, we schorsen de vergadering.

– *De vergadering wordt geschorst om 15.52 uur.*

– *De vergadering wordt hervat om 16.04 uur.*

ACTUELE VRAAG van Filip Dewinter aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het uittesten van een datagedreven instrument in tien gemeenten dat malafide ondernemingen moet helpen opsporen

ACTUELE VRAAG van Jo Brouns aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de uitrol van het misdaadpreventieplatform in heel Vlaanderen

De voorzitter: De heer Dewinter heeft het woord.

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Minister, ik steun volmondig uw initiatief om in het kader van het op te richten misdaadpreventieplatform die Graydontology op termijn ter beschikking te stellen van alle steden en gemeenten in Vlaanderen. In Antwerpen hebben we al twee jaar ervaring met deze scanmethode die toelaat om malafide handelszaken te detecteren. U weet dat we in Antwerpen aan dubieuze winkels en malafide bedrijfjes absoluut geen gebrek hebben: straten met gemiddeld zeven tot acht Marokkaanse kappers waar weinig gekapt wordt maar vooral zwart geld witgewassen wordt, viswinkels waar meer coke en hasj wordt verkocht dan makreel en pladijs, Pakistaanse halalnachtwinkels waar lachgas, nepkledij en nephandtassen van Louis Vuitton de best verkopende producten zijn en niet te vergeten de Turkse bazaars waar alles verkocht wordt wat elders gepikt werd. Dit netwerk van malafide handelszaken en nepwinkels moet dienen om de criminele activiteiten van de mafia toe te dekken en druggeld wit te wassen. Het wordt tijd om een einde te maken aan die vijandelijke overname van de legale wereld door de illegale onderwereld.

De tool die u wilt toepassen is nuttig, maar er is een 'maar'. Het Graydonmodel – dat weten we uit de Antwerpse ervaring – scant op basis van open bronnen fiscale gegevens maar informatie van bijvoorbeeld de sociale inspectie hoort daar niet bij. Er zijn dus nog heel wat blinde vlekken. De info moet ook efficiënt opgevolgd worden en leiden tot gerechtelijke vervolging. En daar wringt nu juist het schoentje. Antwerpen heeft het grootste politiekorps van het land. In veel kleine steden en gemeenten ontbreekt die expertise totaal en ook de mankracht om van die tool een nuttig instrument te maken.

De tool in heel Vlaanderen uitrollen is dus een goed idee. De bestaande 35 parameters moeten worden uitgebreid met fiscale en sociale gegevens. Het wettelijk kader moet worden ingevuld. Er moet voldoende personeel zijn voor de verwerking en de opvolging van de info en er is expertise en ervaring nodig. Anders heeft deze tool geen zin.

Mijn vraag aan u is dus: hoe gaat u dat allemaal doen om die tool nuttig te kunnen inzetten?

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, nagelstudio's waar geen nagels gelakt worden, handcarwashes waar het personeel in een berghok moet slapen en die eigenlijk een dekmantel zijn voor mensenhandel, transportbedrijven waar de CEO om de haverklap wisselt of – misschien een nog treffender

voorbeeld dat duidt op de aanwezigheid van georganiseerde criminaliteit – Operatie Sky, ons aller bekend, waarbij voor een straatwaarde van maar liefst 4,5 miljard euro aan drugs in beslag werden genomen, de grootste operatie ooit ... Dat zijn enkele voorbeelden die heel duidelijk aangeven dat de georganiseerde criminaliteit een stevige voet aan de grond heeft in Vlaanderen en op die manier inderdaad ook van onder uit onze Vlaamse samenleving kan ontwrichten. Collega's, dat baart zorgen.

Dat baart ook zorgen wanneer ik kijk naar het buitenland. De ons omringende landen hebben en onderkennen dat probleem natuurlijk ook en investeren daar ook massaal in. De Nederlandse regering investeert de komende twee jaar meer dan een half miljard euro enkel en alleen in de bestrijding van dat fenomeen van de drugscriminaliteit. Het waterbedeffect baart zorgen, omdat criminelen natuurlijk steeds de weg van de minste weerstand zoeken.

Gerechtelijk-politioneel moeten we daar uiteraard heel zwaar op inzetten. Ook de lokale besturen hebben daar hun rol in. Lokale besturen zijn een heel belangrijke schakel in die veiligheidsketen en hebben een belangrijke poortwachtersfunctie. Zij zijn vaak de eerste die in contact komen met bedrijven, organisaties of personen. Zij moeten die kunnen screenen. Het misdaadpreventieplatform waarmee we vandaag werken, heeft inderdaad een aantal verbeterpunten maar blijkt in de praktijk al heel effectief te zijn om het kaf van het koren te scheiden, om heel duidelijk een onderscheid te maken tussen hen die bonafide dan wel malafide intenties hebben.

Minister, mijn vraag is dus: wanneer en hoe zult u dit verder uitrollen en onder welke voorwaarden?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, dank u voor de vraag en jullie uitdrukkelijke steun. Ik weet dat heel veel lokale besturen en politiezones nood hadden aan zo een instrument. Antwerpen is natuurlijk een grote stad. Er zijn heel veel kleinere gemeenten in landelijke gebieden, ook grensgemeenten met Nederland, die vragende partij zijn voor zo een instrument. Daarom hebben we gezegd dat we alle informatie gaan bundelen. We gaan niet alleen die economische en financiële informatie bundelen maar we gaan het ook in een criminologisch verhaal zetten. Dan komt er een score. Hoe hoger die score, hoe meer alarmbellen afgaan. Dan kan een lokaal bestuur of een politieke zone zeer gericht controleren wat er zich eigenlijk afspeelt achter een handelszaak. Wordt daar geld witgewassen, zijn er drugsactiviteiten enzovoort?

We gaan dat in eerste instantie in tien gemeenten uitproberen. We hebben dit uitgeprobeerd in de Westkust in West-Vlaanderen. Daar is gebleken dat in 80 procent van de gevallen alarmbellen afgingen en men zeer gericht naar de handelszaak kon gaan. We weten ook dat men de voorbije twee jaar in Antwerpen al heeft gewerkt met een gelijkaardig instrument maar dat men daar meer informatie bij wil hebben, denk maar aan alle informatie rond omgeving, milieu-overtredingen enzovoort. Dat gaan wij ook vanuit Vlaanderen kunnen aanvullen. Daar zijn we mee bezig. Zo is het heel uitgebalanceerd.

De evaluatie van Antwerpen nemen wij ook mee, zodra we de testfase hebben gedaan in tien gemeenten. We zullen zien waar er nog leemtes zijn. Die zullen we aanvullen na de testfase en na de evaluatie in Antwerpen. Daar wordt ook omgevingsinformatie aan toegevoegd. Daarna is het een kwestie van samenwerkingsakkoorden te sluiten met de federale overheid want het is heel belangrijk dat alles rond btw of sociale inspectie bijvoorbeeld daar ook in zit. Dat is essentieel. Wij hebben daar de afgelopen maanden hard aan gewerkt. Ik denk dat de federale

overheid met Wallonië nog een aantal zaken moest doen. We hebben gezegd dat we daar niet op zouden wachten en dit al zouden doen.

Dit is al een belangrijke eerste stap voor heel veel lokale besturen en politiezones. Collega Brouns heeft daar meermaals in het parlement op aangedrongen. Hopelijk is de federale overheid klaar met haar regelgeving en de stappen die zij moet doen in alles wat btw en sociale wetgeving betreft zodat we kunnen komen tot een groot geheel en lokale besturen heel gericht zulke activiteiten kunnen opsporen. Georganiseerde misdaad knaagt immers aan elk sociaal weefsel, elke wijk en elke gemeente. Het is de bedoeling om op die manier tot een zeer vol-dragen systeem te komen.

De voorzitter: De heer Dewinter heeft het woord.

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Minister, dank u wel. Er is de Antwerpse ervaring. Ik heb de burgemeester van Antwerpen en de korpschef daar al herhaaldelijk over ondervraagd. Ik wil u toch waarschuwen dat de Graydontool, die scan, geen tovermiddel is. Het is geen hapklaar model. In Antwerpen werkt het KALI-team daarmee. Dat is een zeer gespecialiseerd team met veel expertise, in samenwerking met het parket. Die scan kan afwijkend economisch gedrag opsporen maar het blijft onderdeel van een bredere bestuurlijke en gerechtelijke aanpak. Als er geen goede samenwerking is tussen politie, gerechtsdiensten, sociale inspectie en dergelijke meer en de burgemeester niet voldoende bevoegdheden heeft om op te treden, zoals in Nederland wel het geval is, dan zal het resultaat gering zijn. Daar wringt het schoentje want de langverwachte wet op de bestuurlijke handhaving – federaal, dat weet ik – ontbreekt nog steeds. Daar mogen we veel van verwachten als we deze tool in samenwerking met die wet op de bestuurlijke handhaving in de praktijk kunnen brengen.

Het wettelijk kader is nog niet klaar, de samenwerking is een probleem en de expertise is een probleem. Als dat niet gebeurt, minister, dan vrees ik dat die tool uiteindelijk goedbedoeld zal zijn maar weinig resultaat zal boeken.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): De analyse die collega Dewinter maakt, klopt grotendeels. Maar ik ben dan wel positiever gestemd.

Ik vind het ook goed, minister – en de eerlijkheid gebiedt dat absoluut te zeggen –, dat u niet gewacht hebt. U hebt niet gewacht op het wettelijke kader en de Directie Integriteitsbeoordeling voor Openbare Besturen (DIOB), waar we inderdaad allemaal op wachten. Maar vandaag blijkt in de praktijk dat werken met die misdaadpreventieplatformen effectief is. Daarvoor was het als het ware blind varen. Toen was het zoeken naar een speld in een hooiberg. Nu kunnen we wel degelijk veel gericht, in samenwerking met politie, verder dooronderzoeken op bepaalde bedrijven. Dat was tot voor kort niet mogelijk. Uiteraard moet dat in een breder geheel, in het wettelijke kader dat ons toelaat elke vergunning te gaan screenen op die integriteit.

Ik wil nog een belangrijke suggestie meegeven. Als iets de georganiseerde criminaliteit typeert, is het grenzeloos zijn, figuurlijk en letterlijk. Zij kennen geen grenzen. De tool en de databanken zijn begrensd. Neem dus die suggestie mee om eventueel te kijken of er een koppeling kan worden gemaakt met publieke databanken in het buitenland.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Ik denk – en alle burgemeesters zullen mij bijtreden – dat we vandaag met de technologie al lang het verschil maken als het

gaat over politieel optreden. Ik kom uit een zone waar ook de familie D'Aquino actief was. Het uitlezen van iPhones en nu ook de Sky ECC-operatie, dat zijn van die hulpmiddelen waar de criminele wereld nog altijd niet van bekomen is.

Het is heel belangrijk wat u nu doet, minister. Wat is vandaag echt de achilleshiel van alle politiezones, maar ook federaal? Dat is alles wat te maken heeft met ecofincriminaliteit. Alles wat te maken heeft met economische criminaliteit, daar zijn de lokale zones helemaal niet voor uitgerust. De parketten zijn daar matig voor uitgerust. En dat maakt dat we daar voor een stuk met straffeloosheid zitten.

Met deze misdaadpreventieplatformen kunnen we die dingen in kaart brengen en kun je politieele operaties daar ook op afstemmen. Maar belangrijk is ook om te investeren in opleidingen. Want dat is zoals een röntgenfoto in een ziekenhuis: als een arts dat niet leest, zijn dat voor een burger gewoon schaduwen en strepen. Daar heeft een doorsneemens niets aan. Een gespecialiseerd iemand maakt je dan de stand van zaken van een menselijk lichaam op. Hier geldt dat ook als het gaat over ecofincriminaliteit.

Dit is dus een stap in de goede richting. Rol het uit over de zones en zeker ook over de arrondissementale informatie- en expertisecentra (ARIEC's). En investeer in opleidingen, om ook daadwerkelijk te kunnen toepassen wat je ontdekt.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Minister, die bedrijven zijn niet enkel gekend voor drugs en witwaspraktijken, maar zijn ook heel vaak gekend voor mensenhandel en uitbuiting. Ik heb er zo heel veel zelf gecontroleerd over gans Vlaanderen. Onze fractie juicht dan ook echt toe dat u dit initiatief neemt, zodat die controles gericht en efficiënter kunnen gaan verlopen en zodat zij een tool hebben om zich op te kunnen baseren. Het is dan inderdaad ook heel belangrijk dat met de resultaten uit die controles effectief wordt overgegaan tot het straffen van de daders en het opdoeken van die zaken. Het is niet enkel belangrijk om streng te straffen, maar ook om te voorkomen dat die organisaties zich op een ander moment of in een andere stad of gemeente verder gaan nestelen.

Minister, zoals gezegd, steunen wij uw initiatief enorm. Ik ben ook heel erg benieuwd naar de verdere resultaten van het gebruik van die tool. Zult u ook voorzien in een tussentijdse evaluatie, die u ons dan kunt voorleggen?

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Collega's, bedankt voor de vragen. Ook wij als Vooruit zijn voor een sterke bestuurlijke aanpak. Ik heb dat trouwens ook al een paar keer gezegd in de commissie, minister. Het is belangrijk om inderdaad alle relevante informatie van lokale bestuurlijke en gerechtelijke instanties te verzamelen, maar natuurlijk is het ook belangrijk wie die informatie krijgt en hoe die ontsloten wordt. Ik wil daar ook even wijzen op de privacy-aspecten.

De voorgaande sprekers hebben al benadrukt dat het belangrijk is dat er een goede samenwerking is met het federale niveau en uiteraard ook met de steden en gemeenten, en ook met het parket, want zonder hen zal het zeker en vast niet gaan.

Ik denk ook dat we moeten opletten en zeker moeten zijn dat het instrument werkt vooraleer het op het terrein tot alle gemeenten uit te breiden. De beste manier om de subjectieve onveiligheid te verhogen is natuurlijk dat je iets voorstelt om iets op te lossen en dat je dat niet doet. In die zin zou ik vragen om

het instrument te evalueren. Wat is de timing en hoe ziet u de uitbreiding van dit project in alle Vlaamse gemeenten?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Er komt een stuurgroep met verschillende actoren om ervaringen uit te wisselen. We zullen dat project driemaandelijks evalueren en ook bijsturen waar dat nodig is. Vervolgens zullen we het ontwikkelen in heel Vlaanderen.

Dit soort criminaliteit is ook grenzeloos. Mijnheer Dewinter, u spreekt vanuit een grote stad die heel veel mankracht heeft, maar zulke activiteiten verplaatsen zich heel snel. Daarom vind ik het belangrijk dat kleinere gemeenten waar die criminaliteit naartoe gaat, ook beschikken over zo'n instrument. We zullen dat ook koppelen met het bestuurlijk sanctieregister. Dat is heel belangrijk.

Ondertussen zijn we ook in gesprek met het federale niveau. We hebben deze week nog samengezeten. Ik hoop dat het federale niveau slaagt in zijn taak zodat we dat kunnen inpassen in dit systeem. We kunnen in het platform ook zien hoe die criminaliteit zich verplaatst. Dat is heel belangrijk zodat de lokale besturen en de burgemeesters heel snel kunnen ageren en naar zo'n handelszaak gaan. Als we zo'n instrument niet hebben, kost het heel veel tijd en mankracht, namelijk speurders, om dat allemaal uit te zoeken. We weten niet wat er allemaal plaatsvindt achter die gevels. Er kunnen eventueel indicaties zijn over de bodemprijzen bij een carwash en dan kun je eens gaan kijken, maar om dat gericht en op een goede manier te kunnen doen is zo'n instrument van groot belang voor heel veel lokale besturen.

Het klopt dat lokale besturen de informatie van de sociale inspectie nodig hebben en ook de btw-gegevens. Vlaanderen zal erop blijven aandringen dat het federale niveau die stappen voorwaarts zet. Ondertussen hoeft Vlaanderen niet stil te zitten of niets te doen.

Ik vind dit een heel belangrijke eerste stap en ik ben ervan overtuigd dat heel veel lokale besturen dat vinden. Ik heb gesproken met heel veel burgemeesters, collega Keulen. Ze zijn vragende partij om met zo'n instrument te kunnen werken. Vlaanderen wil dat aanbieden. Het is belangrijk om het instrument eerst te testen in die tien gemeenten, dat er een goede stuurgroep is en dat er een goede evaluatie gebeurt om het vervolgens verder te ontwikkelen in heel Vlaanderen.

De voorzitter: De heer Dewinter heeft het woord.

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Minister, in Antwerpen zijn er ondertussen wijken waar nagenoeg de volledige legale economische bovenwereld vervangen is door een criminele onderwereld met alle gevolgen van dien. Een van de vele trucjes om de Graydonscan te ontlopen is het snel wisselen van gedaante als bedrijfje of zaak. Men wisselt sneller van bedrijf dan wij gemiddeld van ondergoed met het gevolg dat ze bijna niet te pakken zijn. Sommige viswinkels, wassalons, carwashes en dergelijke meer wisselen om de drie tot zes maanden van gedaante, van naam, van maatschappelijk doel, van raad van bestuur enzovoort. Je moet goed beseffen dat de criminele onderwereld altijd een stapje voor is op wat de overheid, die log en niet altijd even efficiënt is, uiteindelijk beslist en doet.

Maar goed, dat neemt niet weg dat het een goed instrument is en dat we uw initiatief steunen. We hopen dat fiscale en sociale parameters kunnen worden toegevoegd aan de 35 bestaande parameters en dat er voldoende expertise en mankracht aanwezig zal zijn om dat ook daadwerkelijk te realiseren zodat alles

leidt tot onderzoeken en gerechtelijke vervolging. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Collega Dewinter, als ik heel even mag antwoorden vanuit de praktijk: dat zijn nu net de signalen die wel aantikken op het platform: het heel snel wisselen van activiteiten. Dat leidt dus tot een score, waardoor je heel gericht kunt gaan zoeken.

Ik ben er dus absoluut van overtuigd dat, om die lokale besturen veel sterker te kunnen ondersteunen en om ze zo meer wapens te geven in de strijd tegen de georganiseerde criminaliteit, dit een instrument is dat vandaag al effectief is. En het kan uiteraard uitgebreid worden en nog sterker worden dan het vandaag al is. Het wettelijk kader, federaal, is nodig om elke vergunning te gaan screenen in de toekomst. Maar ik zou zeggen, minister: pak het vast. Doe de evaluatie van die tien gemeenten, maar wacht niet op een vijfde release om het over heel Vlaanderen uit te rollen. Bedankt. (*Applaus bij CD&V*)

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Lise Vandecasteele aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de stijgende facturen voor woonzorgcentra

ACTUELE VRAAG van Freya Saeys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de stijgende prijzen in de woonzorgcentra

ACTUELE VRAAG van Ann De Martelaer aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de prijsstijgingen bij en betaalbaarheid van de woonzorgcentra

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister Beke, je moet vandaag je hele leven sparen om de zorgen in de laatste levensjaren te kunnen betalen. Een woonzorgcentrum vandaag kost een huis, letterlijk. Mensen moeten vandaag hun huis verkopen om hun rusthuisfactuur te kunnen betalen. En als je geen huis bezit of onvoldoende gespaard hebt, dan moet je aankloppen bij het OCMW of aankloppen bij je kinderen om die factuur te kunnen blijven betalen.

Kunt u zich voorstellen hoe heftig dat is, als je je leven lang werkt, zorgt, bijdraagt, om dan vast te stellen dat je op het einde van je leven de zorgen die je nodig hebt, niet meer kunt betalen?

En die facturen waren al heel erg hoog, maar ze zijn de laatste jaren enorm gestegen. We hebben dat berekend. In de laatste twaalf jaar is de rusthuisfactuur met 600 euro per maand gestegen. Ze is 600 euro per maand duurder geworden. Een plaats in een woonzorgcentrum kost vandaag gemiddeld 2000 euro per maand. En weet u hoeveel een gemiddeld pensioen vandaag bedraagt, minister? 1330 euro. Een woonzorgcentrum wordt vandaag werkelijk onbetaalbaar. Het is vandaag dus hoog tijd om in te grijpen, en dat kan. Een rusthuisfactuur zou nooit meer mogen bedragen dan iemands pensioen. U kunt beslissen om een maximumfactuur in te voeren, waardoor u een einde maakt aan die ongelooflijke stijging van de prijzen.

Maar u kunt ook de zorgbudgetten verhogen, minister Beke. Want de zorgbudgetten zijn al tien jaar lang niet geïndexeerd, terwijl de bijdragen van de mensen

voor het woonzorgcentrum ondertussen wel zijn geïndexeerd. U kunt die zorgbudgetten vandaag indexeren. U spreekt nu over het verhogen van de zorgbudgetten tegen 2024, maar het is vandaag dat die facturen omhooggaan, minister. Bij heel veel woonzorgcentra is dat vanaf 1 mei, dus over twee weken al.

Minister, vindt u het een probleem dat die rusthuizen zo duur zijn geworden? Wilt u ingrijpen, wilt u op tijd ingrijpen? Wat zult u doen om die rusthuisfactuur betaalbaar te maken?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, de betaalbaarheid van woonzorgcentra staat onder enorme druk. We weten dat er een gestegen levensduurte is, en wij kunnen niet om de forse energieprijzen heen. Daardoor staan woonzorgcentra eigenlijk met de rug tegen de muur, en zullen zij hun dagprijzen moeten indexeren. Zorgnet-Icuro heeft berekend dat de energiekost van 3 euro per dag per inwoner naar 6 euro per dag per inwoner zou gaan. En het zou om een extra energiekost voor alle Vlaamse woonzorgcentra samen gaan van 88 miljoen euro. Dat is dus niet niks.

Nu, de Vlaamse Regering heeft goedgekeurd dat woonzorgcentra nu twee maal per jaar hun dagprijzen kunnen indexeren. We hebben gelezen dat Zorgbedrijf Antwerpen haar dagprijs met 8 procent zal indexeren.

Dat komt er dus op neer dat de factuur maandelijks met meer dan 140 euro zal stijgen. Wanneer we weten dat een gemiddelde dagprijs in een woonzorgcentrum 1825 euro bedraagt, betekent dit dat we al aan bijna 2000 euro zitten. Dat is een serieus bedrag, maar het is natuurlijk afwachten of alle woonzorgcentra hun prijzen effectief zullen optrekken. Maar we zien hoe dan ook dat die prijsstijgingen een enorm effect hebben op de betaalbaarheid voor onze ouderen om hun oude dag op een betaalbare manier te kunnen doorbrengen. Bovendien denk ik niet dat enkel de kosten in de woonzorgcentra zullen stijgen. Ik denk dat ook in andere residentiële settings, zoals voorzieningen voor personen met een beperking, de prijzen zullen stijgen. Vandaar mijn simpele vraag, minister: ziet u enige mogelijkheid voor u en uw collega's binnen de Vlaamse Regering om maatregelen te nemen die deze stijgende dagprijzen kunnen milderen?

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Minister, de Vlaamse Regering besliste dat de woonzorgcentra dit jaar tweemaal hun dagprijs kunnen indexeren. Die vraag kwam van de sector zelf. De hoge energieprijzen wegen heel zwaar op hun financiële situatie. Maar we horen ook de getuigenissen van de bewoners en hun familie, van mensen die ongeveer 200 euro extra per maand moeten betalen. Met een pensioentje van 1500 euro en een zorgbudget van 130 euro kan men geen factuur van 2000 euro of meer betalen.

En wat is uw antwoord, minister? Ik las uw antwoord in de krant: "Bejaarden in financiële nood? De Vlaamse Regering geeuwt en slaapt verder." U hebt de vragen van de sector gehoord, want u hebt hun de mogelijkheid tot indexering gegeven, maar de alarmkreten van de bewoners in onze woonzorgcentra hoort u niet. En wanneer mensen niet goed horen, dan zoeken we een tolk. In dezen heeft mevrouw Cloet zich aangediend als tolk, want ze zegt in Knack van 13 april: "Voor minister Beke is het nu het moment om in te grijpen." Ze zegt onder meer dat we moeten oppassen dat niet enkel nog bemiddelde ouderen kunnen worden opgevangen in woonzorgcentra; ook de rest, mensen met weinig of geen geld, moet een woonzorgcentrum kunnen betalen. Margot Cloet zegt ook dat nu het moment is om de zorgpremie en de zorgbudget zo snel mogelijk te koppelen aan het inkomen of het vermogen. Wat is uw antwoord hierop, minister?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, de betaalbaarheid en de kwaliteit van de woonzorgcentra zijn voor ons allemaal van groot belang, ook voor deze Vlaamse Regering. We hebben daar ook al bijzonder grote inspanningen voor geleverd. Op het moment dat de coronacrisis uitbrak, hebben wij er bijvoorbeeld voor gezorgd dat men, ook wanneer er minder bewoners en dus ook minder inkomsten waren, werd gecompenseerd. Op die manier wilden we ervoor zorgen dat woonzorgcentra hun personeel niet zouden moeten afbouwen en niet in financiële onzekerheid zouden zitten en dat ook niet zouden verrekenen op de bewoners. Men kreeg daarvoor garanties, waardoor men alle aandacht aan de zorg kon geven.

De Vlaamse Regering en collega Diependaele hebben daar in 2020-2021 245 miljoen euro voor uitgetrokken. Ook in 2022 hebben we dat voor een deel verdergezet. We hebben bijkomend beschermingsmateriaal en andere aangekocht. Dat is daar zelfs niet in verrekend.

Daarnaast zal er tijdens deze legislatuur 500 miljoen euro extra gaan naar de woonzorgcentra. Het gaat om een combinatie van VIA 6-maatregelen (Vlaams intersectoraal akkoord) om meer mensen te betalen en mensen beter te betalen en om de historische omzetting van een rustoord voor bejaarden (rob) in een rust- en verzorgingstehuis (rvt) te kunnen financieren. Collega's, dit zijn bewijzen dat de kwaliteit en de betaalbaarheid voor de mensen in onze woonzorgcentra een absolute prioriteit zijn voor deze Vlaamse Regering en voor mezelf.

En u hebt inderdaad al gezegd dat mensen die in een woonzorgcentrum zitten, sowieso recht hebben op die 130 euro. Het aantal mensen dat vandaag een beroep doet op een OCMW ligt in vergelijking met vroeger al een stuk lager, dankzij die zorgbudgetten. Willen we daarom bij de pakken blijven zitten? Nee, absoluut niet. We hebben met de Vlaamse Regering inderdaad plannen om die zorgbudgetten aan te pakken. Dat betekent dat mensen met een bescheiden inkomen tot 400 euro extra tegemoetkoming zouden kunnen krijgen. Ik heb in dit parlement al gezegd dat we dat ingeschreven hebben in onze budgetten voor 2024. Kan dat sneller? Dat zullen we tijdens de begrotingsbesprekingen moeten bekijken. Ik neem aan dat er nog andere vragen zijn die besproken zullen moeten worden. Ik heb daarstraks het actualiteitsdebat gevolgd, en ik heb begrepen dat daar ook financiële vragen en noden zijn. Ik ga daar dus niet op vooruitlopen, maar we hebben alleszins wel plannen om aan de vraag naar betaalbaarheid tegemoet te komen, want dat is een zorg die wij delen.

De voorstellen die hier naar voren zijn gebracht over de manier waarop, onder andere over de maximumfactuur, daar ben ik eerlijk gezegd geen voorstander van. Onze gewezen collega Lorin Parys noemde dat hier, enkele debatten geleden, 'une fausse bonne idée'. Dat is een slecht idee dat goed klinkt, en daar ben ik het eigenlijk wel mee eens. Ik denk niet dat dat de juiste antwoorden zijn die we daarop moeten geven. Ik denk dat er andere antwoorden zijn die we daarop moeten, en ook kunnen, geven. Wij hebben daarrond een aantal zaken voorbereid. Wanneer we dat gaan invoeren? The sooner the better! Ik denk dat we het daar allemaal over eens zijn. Vanaf het ogenblik dat de nodige middelen er zijn, zullen we die daar ook voor hanteren. Ik ga er nu niet op vooruitlopen wanneer dat precies zal zijn. Dat zullen we bespreken in de schoot van de regering op het gepaste ogenblik.

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister Beke, u zegt dat de betaalbaarheid en de kwaliteit van de woonzorgcentra voor deze regering een absolute prioriteit is. Als u dat meent, minister, dan kan het toch niet zijn dat u vandaag tevreden bent? Vandaag stijgen de prijzen nogmaals met acht procent, terwijl ze de afgelopen

twalf jaar met 600 euro per maand gestegen zijn! Dan kunt u toch niet tevreden zijn over uw beleid van de afgelopen jaren? Dan moet u toch kunnen ingrijpen? En vooral, u zegt nu dat u het idee van de maximumfactuur niet echt een keigoed idee vindt en dat u misschien wel iets gaat doen, maar dat de vraag is wanneer u dat gaat doen, dat u nog een budget moet vinden, en dat u, als u tijdens de begrotingsbesprekingen een budget gevonden hebt, dan misschien wel iets kunt doen voor de mensen. Maar het probleem is, minister, dat vandaag – vanaf 1 mei – de prijs van de woonzorgcentra opnieuw stijgt met 100 tot 400 euro per maand! De mensen worden daar vandaag mee geconfronteerd, en u vindt dat er nog volop tijd is om eens goed na te denken wat we nu eigenlijk zouden kunnen doen. Minister, het is nu tijd om in te grijpen. Ik vraag wat u vandaag gaat doen aan die facturen. *(Applaus van Jos D'Haese)*

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, ik heb u heel wat zaken horen zeggen over de investeringen die u gedaan hebt in de woonzorgcentra. En dat is ook zo, er zijn heel wat investeringen gedaan binnen de woonzorgcentra. Maar is dat genoeg? Neen, natuurlijk niet, en dat weten we allemaal wel, denk ik. We zitten nu eenmaal, zeker op dit moment, in een crisissituatie. De mensen zien allemaal hun energieprijzen enorm toenemen. Maar dat is ook zo voor de woonzorgcentra. Als er berekend wordt dat er 88 miljoen euro extra energiekosten gaan zijn voor onze Vlaamse woonzorgcentra, ja, dan staan die woonzorgcentra natuurlijk ook met de rug tegen de muur. Het moet door iemand betaald worden. De woonzorgcentra geven zelf aan dat als die kosten blijven stijgen, ook door de inflatie en de iets latere indexering, zij dan zelfs vrezen voor hun voortbestaan. Dat hoor ik hen zeggen. Dat gaat nu natuurlijk wel ten koste van de bewoners, en daar kunnen we niet omheen.

Hoe dan ook, als mensen hun factuur niet zullen kunnen betalen, zullen zij moeten aankloppen bij het OCMW en zullen wij dat als maatschappij moeten betalen.

Minister, kunnen er eventueel toch bijkomende maatregelen op kortere termijn worden genomen?

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Minister, we zien vandaag ontzettend veel en grote prijsverschillen tussen de verschillende woonzorgcentra. En er is niet echt een duidelijke lijn te trekken in die verschillen tussen openbare woonzorgcentra, social profit en commerciële woonzorgcentra. Er is een ongelooflijke vork van verschillen.

Ik hoorde een vriend uit Gent wiens vader in een OCMW-rusthuis verbleef, vertellen dat hij slechts 1400 euro per maand betaalde. We lezen in de media ook dat de facturen bij het Zorgbedrijf Antwerpen meer dan 2000 euro bedragen. Met andere woorden: de lokale overheid van Gent legt veel meer bij dan de lokale overheid van Antwerpen.

We weten dat de gemiddelde duur dat iemand in een woonzorgcentrum verblijft, twee jaar en negen maanden is. Hoe zult u ervoor zorgen dat de mensen die er nu wonen vandaag niet afhankelijk zijn van het lokale beleid, van hoeveel een stad of gemeente bijlegt, om het woonzorgcentrum betaalbaar te houden? Met andere woorden, minister, u hebt daarnet beloofd dat u iets zult doen. Maar hoe zult u de mensen die vandaag in een woonzorgcentrum verblijven de zekerheid bieden dat ze hun factuur met fierheid kunnen betalen?

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, u blijft er altijd zo stoïcijns bij telkens wanneer er vragen komen over de betaalbaarheid van de woonzorgfactuur. Voor heel wat van onze bewoners, voor heel wat van onze mensen is de vraag of ze hun zorg nog zullen kunnen betalen, of ze hun verblijf in het woonzorgcentrum nog zullen kunnen betalen nochtans een dagelijkse bekommernis. En heel wat van onze mensen kunnen dat ondertussen al niet meer, zeker niet met de huidige pensioenen.

Nu spiegelt u de mensen voor dat u zult bekijken of de beloofde verhoging van de zorgbudgetten, de beloofde verhoging voor 2024, eventueel vroeger kan. Dat is echter zeker nog geen zekerheid. Maar ondertussen zijn onze woonzorgcentra volop bezig met de voorbereidingen voor de dubbele indexatie. Die dubbele indexatie zal ervoor zorgen dat onze rusthuisbewoners op korte termijn zullen worden geconfronteerd met die factuur van bijna 2000 euro. En dat is toch helemaal buiten proportie ten opzichte van de stijging van de huidige pensioenen. Minister, u moet dus zeker niet wachten tot 2024 – dat is over twee jaar –, maar nú met een oplossing komen, met een verhoging van het zorgbudget, en dringend die maximumfactuur invoeren. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, de bezorgdheid over de kosten in de zorgcentra en de kloof die ontstaat tussen het pensioen en die kosten, leeft bij ons allemaal. Ook vanuit onze fractie kijken we daar met een bang hart naar, vanwege de combinatie met wat er momenteel op het internationale vlak gebeurt. Want daar moeten we niet blind voor zijn: de motor van die ontploffing van de index, de kosten, de voedselprijzen en de energieprijzen, ligt op dat internationale forum.

Collega's, we moeten eerlijk zijn en naar meerdere elementen kijken. Minister, ik stel u een heel concrete vraag: kunt u er bij de Federale Regering op aandringen om de energietussenkomst voor collectiviteiten ook door te voeren voor de woonzorgcentra? Kunt u ook inzetten op de pensioenen, op de koopkracht van onze mensen die zo lang hebben gewerkt en zo weinig overhouden van hun loon?

Er is nog een laatste punt waarop we moeten inzetten. Dat weet u, we zijn daarin elkaars bondgenoot. De kost voor iemand die we opvangen in de geriatrie in een ziekenhuis is voor het federale niveau. Maar als we diezelfde persoon opvangen in een woonzorgcentrum moeten wij dat betalen. Daar is een staatshervorming voor nodig.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Voorzitter, ik stel nogmaals vast dat deze regering en deze meerderheid een wel heel ambigue relatie hebben met het principe van indexering. Als het gaat over de bijdrage van de Vlamingen aan de zorgverzekering, dan is het geen probleem: indexeren, automatisch. Als het gaat over de woonzorgcentra die zeggen dat ze een extra indexering nodig hebben omdat ze er anders onderdoor gaan, dan is het geen probleem: doen. Maar als het dan gaat over de zorgbudgetten, over de mensen die nu zeggen dat ze hun woonzorgcentrum absoluut niet meer kunnen betalen, dan klinkt het: 'Ja, we zullen bekijken of we misschien iets vroeger dan 2024 nog eens een indexering kunnen doen.' Collega's, ik vind dat totaal uit verhouding.

Wij hebben met Vooruit een voorstel van decreet ingediend. Dat komt hier hopelijk straks voor, ik hoop dat jullie de reden van spoedbehandeling daar ook van inzien. De zorgbudgetten zijn nu al tien jaar niet meer geïndexeerd. Zet dat alstublieft recht en zorg ervoor dat er een indexering in dat systeem wordt gebouwd. Als men langs de ene kant indexeert, moet men dat langs de andere

kant ook doen, dat lijkt me maar logisch. Iedereen die nu zegt dat ze bekommerd zijn om de betaalbaarheid van de rusthuisfacturen, steun dan alstublieft straks ons voorstel van decreet. (*Applaus*)

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Collega's, als mensen verhuizen naar een woonzorgcentrum, moeten we er ook voor zorgen dat ze dat kunnen betalen. In die betaalbaarheid zitten er verschillende componenten: aan de ene kant is er de financiering van de woonzorgcentra zelf vanuit Vlaanderen, de middelen die de woonzorgcentra dus rechtstreeks krijgen. Op dat vlak is er deze legislatuur al heel wat gebeurd, denk maar aan de bijkomende financiering in functie van zorgzwaarte door de switch van een rustoord voor bejaarden (rob), naar een rust- en verzorgingstehuis (rvt). Aan de andere kant is er het inkomen van de mensen zelf. Dat heeft ook verschillende componenten, onder andere een pensioen, het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden, dat lineair voor iedereen hetzelfde is, en daarnaast het bijkomend zorgbudget voor zorgbehoevende ouderen in functie van het inkomen en de zorgnood van mensen. Het is dat laatste dat in functie staat van de draagkracht en het inkomen van mensen. Als we dus kijken naar de betaalbaarheid en waar we in eerste instantie moeten bijpassen, dan is dat de keuze die wij maken, namelijk: aan de mensen die het meeste nodig hebben, ook het meeste bijgeven. Dat is ons idee van solidariteit. En het is die hervorming van het zorgbudget die voorzien is voor deze legislatuur.

Minister, er zijn gewijzigde omstandigheden, wij vragen u en deze regering om daar zo snel mogelijk werk van te maken, wat ons betreft voor januari 2024.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Mevrouw De Martelaer, ik ga me niet moeien met de prijzenpolitiek die in de steden Antwerpen en Gent wordt gevoerd. Ik stel voor dat u daarover vragen stelt in de gemeenteraad van de stad Gent of de stad Antwerpen. Dat ga ik niet doen.

Ik kan wel zeggen dat prijzen afhangen van verschillende elementen en factoren. Het hangt af van de kost van het gebouw. Is het een oud gebouw of is het een nieuw gebouw? Is het een gerenoveerd gebouw? Zijn er nieuwe, moderne kamers? Het hangt ook af van de ligging, de locatie, en zo verder. Het hangt af van verschillende factoren en niet alleen van wat het lokaal bestuur doet. Lokale besturen kunnen daar wel een rol in spelen, maar ik ga de plaatsvervangende van de gemeenteraad van Gent of Antwerpen hier niet doen. Daarvoor kunt u op andere plaatsen en bij andere collega's terecht.

Ik wil wel ingaan op de inhoud van het verhaal. Ja, de betaalbaarheid is belangrijk, zoals de kwaliteit ook belangrijk is. De twee elementen zijn belangrijk. We hebben die problematiek met deze Vlaamse Regering niet vandaag ontdekt, omdat u hier vragen stelt, we hebben die al besproken bij de regeringsvorming. Toen hebben we gezegd dat we iets zouden doen aan de betaalbaarheid. We hebben toen ook gezegd dat we eerst en vooral iets zouden doen aan de kwaliteit. Daarbovenop is er een sociaal akkoord gekomen. Ik zeg het nog eens: 500 miljoen euro per jaar. Mijnheer Anaf, als we de zorgbudgetten zouden gaan indexereren in functie van die 500 miljoen euro, om te zeggen dat we die middelen moeten gaan halen uit die zorgbudgetten, dan zouden we wel bij andere budgetten uitkomen dan de verhogingen die u hier voorstelt.

Ten tweede, de zorgbudgetten, waar Katrien Schryvers naar verwijst, hebben we overgenomen van het federale niveau, waarbij er vroeger een inschaling was naar zorgzwaarte. Zo zijn er mensen die 500, 400 of 300 euro per maand bij krijgen, maar op basis van een logica die vandaag niet meer logisch is. Wij

hebben er met de Vlaamse Regering, door de omzetting van rob- naar rvt-bedden, immers voor gezorgd dat de woonzorgcentra vandaag gefinancierd worden volgens de zorgzwaarte. We willen de logica dus omdraaien: de extra tegemoetkoming moet niet meer via zorgzwaarte, want de maandelijkse betaling gebeurt ook niet via zorgzwaarte, maar via een ligdagprijs per dag. We willen dat dus doen op basis van het inkomen. Ik denk dat de PVDA, Groen en Vooruit daar ook wel mee akkoord zullen gaan. De N-VA en Open Vld zijn daar ook mee akkoord gegaan, want dat staat in het Vlaams regeerakkoord. Die hervorming gaan we dus uitvoeren.

En dat betekent dat, als u een hoger pensioen hebt en u dat gemakkelijk kunt betalen, u daar niet onder zult vallen; wanneer u een laag pensioen hebt, zult u daar in de toekomst wel onder kunnen vallen en daarvan kunnen genieten. Dat is logisch en consistent. Dat moeten we doen.

Ik begrijp zeer goed de vragen rond de stijgende energiekosten in de woonzorgcentra, in gehandicaptenvoorzieningen en vele andere instellingen. Ik denk dat mijn collega van Onderwijs dezelfde vragen krijgt over de scholen. Ik denk dat nog andere collega's dezelfde vragen krijgen over nog andere voorzieningen. Ik denk dat we daar met de Vlaamse Regering op een gegeven ogenblik over zullen moeten spreken, maar ik heb niet de gewoonte om met de fanfare op kop te lopen, ik heb niet de gewoonte om aan aankondigingspolitiek te doen of om te zeggen hoe het zal gebeuren, terwijl we in de regering nog geen akkoord hebben. Ik heb de gewoonte om daar in de regering over te spreken en op het ogenblik dat er beslissingen zijn genomen, die te communiceren. Dat lijkt mij de juiste manier van werken.

Mevrouw Saeys, ik vind het een beetje vreemd dat u vindt dat de overheid alle extra kosten moet betalen omdat anders de mensen dat zelf moeten doen. Maar het zijn ook die mensen die belastingbetaler zijn. De vraag is: wat is het aandeel – dat is een algemene bedenking, niet specifiek over dit dossier –, wat is het deel waarvoor de overheid moet tussenkomen? Welk deel kunnen we aan de mensen zelf vragen? Voor wie? Voor welke mensen? Vanaf welke draagkracht kunnen we dat vragen? Dat is een algemeen maatschappelijk debat waard, dat ver de problematiek van de woonzorgcentra overstijgt. Daarmee heb ik absoluut niet gezegd dat we geen antwoorden moeten bieden op de bekommernis die hier is geuit, die hier leeft en die ik deel.

We hebben de antwoorden klaar. Wanneer dat zal gebeuren, zullen we binnen de Vlaamse Regering bekijken. Ik noteer alvast, mevrouw Saeys, dat ook uw partij vragende partij is om dat sneller te doen dan we hebben voorzien in de begrotingstabellen. We zullen kijken naar de steun daarvoor in de Vlaamse Regering op het ogenblik dat de besprekingen gevoerd worden.

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): U zou wat meer op kop mogen lopen, en ook als het gaat over de betaalbaarheid van de woonzorgcentra. Terwijl u zegt dat u op zoek bent naar budgetten om aan die betaalbaarheid tegemoet te komen, wordt de factuur vandaag doorgeschoven naar de bewoners. Al die bewoners moeten de komende tijd wel op zoek naar budget om hun factuur te kunnen betalen.

De vlotte toename van de afgelopen jaren van de rusthuisfactuur komt voornamelijk door de grote stijging van commerciële woonzorgcentra. Die zijn een pak duurder dan de openbare woonzorgcentra. Ondertussen maken ze ook nog eens mooie winsten en delen ze die uit aan hun aandeelhouders. Terwijl de bewoners hun factuur nauwelijks kunnen betalen, zijn er aandeelhouders die geld verdienen in de ouderenzorg. Dat is ouderenzorg als melkkoe. U staat erbij en u kijkt ernaar. U grijpt niet in. U zou dat perfect kunnen. Als commerciële groepen

vandaag vragen om een prijsverhoging terwijl ze ook nog eens dividenden uitkeren aan hun aandeelhouders, zou u die prijsverhoging kunnen verbieden als ze zo nodig dividenden moeten uitbetalen aan aandeelhouders. Maar u kunt ook een maximumfactuur invoeren waardoor de rusthuisfactuur nooit meer kan bedragen dan een ...

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele, kunt u zich alstublieft aan uw spreektijd houden?

Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, inderdaad, in het regeerakkoord staat dat we het zorgbudget gaan hervormen. U hebt in mij zeker en vast een bondgenoot als u dat vroeger wilt doen. Met de algemene crisis die we nu zien, met de toenemende kosten die er zijn, zult u nog bondgenoten vinden om dit sneller in te voeren.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Ouderen in financiële nood, de Vlaamse Regering geeuwt en slaapt verder. Zo ben ik mijn vraagstelling begonnen, en ik heb mevrouw Cloet gebruikt als tolk die zei dat u vandaag iets moest doen. Alle ouderen met een grote zorgnood die in een woonzorgcentrum wonen of willen gaan wonen, moeten daartoe de kans krijgen, ook zij met een laag of middelmatig pensioen.

Minister, wat ons betreft is het meer dan duidelijk dat we nood hebben aan een beter systeem van zorgpremie en zorgbudgetten, een systeem waar je bijdrage afhangt van je financiële draagkracht en de uitkering is afgestemd op de zorg die je nodig hebt. Dat is een systeem van solidariteit waar Groen achterstaat en waarin we u gaan steunen.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Maxim Veys aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de betaalbaarheid van de private huurmarkt

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Collega's, minister, het zijn ongeziene tijden. Er is opnieuw oorlog op het Europese continent. We voelen de gevolgen daarvan ook in Vlaanderen. De Vlaming voelt die gevolgen in zijn of haar portefeuille. De koopkracht van de werkende klasse staat onder druk. De verwarmingsfacturen, het winkelkarretje, de huur van de woning ... alle kosten nemen toe. Dat vraagt om oplossingen en om een sterk beleid van een sterke overheid. Een overheid, die doet wat ze kan. En gelukkig hebben we die aan de overkant van de straat: een federale overheid die investeert in pensioenen en lonen, die de energiekosten naar beneden haalt, die de index beschermt en die de koopkracht beschermt. *(Gelach en opmerkingen bij het Vlaams Belang en minister Diependaele)*

Maar helaas, in dit land is de ene index de andere niet. Die voor de lonen is er één die trager loopt dan diegene die de huurprijzen verhoogt. Er zit, met andere woorden, een onrechtvaardigheid in. We zien vandaag extreme huurprijsstijgingen met 30, 40, 60, 80 euro per maand. Dat is geen goede zaak. De inflatie straft de huurders dubbel want zij hebben een hoge energiefactuur maar hebben geen vat op die energiefactuur aangezien de verhuurder de investeringen in de woning doet.

Op de huurmarkt hebben we een groot voordeel: alle instrumenten zijn in Vlaamse handen. Ik herhaal graag het standpunt van de Vooruitfractie: wat hebben we aan een sterk Vlaanderen als we niet in staat zijn om te zorgen voor de meest kwetsbaren, voor mensen die moeten huren? Zoals deze regering graag vertelt doen we in Vlaanderen toch alles beter, dus dan zou je verwachten dat er maatregelen worden genomen. Maar, neen. Waar Vooruit steeds met voorstellen komt om de mensen op de huur- en de koopmarkt te beschermen, blijft het op uw kabinet, minister Diependaele, oorverdovend stil.

Wat ik hier vandaag voorstel, is heel simpel. Wonen is een basisrecht. Zorg voor een schokdemper op die astronomisch stijgende huurprijzen. Mensen zitten vast vandaag omdat ze door die hoge huur niet kunnen sparen voor een koopwoning. Ze zitten vast omdat ze überhaupt die huur niet aankunnen of ze zitten vast omdat ze recht hebben op een sociale huurwoning die – en dat is ook uw bevoegdheid – er te traag komt. Dat vraagt om actie, minister, en u kunt iets doen. Daarom heb ik een simpele vraag voor u:

Zult u zorgen voor een schokdemper op die stijging van die huurprijzen? Zult u actie ondernemen om de betaalbaarheid van de huurmarkt beter te maken?
(Applaus bij Vooruit)

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Mijnheer Veys, hoe durft u op de dag dat het Internationaal Monetair Fonds (IMF) zegt dat België op weg is naar het grootste overheidstekort van de Westerse wereld, komen zeggen dat het daar zoveel beter gaat? Elke marge die er daar zou moeten zijn om vandaag de crisis op te vangen is opgevreten en hervormingen blijven uit. En dan komt u dat zeggen! Daar kan ik met mijn hoofd niet bij. *(Applaus bij de N-VA)*

Maar goed, ik ga u een antwoord geven op de vraag die hier wel relevant is in dit parlement en dat is inderdaad de vraag of we iets kunnen doen aan de stijging van de woningprijzen. Want die vraag begrijp ik ook. Het is daarnet al als een boutade aangehaald: 'une fausse bonne idée'. Het klinkt goed, maar zo'n indexsprong zoals je dat zou kunnen noemen, de index afremmen, is niet bepaald wat je zou moeten gaan doen. De basisstelling is altijd dat je moet zorgen dat op die huurmarkt het aanbod zo groot mogelijk blijft. Als je dat aanbod gaat afremmen, krijg je ook minder aanbod en automatisch, door het spel van vraag en aanbod, stijgen de huurprijzen. Alles wat je doet op de huurmarkt wat het aanbod zou afremmen, zorgt ervoor dat je eigenlijk het tegenovergestelde effect krijgt, namelijk een prijsstijging. Dat is natuurlijk wat je net niet moet doen. Je moet zorgen dat het evenwicht behouden blijft. Ik begrijp zeer goed de vraag over de doorrekening van de index en dat je daar met stijgende huurprijzen zit, we zien nu een paar signalen dat dit de komende maanden weer wat zal worden afgeremd. Ik hoop dat dat zich doorzet. Dat lijkt mij een goede zaak, maar je moet voorzichtig zijn wat je gaat doen.

Wat is nu het grootste gevaar? Dat is een waarschuwing die het Vlaams Huurdersplatform ook geeft. Zij zeggen dat, als men er daadwerkelijk voor gaat zorgen dat de verhuurder die indexatie niet meer kan doorrekenen, men eigenlijk ook een incentive geeft aan die verhuurder om het bestaande huurcontract op te zeggen en een nieuw contract tegen veel zwaardere voorwaarden af te sluiten. Dat zijn de verdedigers van de huurders, die exact dat zeggen. Het klinkt dus goed om een rem te zetten op die indexering – het is niet helemaal een indexsprong –, maar eigenlijk zal dat mogelijk een tegenovergesteld effect hebben, dat trouwens de zwaksten op de huurmarkt nog het meest zou raken.

Ik heb nog een paar elementen, maar die kunnen eventueel straks aan bod komen.

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Minister, u vraagt hoe ik dat durf op de dag van het IMF-rapport. Hoe durft u eigenlijk die problemen bij die kwetsbare huurders, waarvoor u bevoegd bent in Vlaanderen, compleet te negeren? Een paar weken geleden had ik het over een stijging van 75 euro. Toen was uw reactie: "Amai, u hebt rijke vrienden." U vat het niet. Mijn vrienden zijn niet rijk. Die huurprijs is te hoog. Dát is het probleem. U speelt telkens hetzelfde spel. Wij komen met concrete voorstellen. Ik ga corrigeren wat ik daarnet zei. Het is niet oorverdovend stil op uw kabinet, er komt maar één woord uit op alles wat we voorstellen: "Njet, njet, njet." Het zijn ongeziene tijden, de inflatie is gigantisch en het enige wat ik u zie doen, is excuses zoeken om toch maar niets te moeten doen. Leg mij dan maar eens uit hoe de huurders daarmee zijn geholpen.

U dwingt nog steeds het bouwen van sociale huurwoningen niet strenger af. U hebt nog steeds geen beleid voor de private markt, en zelfs uw eigen plan, het fameuze plan van enkele maanden geleden om 500 miljoen euro aan de privésector te geven, waar is dat? We zien nog altijd niets. Dus ofwel onderneemt u actie, ofwel geeft u toe dat uw kabinet zelfs niet in staat is om een luchtballonnetje uit te werken. Dus alstublieft, waar is dat plan van u? Wanneer gaat u iets doen aan die huurprijzen op de huurmarkt? (*Applaus bij Vooruit*)

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Huren was al niet goedkoop in Vlaanderen. Wonen is dat in het algemeen niet. Degenen die bouwen, hebben het vandaag niet gemakkelijk. Degenen die huren, hebben het vandaag ook niet gemakkelijk. Minister, dan is de vraag natuurlijk wel wat u daaraan gaat doen. U bent immers minister van Wonen. Dat wil dus zeggen dat u verantwoordelijk bent om het recht op wonen, het recht op een degelijk en betaalbaar dak boven het hoofd te realiseren. Ik heb hier vandaag geen enkel voorstel van u gehoord, geen enkele manier waarop u dat wilt garanderen. Als u daar nu niks aan doet, dan komen mensen echt in de problemen. Het enige wat ik de afgelopen maanden van u heb gehoord, is dat u de budgetten voor sociaal wonen gaat doorschuiven richting de privésector. Ik denk dat dat niet heel veel gaat helpen voor dit probleem. Minister, mijn vraag is dus heel concreet: wat gaat u doen? Ik denk dat het een heel goed voorstel is – het komt trouwens ook uit het programma van de PVDA – om de huurprijzen te reguleren op basis van een aantal objectieve criteria. Dat is natuurlijk niet voor morgen. Welke concrete maatregelen gaat u nemen om die huurprijzen betaalbaar te maken, op korte en op lange termijn?

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Ik zou toch ook een nuance willen aanbrengen in dit debat in dit Vlaams – je zou het bijna vergeten – Parlement. Collega Veys, het is niet zo dat de volledige Vlaamse huurmarkt één groot sociaal kerkhof is. Er zijn verschillende profielen mensen die huren. Een derde zijn ouderen, een derde zijn starters en een derde zijn inderdaad mensen die vandaag de dag te veel van hun beschikbaar inkomen aan huur moeten geven.

Maxim Veys (Vooruit): De helft.

Vera Jans (CD&V): Ook wij zijn geen voorstanders van ingrijpen op de huurprijzen die de verhuurders mogen vragen. Voor ons zijn ook verhuurders een belangrijke partner om de woningmarkt in Vlaanderen zo open en zo divers mogelijk te houden. Daarnaast vinden we het ook belangrijk om maatregelen die we nemen, selectief te nemen. Niet iedereen op de huurmarkt is een kwetsbaar huishouden en heeft nood aan die hulp. Voor mensen die daar wel nood aan hebben, kunnen we bijvoorbeeld kijken naar inkomensgrenzen. Dan spreken we

over zaken zoals geconventioneerd wonen. Minister, dat zal ook een vraag aan u zijn. Hoe staat u ten opzichte van het systeem van geconventioneerd wonen, waarbij we zeer gericht ingrijpen voor die mensen waarvan we, bijvoorbeeld op basis van het inkomen, weten dat de huur die ze moeten betalen, te hoog is in verhouding tot dat inkomen?

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Op 18 maart heeft onze fractie bij monde van collega Moerenhout en collega Almaci ook een voorstel gelanceerd om de huurprijs tijdelijk te plafonneren op 2 procent. Minister, ik hoorde daarjuist aan uw antwoord dat u vooral kijkt met de bril van de verhuurders, en ook de contacten met het huurdersplatform in die zin vertaalt, maar ik had toch wel graag van u gehoord of u ook eens de bril van de huurders wilt opzetten en eens wilt bekijken wat u vandaag voor hen kunt doen, in deze tijd van ongelooflijke inflatie, zodat zij toch hun huur kunnen blijven betalen.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Dank u wel, minister, voor uw reactie. Het is heel correct dat we moeten zorgen dat het aanbod van die huurmarkt voldoende hoog blijft. We moeten dus zorgen dat er blijvend voldoende woonentiteiten gecreëerd worden. Ik wil daarom bijkomend uw aandacht vragen. U weet dat ik onlangs een conceptnota heb voorgesteld en dat we een hoorzitting gehad hebben over woningdelen. Ik denk dat het ook belangrijk is in het kader van die huurmarkt om boven op de sociale markt, boven op de private huurmarkt, ook meer woonentiteiten te creëren binnen de bestaande woningen. Ik kijk dan naar het woningdelen, ik kijk dan naar de nieuwe woonvormen, ik kijk dan naar de nieuwe huishoudens. Het aanbod moet daar in de toekomst nog meer aan aangepast worden. Ik vraag dus uw bijzondere aandacht om de nodige bijkomende maatregelen te nemen in het kader van cohousing, in het kader van woningdelen, in het kader van het opdelen van woningen, in het kader van alternatieve woonvormen. Dat is namelijk echt wel nodig, minister: een innovatieve woonmarkt, vooral op het vlak van het huurbeleid.

De voorzitter: Mevrouw Smeyers heeft het woord.

Sarah Smeyers (N-VA): Mijnheer Veys, ik begrijp dat u in de aanloop naar 1 mei zoekt naar een voorstel om mee uit te pakken bij uw socialistische kameraden, maar ik denk dat u toch wel voorbijgaat aan enkele economische wetmatigheden, onder andere het spel van vraag en aanbod. Ik denk dat uw voorstel om een index te verbieden, voor een indexsprong, om een index over te slaan of te begrenzen, absoluut geen goed idee is, omdat u daarmee aan verhuurders het idee geeft dat zij minder rendement van hun woning zullen krijgen. Dat is absoluut niet wat we willen, want dat zal het aanbod aan huurwoningen nog verlagen. Vergeet ook niet dat de huurmarkt voor 70 procent toch bestaat uit kleinere verhuurders, dat het niet allemaal grootgrondbezitters zijn, en dat we het toch ook wel aantrekkelijk moeten houden voor hen om te verhuren.

U zegt: we krijgen altijd een njet op onze voorstellen. Dan denk ik dat we misschien – en u kunt daarbij helpen – meer in de richting moeten denken van wat de collega ook zei en waarover de minister misschien nog wat kan zeggen, namelijk geconventioneerde huur. Dat is een voorstel dat misschien niet op een njet zal stuiten.

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Collega Veys, aan de overkant van de straat zullen we het alleszins niet moeten zoeken, willen we als Vlaanderen vooruit

gaan, integendeel zelfs. In tegenstelling tot u zijn wij er niet van overtuigd dat die bevrozing van de indexering van de huurprijzen een oplossing kan zijn, want op deze manier zal de kost van de inflatie eenzijdig naar de verhuurder doorgeschoven worden, terwijl zijn kosten wel blijven stijgen. De gevolgen zijn meer inzetten op kortere huurcontracten, waarbij kosten op de volgende huurder verhaald zullen worden, minder huurpanden op de markt enzovoort. Ik ben ervan overtuigd, collega Veys, dat u zich daar terdege bewust van bent. Volgens ons moet deze regering dan ook meer inzetten op inkomensondersteunende maatregelen voor de meest kwetsbare en financieel zwakste huurders. Ik denk dan onder andere aan de uitbreiding en de verhoging van de huurpremies, iets wat door de minister en ook door uw coalitiepartner, mevrouw Van Volcem van Open Vld, al meermaals werd voorgesteld in de commissie. Ik denk ook aan het beter tussenkomen in die stijgende energiekosten, want de huidige maatregelen zijn ontoereikend. Vandaar dus ook mijn bijkomende vraag, minister: bent u daartoe bereid of niet?

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Eerst en vooral, mijnheer Veys: als u 'njet, njet, njet' hoort vanuit mijn kabinet, dan moet u mij daar zeker van verwittigen. Vanuit de cel Begroting horen we dikwijls heel luid 'neen, neen, neen' maar toch zeker niet in het Russisch. Daar moet u mij wel van op de hoogte brengen.

Mevrouw De Martelaer, u zegt dat we het vanuit de kant van de huurders moeten bekijken. Maar dat is net wat we gedaan hebben en wat we doen. Ik citeer uit een artikel van een paar maanden geleden, waarin Joy Verstichelen, voorzitter van het Vlaams Huurdersplatform, nadelen ziet bij een plafonnering. "Wat als een contract afloopt? Dan zal een verhuurder wellicht niet verlengen maar iemand nieuw zoeken en de volle pot aanrekenen." Dan moet u weten dat het vandaag nu eenmaal zo is dat die prijzen op die markt ook meer stijgen dan alleen de indexatie. Een groot deel van die indexatie, van die inflatie, wordt trouwens gedreven door de bouwkosten.

Mijnheer D'Haese, u geeft het zelf aan: mensen die bouwen, hebben het moeilijk.

Wij vragen ook aan eigenaars, aan verhuurders, om extra aanpassingen te doen, zowel wat betreft woonkwaliteit als klimaatmaatregelen. Zij worden ook geconfronteerd met die stijgende prijzen waar darnet door mevrouw Jans op is geweest. Dus ook daar hebt u die problemen.

De stelling blijft dat men moet zorgen dat het aanbod op peil blijft. Ik ben er heilig van overtuigd dat dat de enige manier is waarop men dat kan doen. We nemen daarvoor wel degelijk maatregelen bij de sociale woningbouw. Heel die hervorming die daar op poten staat, is net bedoeld om de bouwcapaciteit van de sociale huisvestingssector op te trekken. Ook voor de private woningbouw proberen we daaraan te trekken. Er is de vraag gesteld naar geconventioneerd verhuren, maar het blijft een doelstelling om dat nog rond te krijgen. Daar wordt wel degelijk aan gewerkt en er wordt gezocht naar oplossingen.

Wat betreft de nieuwe woonvormen, zou ik eens moeten kijken wat de laatste stand van zaken is. Ik weet het niet van buiten. We zijn inderdaad aan het kijken wat de juridische belemmeringen zijn. Ik denk niet dat we als overheid er een moeten kiezen. De mensen kiezen zelf hoe ze willen wonen. Maar wij moeten wel zorgen dat elke woningvorm juridisch onbelemmerd kan bestaan. Dat proberen we nu op te lijsten.

Er is nog een punt dat ik wil aanhalen. Een paar weken geleden is van mevrouw Jans denk ik een vraag gekomen, . De indexatie heeft ook een effect op een mogelijke uitval voor huursubsidie en huurpremies. Wel, ik heb het u gezegd en de komende weken zal dat deze kant op komen – of misschien is het bij een

besluit van de Vlaamse Regering (BVR), ik weet het niet. We zullen zorgen dat die uitval vermeden wordt. We proberen uit te sluiten dat je door die stijging, die push van de index, je huursubsidie of huurpremie zou verliezen. We werken nog aan een oplossing en die zou de komende weken moeten worden afgerond.

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Collega Smeyers, u hebt gelijk, 1 mei is een zeer belangrijke feestdag. Maar ik zou graag willen dat jullie misschien tegen 11 juli of misschien tegen een legislatuur eens tonen wat een sterk Vlaanderen kan voor de kwetsbare burger in Vlaanderen. Dat vraagt de Vooruitfractie aan jullie.

Als het gaat over het geconventioneerd wonen: wel wij vragen dat al sinds het begin van deze legislatuur. Wij hebben al een voorstel gedaan. Ook daar kregen wij een neen op. Maar wat minister Diependaele denkt over geconventioneerd wonen, wat hij enkele maanden geleden heeft aangekondigd, daar heb ik het raden naar. Minister, u hebt niet geantwoord op die vraag. Ik stel enkel maar vast dat er weinig creativiteit is en dat er bloedarmoede, ideeënarmoede is in deze regering. Men zegt vaak dat een minister en een regering getest worden in crisistijd. Wel, minister, de wooncrisis op de private huurmarkt was er al voor het Oekraïne-conflict, die was er al voor de pandemie. Daarom hebben wij al van in het begin erop gehamerd om daar een plan voor te maken. Maar dat is er niet. Juist is juist. Wij vragen hier niet dat verhuurders iets moeten toesteken om iets te huren. Wij vragen enkel rechtvaardigheid, namelijk dat de indexering billijk is. Wij vragen een sterke overheid die het verschil maakt op de woningmarkt want vandaag zien we extreme situaties en mensen die daar onder lijden. Wij willen dat een sterk beleid daar iets aan doet. Meer dan dat vragen wij niet. Deze Vlaamse overheid, deze Vlaamse Regering ziet een huurwoning enkel maar als een belegging, maar dat is ook een plek waar mensen wonen, waar mensen recht op hebben. Een overheid die afwacht, die achteroverleunt en die het overlaat aan een markt die niet werkt, die zorgt voor onbetaalbaar wonen, daarmee geraken we zeker niet vooruit. Sorry, dit is geen woonbeleid dat u voert. Dit is wanbeleid. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over kinderarbeid bij pakjesbedrijven

ACTUELE VRAAG van Ilse Malfroot aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de invallen bij PostNL door de Vlaamse sociale inspectie en de federale politie

ACTUELE VRAAG van Björn Rzoska aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de inzet van kinderen bij PostNL

ACTUELE VRAAG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de getuigenissen van wanpraktijken bij PostNL

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Voorzitter, minister, collega's, kinderarbeid, mensen die aan de slag zijn in de e-commerce die hun behoefte moeten doen in een

plastic fles: dit is onze Vlaamse economie, of minstens een deel ervan anno 2020.

Tegelijk steeg deze week het aandeel van PostNL, de opdrachtgever van deze schandalige praktijk in de pakjesbezorging, met 5 procent. Dat is het cynisme van een economisch model ten top, met als slachtoffer een dertienjarige jongen die gevraagd wordt om te liegen over zijn leeftijd omdat hij aan 5 euro per uur een aantal dagen per week werkt, met als slachtoffer de gewone bonafide kleinhandelaar in onze winkelstraten die natuurlijk niet kan concurreren met dergelijke praktijken.

Collega's, 'there's something rotten in the state of the e-commerce in Flanders'. 24/7 moet dat draaien. Dat is onmenselijk, onrealistisch en vooral niet langer te tolereren. En we weten het niet sinds vandaag. We weten het al zes maanden, omdat de krant het onthulde, omdat de arbeidsauditeur in Mechelen in gang is geschoten, omdat onze inspectiediensten – misschien wat te laat, maar toch – wakker zijn geworden.

We hebben er de laatste keer over gediscussieerd in de commissie op 31 maart, minister. U gaf toen aan even gechoqueerd te zijn als wij. De vraag is wat u ondertussen gedaan hebt. Wat hebt u gedaan? Welke maatregelen hebt u genomen, tegen PostNL, tegen DPD, tegen alle spelers in die sector, om schandalige, voorhistorische, daensiaanse toestanden voor eens en voor altijd uit onze e-commerce te bannen? (*Applaus bij Vooruit*)

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, in november 2021 bracht een undercoverreportage door Het Laatste Nieuws de sociale fraude bij PostNL aan het licht. Toen al bleek dat er sprake was van uitbuiting, van zwartwerk, van tewerkstelling van personen zonder geldig verblijf, zelfs van kinderarbeid. Daardoor is kort nadien de politie binnengevallen en zijn een aantal Belgische CEO's en twee andere leidinggevenden in de cel beland. Maar die zijn ondertussen opnieuw vrij.

Intussen blijkt dat er aan dat verhaal eigenlijk geen einde komt, want PostNL is er nog steeds niet in geslaagd om de kinderarbeid bij de onderaannemers aan te pakken. Integendeel, gisteren nog lazen we in de krant de getuigenis van een kind van 13 en een kind van 15 jaar, die helaas werk verrichten voor 5 euro per uur. Die kinderen worden zelfs onder druk gezet om te liegen over hun leeftijd. Blijkbaar is ook PostNL daarvan op de hoogte. Maar zij doen niets aan die situatie. Zij blijven gewoon verder werken. Zij blijven gewoon verder besparen op sociale lasten, op personeelskosten. Zij werken die schijnzelfstandigheid verder in de hand.

Het gerecht en de inspectiediensten zitten er wel van nabij op, maar toch heb ik de indruk er weinig gebeurt. Ik vermoed dat u ook die indruk hebt. Die onderaannemers blijven werken voor een aalmoes van een of anderhalve euro per pakje, een afgesproken prijs die ze krijgen. Hier worden die onderaannemers dus serieus uitgebuit. Voor ons vraagt eerlijk transport om een eerlijke prijs. Het is dus ook nodig dat er gewerkt wordt aan betere arbeidsvoorwaarden.

Op 31 maart hebt u in de commissie verklaard dat uw kabinet ook al contact heeft opgenomen met PostNL. Maar blijkbaar hebben ze in de tussentijd nog niet veel gedaan. Is er sindsdien nog contact geweest met PostNL? En wat was het resultaat van dat gesprek?

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Voorzitter, collega's, minister, de afgelopen weken is er geregeld, ook in dit huis, gezegd dat het met die oorlog in Oekraïne lijkt alsof we

teruggaan in de tijd, naar 20ste-eeuwse toestanden. Maar ik moet eerlijk zeggen dat als ik een krant opensla, zoals Het Laatste Nieuws de laatste tijd, en reportages zie op VTM waarin het over kinderarbeid gaat, ik bij mezelf denk dat ik dacht dat we al heel ver voorbij de 19de eeuw zaten en dat kinderarbeid toch tot het verleden zou moeten behoren in Vlaanderen. Maar dat is duidelijk niet zo.

De getuigenissen die naar boven komen, tot op de dag van vandaag, stapelen zich op. Vandaag blijkt ook nog eens dat bijvoorbeeld op het moment dat de sociale inspectie binnenvalt, het bedrijf een systeem heeft waarbij het chauffeurs en onderaannemers verwittigt om voorlopig niet naar het magazijn te komen, om later te komen of om het op een andere manier te organiseren. Het zijn toestanden die je eigenlijk niet verwacht anno 2022 op een moderne arbeidsmarkt.

Er is eind maart in de commissie inderdaad een vraag daarover aan u gesteld, minister. U hebt toen geantwoord dat u contact had gehad met PostNL, maar u zei er ook bij – en dat vind ik ook belangrijk om te zeggen – dat u twijfelde aan hun woorden. En u hebt gelijk gekregen, jammer genoeg.

Maar we moeten, minister, collega's, een stap verder gaan, want dit is in het Vlaanderen van 2022 niet te aanvaarden. Mijn heel concrete en heldere vraag aan u is wat u gaat doen om eindelijk te stoppen wat er in de afgelopen weken naar buiten komt over PostNL.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Collega's, omdat het zo'n somber debat is, is dit misschien een licht vrolijke noot: de naam van de CEO van PostNL is mevrouw Kaashoek, maar veel meer dan haar naam is er niet om ons vrolijk over te maken. Die dame slaagde erin om op een moment dat de Vlaamse en federale inspectiediensten vaststellen dat het bedrijf kinderen tewerkstelt, dat het onderaannemers, zelfstandige ondernemers, uitperst en niet goed uitbetaalt, dat het systemen heeft om mensen om de tuin te leiden, dat er de meest degoutante en de ergst mogelijke denkbare inbreuken op het arbeidsrecht en de sociale wetgeving worden vastgesteld, te zeggen: "Nou, ik vind het idioot wat er gebeurd is." Ze had het niet over de zaken die gebeurd zijn bij PostNL, wel over de acties die de Vlaamse en federale inspectiedienst hebben gedaan. Dat zou een zelfstandige hardwerkende ondernemer die een verkeerde letter op een loonbrief heeft en de arbeidsinspectie ontvangt, eens moeten zeggen. Die zou wat meemaken. Ik hoop dat dat tot op het bot zal worden uitgezocht. Ik ben het volmondig met alle collega's eens dat kinderarbeid en het uitbuiten van mensen hier niet thuishoren, niet in Vlaanderen en niet op onze arbeidsmarkt.

Er zijn al heel veel vragen gesteld, maar ik neem een beetje een unieke positie in met mijn vragen. Minister, de Vlaamse overheid steunt heel wat Vlaamse bedrijven. Heeft PostNL een doelgroepvermindering van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) gekregen? Heeft het via ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV) achtergestelde leningen of andere steunmaatregelen ontvangen of via het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) een of ander steunmechanisme? Het zou goed zijn om ook daar inzage in te krijgen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik dank u, collega's.

Eerst en vooral wil ik ook mijn absolute verontwaardiging en mijn degout uiten over de feiten die zich op een steeds explicietere wijze manifesteren bij PostNL. We hebben er al een paar keer over gediscussieerd, maar het wordt steeds erger. In het begin ging het over zwartwerk en het tewerkstellen van buitenlandse

werknemers. Nu komt daar kinderarbeid bovenop en bovendien is het niet de eerste keer. Men blijft gewoon doorgaan.

Collega's, het is hier al gezegd. Ik heb tijdens de gedachtewisseling in het Vlaams Parlement een paar weken geleden gezegd dat we zelf contact opgenomen hebben met PostNL, ook al zijn mijn bevoegdheden en mijn handvatten beperkt, omdat het arbeidsrecht een Belgische bevoegdheid is en het wetgevende kader federaal gemaakt moet worden. Maar ik wil dat dit stopt. Dat gesprek heeft me niet gerustgesteld. Ik vond dat merkwaardig als ik het verslag erover las. Ik had het gevoel dat men de ernst niet beseftte. Collega Rzoska heeft ernaar verwezen: we lezen het nu openlijk in de krant. Men ziet niet in wat er fout loopt en ik vind dat echt totaal onwaardig voor een ondernemende samenleving.

We moeten inderdaad actie ondernemen. Er zijn drie grote acties noodzakelijk. Ten eerste moeten de Vlaamse en federale inspectiediensten samenwerken. Ik heb al aan collega Gennez gezegd dat het voor mij extreem belangrijk is dat we hier geen onderscheid maken tussen wie waarvoor bevoegd is. We moeten het samen doen. Zo'n inval in zo'n bedrijf vraagt enorm veel manschappen, een zeer goede samenwerking en informatieverstrekking tussen Vlaanderen en de federale inspectie om net iedereen zijn bevoegdheden te laten uitoefenen. Maar als ik lees dat er een kliksysteem wordt gebruikt om iedereen te verwittigen, dan sta je nagenoeg machteloos en dan beseft je dat dit moet ophouden. Een zeer intense samenwerking tussen de inspectiediensten is dus de eerste stap.

De tweede stap, collega's, is dat die praktijken moeten stoppen. Vlaanderen heeft al lang een convenant met de transport- en koerierdiensten. Die groep komt opnieuw met mij rond de tafel zitten. Het convenant gebeurt op vrijwillige basis. Ik kan uiteraard geen arbeidsrecht maken, maar ik kan met de sector afspreken dat de rotte appels eruit moeten.

Ook de sector zal een voorbeeldfunctie moeten opnemen. Het gaat echt niet op dat men de ogen sluit en zegt dat dat de slechten zijn, en dat zij de goeden zijn. Neen. De sector zal zelf moeten meewerken aan een operatie waarbij inderdaad de hele sector van de koerierdiensten ook inzicht krijgt in eigen handelen. Daar hoort effectief een faire prijs voor geleverde prestaties bij. Ik ben het daarmee eens. Maar het zal wel moeten gebeuren, en dat is mijn bevoegdheid. Ik neem in dat verband ook initiatief.

Maar ten derde moet mij ook van het hart, collega's, dat ik echt wil dat prioritair het federale kader nu ook gemaakt wordt. Je moet die sector als een keten kunnen bekijken. Je moet ook aan die onderaannemers kunnen geraken. Ik was wel blij dat collega De Sutter gisteren of eergisteren ook gemeld heeft dat ze daar absoluut prioritair werk van maakt. Als je een steviger kader hebt, kun je met veel meer kracht dat kader ook afdwingen, en is het voor mij ook haalbaar om een nieuw charter te maken en de sector te responsabiliseren.

Maar het zal ook van belang zijn dat wij allemaal zelf onze sociale druk gaan opvoeren. Collega Ronse zei het zelf al: hoe zit het met de steun die wij geven aan dit bedrijf? Wel, gelukkig hebben we deze legislatuur in de regelgeving nu ook ingeschreven dat bedrijven die zich schuldig maken aan strafrechtelijke inbreuken of andere zaken, dan geen steun van de Vlaamse overheid kunnen krijgen. Dus ook dat zullen wij tot op het bot uitzoeken.

Wij leveren nu absoluut onze volle medewerking aan het gerechtelijk onderzoek. Het is trouwens dankzij de goede samenwerking tussen alle diensten dat dit schandaal ook naar buiten komt, en ook dankzij het werk dat journalisten doen. Ik moet ook echt wel bekennen dat die daar een heel, heel belangrijke rol in spelen. Maar het zet mij absoluut ook wel aan tot verdere actie, uiteraard binnen de bevoegdheden die ik heb. Maar dit moet op zeer korte termijn en zeer

daadkrachtig aangepakt worden – regelgevend, maar ook vanuit de sector zelf. Het is zoals u het zelf zei, collega Gennez: 'There is something rotten'. Dus dat moet heel krachtdadig en op korte termijn aangepakt worden. Maar ik kan dat niet alleen. Ik heb ook de hulp nodig van de diensten van het andere bevoegdheidsniveau, en dat weet u zelf ook.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Minister, de journalisten deden inderdaad hun werk. Het gerecht doet zijn werk. Maar de overheden slepen toch nog altijd een beetje te veel met de voeten, naar mijn gevoel. De eerste keer dat we daarover discussieerden is zes maanden geleden. Op federaal niveau is er nog altijd geen aanpassing van de postwet. Die pakjesbedrijven, privaat, op onze markt, dat zijn er vier. Er is bpost, met eigen medewerkers, PostNL, DPD en GLS. Dus de vraag is eigenlijk: roep die vier, ban die indien nodig van onze markt, zorg voor een gelijk speelveld, en zorg vooral dat uw inspecties – zowel de Vlaamse als de federale – eindelijk proactief gaan controleren. Je moet niet wachten op het gerecht, je moet niet wachten op een volgend artikel in Het Laatste Nieuws. Handel nu, samen. Want daar is Vooruit inderdaad bondgenoot voor. Maar handel nu, en wacht niet op anderen.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, ik ben ervan overtuigd dat u de ernst van de zaak inziet. Maar het probleem waarmee we hier te kampen hebben, is niet nieuw. Dat probleem met die onderaannemers sleept al jaren aan en we moeten dat ook dringend gaan oplossen. Ik heb het gevoel van de collega dat ook op federaal niveau alles maar blijft aanslepen, dat er veel blabla is maar weinig boemboem. Er wordt veel over gesproken maar er wordt weinig gedaan. Ik heb wel de indruk dat u hier op Vlaams niveau toch wel meer wilt gaan inzetten op die controles. Het zal ook noodzakelijk zijn om gecoördineerde acties in te richten, en ook noodzakelijk zijn om die volledige pakjessector te gaan doorlichten.

Maar ik ben er ook van overtuigd dat u dat niet alleen kunt, en dat u daarvoor extra manschappen nodig hebt en extra personeel nodig zult hebt. Kunt u extra inspecteurs aanwerven, en zo ja, wanneer kunnen die aan de slag gaan om die misbruiken op te sporen?

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord en ik steun u daar volledig in. Het gaat wel degelijk om een gedeelde bevoegdheid. Ik denk dat u weet dat collega De Sutter op federaal niveau bezig is om die postwet gedeeltelijk aan te passen. Op een van de actiepunten die u naar voren schuift, wil ik even dieper ingaan. U sprak over het convenant dat u met de transportsector en de koerierbedrijven zult heronderhandelen. Ik denk dat het heel belangrijk is dat we voldoende druk zetten op die sector want inderdaad, zoals u zegt, moeten de rotte appels eruit. Die moeten er echt uit. Ik denk dat veel mensen die onlinebestellingen doen vandaag – acht op de tien Vlamingen doen dat regelmatig – het er niet mee eens zijn dat hun pakjesleverancier bij wijze van spreken iemand is die op die manier wordt uitgebuit. Dit moet echt stoppen. Mijn vraag aan u is dan ook of u de druk op die transportsector zult opvoeren, zoals ook collega Gennez vraagt, om ervoor te zorgen dat de rotte appels eruit gaan.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Wanneer men vandaag een business wil opstarten in de e-commerce, dan moet men concurreren met minstens één speler maar vermoedelijk met een aantal spelers die een serieus loopje nemen met onze

arbeidswetgeving en die mensen uitbuiten en daardoor aan kostprijzen werken die men nooit kan evenaren. Zoals de collega's zeggen, moet dit zeer fors worden aangepakt via zeer gerichte controles. Ik hoor vaak heel goed menende, hardwerkende zelfstandige ondernemers die te pas en te onpas op details worden gecontroleerd. Misschien moet een goede prioriteit worden gelegd.

Minister, ik ben heel blij dat u een beroep wilt doen op de decreten die wij hebben goedgekeurd om steun te stoppen aan bedrijven die er fors de kantjes aflopen. Wanneer PostNL effectief wordt veroordeeld en een rechter die gevallen duidelijk objectieveert, moet een rode kaart worden getrokken. Mijn vraag is of u niet alleen de steun zult stopzetten maar ook of er steun zal worden teruggevorderd.

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Ik sluit me graag aan bij de zeer terechte verontwaardiging van de vier vraagstellers over het feit dat die wanpraktijken kennelijk blijven plaatsvinden. Het is ook duidelijk dat de problemen niet weg zijn na de eerdere acties. Deze feiten moeten grondig worden onderzocht en ik hoop dan ook dat de bevoegde diensten hard en duidelijk zullen blijven optreden en dat daarmee een heel duidelijk signaal wordt gegeven aan de volledige sector.

Minister, naar aanleiding van de eerste berichten over de inbreuken bij PostNL vertelde u in de commissie Economie van 31 maart laatstleden dat er momenteel aanwervingsprocedures lopen bij de Vlaamse Sociale Inspectie met als doel om de inspectiedienst met tien voltijdse krachten te versterken en zo de misbruiken op de arbeidsmarkt te kunnen bestrijden. Uw kabinet is op 8 maart al eens in gesprek gegaan met PostNL dat toen zei zelf extra controles te zullen doen bij de onderaannemers. Dat was voor de arrestatie van de CEO van de Belgische afdeling. Minister, hebt u sindsdien nog contact gehad met de mensen van PostNL om hen daarop aan te spreken? Heeft de versterking van die diensten van de Vlaamse Sociale Inspectie al kunnen plaatsvinden? Hoeveel extra controles zou dit moeten opleveren?

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Ik sluit me uiteraard ook aan bij de woorden van afschuw die door de collega's zijn geuit over de misbruiken die nu aan het licht komen en blijven komen bij PostNL. We rekenen op de inspectiediensten en op Justitie dat zij snel en kordaat optreden en de nodige, het liefst harde sancties opleggen.

Maar minister, u zegt terecht dat we meer kunnen en moeten doen. Ik roep u dan ook op om zeker op korte termijn werk te maken van die ontmoeting en die sector bij u te sommeren om hen duidelijk te maken dat we dit echt niet kunnen aanvaarden. Maar ik roep u ook op om samen met de sector na te gaan hoe we die rotte appels waarnaar wordt verwezen, eruit kunnen krijgen zodat we naar een fair speelveld kunnen gaan en mensen die het wel correct spelen, daar effectief de ruimte voor krijgen. Het lijkt me absoluut nodig dat we naar een soort van operatie 'propere banden' gaan in deze sector.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, ik denk dat het moet stoppen, en ik denk dat iedereen het daarover eens is. Bijgevolg heb ik een heel eenvoudige oproep voor u. Als Ferrero eitjes verkoopt waar salmonella inzit, dan wordt dat bedrijf gesloten. Als 3M PFAS verspreidt in de omgeving, dan wordt dat gesloten, of dan wordt die productie stilgelegd. Ik denk dat dit het moment is om te zeggen: 'PostNL kan niet verder opereren in ons land'. U spreekt wel over de

samenwerking met de federale collega, maar mijn vraag is of u dat daar mee op tafel zult leggen, om dat bedrijf tijdelijk te sluiten, totdat die zaak is uitgezocht en gestopt. Ik denk dat het op deze manier echt niet verder kan.

Wat we hier zien is uitbuiting in de 21e eeuw. Ik daarover heel veel woorden van afschuw, en terecht. Maar dit is alleen maar mogelijk omdat het op die manier georganiseerd is, omdat de sector compleet gedereguleerd is, waardoor we eindigen met toestanden waarbij onderaannemers van onderaannemers nog één euro krijgen om een pakje te bezorgen. Een paar weken geleden was het kot hier nog te klein als we pleitten voor een klein beetje meer sociale bescherming in de sector. Ik hoop dat de geesten daarover ook rijpen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's. De verontwaardiging wordt kamerbreed in dit Vlaams Parlement gedeeld, en dat is zeer, zeer, zeer terecht. Ik kan ondertussen melden dat ook het depot en de wagens verzegeld zijn. Daar kan dus niet meer mee geëxploiteerd worden, en dat is meer dan terecht. Ik ben het vaak niet met u eens, collega D'Haese, maar ik vind inderdaad wel dat als je bedrijven kunt sluiten wegens allerhande milieumisbruiken en milieuwetgevingen, dat je dan even kordaat zou moeten kunnen zijn als mensen misbruikt worden. Het gaat hier eigenlijk echt over heel jonge kinderen die genadeloos ingezet worden om te werken, terwijl er een algemeen verbod op kinderarbeid is. Dat weet iedereen. Ik ben zelfs absoluut fan om daarin zeer daadkrachtig actie te ondernemen. U zult mij zeker niet in tegenovergestelde richting zien rijden wat dat betreft.

Twee: collega Gennez, u zegt 'we blijven in gebreke, er is geen wetgevend kader'. Ik wil zeggen dat ik het wetgevend kader niet kan maken. Ik zou dat wel willen. Als u mij de tools geeft dan maak ik onmiddellijk het kader. Maar ik kan het niet, het zit op een ander niveau. Ik ga de steen ook niet verder smijten, we moeten samenwerken. Als er zo'n afschuwelijke situatie in Vlaanderen bestaat, dan is het omdat ze op een of andere wijze mogelijk geworden is. Die wetgeving moet er nu komen. We hebben ook al contacten gehad met de vakbonden. Iedereen vraagt regelgeving. Daarnaast vraagt men aan mij om met de sector samen te zitten en een nieuw charter te maken, maar ook om dat te maken op basis van een nieuwe regelgeving.

We moeten ook niet alleen die vier bedrijven bij ons roepen, collega's. Ik vind dat de transportsector verantwoordelijkheid moet nemen in zijn globaliteit. Daar moet het imago omhoog. Er zijn ook nog andere problemen in de sector, behalve die van de pakjes. We moeten daar voor eens en voor altijd schoon schip in proberen te maken. Ik vind absoluut dat de rotte appels eruit moeten, maar ik vind ook dat het hele systeem wel eens onder de loep genomen mag worden. Is het nog van deze tijd je gratis alles thuisgeleverd krijgt en dat je oeverloos mag terugsturen? Het is allemaal 'voor niets'. Niets is gratis. Je weet zo, dat als dingen gratis zijn, er andere manieren zullen gebruikt worden om het business-model overeind te houden.

Vandaar dat ik het zo belangrijk vind, collega Rzoska, collega Malfroot, collega Gennez, dat via wetgeving de ketenaanpak mogelijk gemaakt wordt, en dat je dus diep in de ketting verantwoordelijkheden kunt gaan opsporen. Dat is nu, door de onderaanneming, een beetje moeilijker.

Collega Vanryckeghem, u hebt absoluut gelijk: we zijn op dit ogenblik onze aanwervingen aan het doen om met meer inspecteurs controles te kunnen doen. Er kunnen ook winsten geboekt worden door beter samen te werken. Wat dat betreft moeten ramen en deuren open naar andere bevoegdheidsniveaus. Ik hoop dat we daar ook zeer snel de vruchten van zullen kunnen plukken.

Het initiatief ligt nu bij de onderzoeksrechter. Het gerecht is bezig met onderzoeksdaaden te bevelen. Onze inspectie is nu in de hele sector heel intens controles aan het doen, samen met de federale inspectie. Zo krijgen we natuurlijk een heel goed beeld van wat er loos of niet loos is.

Op onze eigen bevoegdheden is er heel veel actie. Er moet zeker een nieuw charter komen, maar ook sociale druk om die sector schoon te maken. Dat is ook belangrijk voor elke modale burger in Vlaanderen.

Wat terugvorderingen betreft, collega Ronse: ik weet op dit ogenblik überhaupt niet of er steun uitgekeerd is. Dat moeten we bekijken. Maar als dat het geval zou geweest zijn, dan zou ik alles op alles zetten om gebruik te maken van de wettelijke mogelijkheden die er zijn om dat terug te vorderen.

Hier is ook menselijk leed berokkend dat zich nog niet in zijn volle omvang heeft gemanifesteerd, want het onderzoek is nog bezig. Maar wat dat betreft, zullen we zeker alle nodige acties ondernemen.

Dus, collega's, er is grote verontwaardiging, absoluut. Maar het blijft niet bij woorden. We nemen ook effectief actie, getuige de inspanningen tot extra inspecties die al geleverd zijn. We wachten niet op journalisten of op bevelen van rechters, er wordt ook op eigen initiatief gecontroleerd.

Maar ik zal er niet flauw over doen, collega's, deze problematiek bestaat allang en we weten ook allang dat die moeilijk aan te pakken is. Een regelgevend kader en gezamenlijk ingrijpen, ook preventief, moeten ons op de goede weg zetten. Laten we dit doen in het belang van de zovele mensen die op onschuldige wijze gebruikt zijn geweest in een systeem waarbij de enen het grote geld verdienen en de anderen wel een beetje geld verdienen, maar sociaal onbeschermd onverantwoorde zaken doen.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Ja natuurlijk, iedereen is het er over eens dat er een gecoördineerde actie nodig is. We wachten op een regelgevend kader, we wachten op bijkomende Vlaamse inspecteurs, we wachten tot de kinderarbeid anno 2022 eindelijk uit Vlaanderen verdwenen is. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Het is ongehoord dat een internationaal bedrijf via een netwerk van onderaannemers de tewerkstelling van zwartwerkers, van kinderen, van illegalen op de Vlaamse arbeidsmarkt faciliteert. Kinderarbeid, dat kan niet, dat mag niet en dat moet hard worden aangepakt. We moeten die misbruiken nu stoppen.

Het is niet alleen uitbuiting om die illegalen en schijnzelfstandigen aan die dumpingprijzen te laten werken, maar het verziekt ook onze eigen economie. Want onze lokale handelaars en Vlaamse bedrijven die wél correct werken, mogen niet het slachtoffer zijn van deze praktijken, van deze oneerlijke manier van handeldrijven. We mogen dus niet blijven toestaan dat die internationale spelers onze regels aan hun laars lappen.

Minister, ik roep u er dan ook toe op om over te gaan tot een volledige doorlichting van de sector en om nog meer in te zetten op inspecties zodat al die rotte appels eruit worden gehaald. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister, ik ben het eigenlijk volmondig met u eens. Dat gebeurt af en toe, ja. We zitten op dezelfde lijn. Moderne slavernij in België kan niet, collega's. Dat is een samenleving onwaardig. En ik ben het met u eens: we moeten de hele keten bekijken. Heel wat mensen, ook ik, bestellen wel eens iets via internet. Het is echt niet normaal dat pakjes binnen de 24 uur gratis bij u thuis worden geleverd. Het is niet normaal dat je zendingen gratis kunt terugsturen. Iemand betaalt daar de rekening voor. En wie de rekening betaalt, dat is de afgelopen weken pijnlijk duidelijk geworden. Zowel in de krant als op televisie is het heel duidelijk dat de rekening wordt betaald door diegenen die eigenlijk gewoon worden uitgeperst. Dat moet stoppen.

Minister, het is goed dat we dat schouder aan schouder doen, ook met het federale niveau. Er ligt een pak werk op tafel om ervoor te zorgen dat die rotte appels eruit gaan en dat er een eerlijk speelveld wordt gecreëerd, ook voor andere ondernemers in Vlaanderen. *(Applaus bij Groen en Vooruit)*

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Collega Rzoska, het gebeurt niet vaak, echt niet vaak, maar ik ben het ook nagenoeg volmondig met u eens. Dat gebeurt ook af en toe. Ik denk dat we het hier trouwens allemaal eens zijn. Dat is goed, want dat betekent dat Vlaanderen een beschaafd land is, dat we willen dat wie hier werkt naar behoren wordt verloond en dat in deftige omstandigheden kan doen. We willen dat de focus van al onze inspecties wordt gelegd daar waar er zo fors de kantjes wordt afgelopen, zowel op het federale niveau als op het Vlaamse niveau. De gevraagde doorlichting van die vier spelers moet absoluut de prioriteit zijn.

Ik zou ook graag een commissie zien waar we die doorlichtingsresultaten kunnen inkijken, desnoods in besloten zitting. Dat moet gebeuren, het is zo prioritair dat we tonen dat wij, Vlaanderen, een beschaafd land zijn en ik reken op u, minister. *(Applaus)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Jean-Jacques De Gucht aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de prijsstijging van warme schoolmaaltijden in het GO!-onderwijs

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Tijdens de radiobulletins van Radio 1, Radio 2, StuBru, Klara en MNM werd op maandag 18 april bericht over de prijsstijging van warme maaltijden in het GO!- onderwijs. De leverancier kondigt aan een prijsverhoging van 10 procent door te voeren. Ouders van wie de kinderen naar school gaan in de GO!-scholengroep van Brussel kregen al een bericht van de leverancier. Deze prijsverhoging zal onmiddellijk ingaan. Ook de scholengroep Stroom in West-Vlaanderen kreeg bericht van de leverancier, waarbij de verhoging werd verantwoord door een stijging in de foodcost, de prijs van inpakmateriaal, van vervoer en dergelijke meer. Scholengroep Stroom overweegt weliswaar nog om de verhoging uit te stellen tot het begin van volgend schooljaar, om te vermijden dat ouders in een financieel moeilijke situatie zouden afhaken.

Hoewel het belang van warme en gezonde schoolmaaltijden steeds nadrukkelijker wordt erkend en beklemtoond, daalt het aantal scholen in Vlaanderen dat nog warme maaltijden voorziet voor hun leerlingen. De coronacrisis en de oorlog in Oekraïne lijken ervoor te zorgen dat die neerwaartse trend in een

stroomversnelling terechtkomt. Vaak is echter net die warme schoolmaaltijd de enige warme maaltijd van de dag die kinderen krijgen.

Mijn vraag aan u is dan ook heel eenvoudig, minister: welke acties zult u ondernemen om te garanderen dat kinderen, onder wie kinderen in armoede of sociale uitsluiting, nog dagelijks een warme en gezonde schoolmaaltijd krijgen, zonder dat de ouders in armoede of sociale uitsluiting, of de school voor de kosten moeten opdraaien?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb me eerst eens bevraagd om na te gaan of er sprake is van een algemene trend of dat het louter een specifiek geval is. Bij de Onderwijsvereniging van Steden en Gemeenten (OVSG) zegt men dat ze daaromtrent nog geen signalen hebben gekregen. Bij Katholiek Onderwijs Vlaanderen verwijst men naar de lopende contracten, waar ook vaste prijsafspraken gemaakt zijn. Daar is wel één leverancier die gevraagd heeft om toch enige flexibiliteit aan de dag te leggen en mogelijk en cours de route al een herziening van de prijzen door te voeren.

Uiteraard zal die problematiek zich wel aandienen, want is het evident dat ook leveranciers van warme maaltijden geconfronteerd worden met prijsstijgingen, zoals de stijging van de prijzen voor transport. Men vraagt daar een beetje flexibiliteit, net zoals de scholen in coronatijden ook wat flexibiliteit vroegen. Herinnert u zich dat alle warme maaltijden op een bepaald moment werden afgezegd? Die leveranciers zijn toen ook verstoken gebleven van leveringen.

Maar goed, de vraag is: wie moet wanneer en hoe ingrijpen in het geval van flagrante prijsstijgingen waardoor het onbetaalbaar wordt? Daar wil ik toch duidelijk over zijn: de kerntaak van scholen is lesgeven. We mogen niet alle maatschappelijke en sociale problemen en de aanpak daarvan op de scholen afschuiven. In eerste instantie ligt de verantwoordelijkheid volgens mij bij de ouders, om ervoor te zorgen dat kinderen een gezonde maaltijd meekrijgen. Ten tweede, wanneer de betrokken ouders financieel niet in staat zijn om dat te garanderen, lijkt het mij in eerste instantie een verantwoordelijkheid te zijn van een welzijnsbeleid, en zeker van een lokaal welzijnsbeleid.

Ik kan straks in de repliek misschien aanduiden welke initiatieven we allemaal al hebben genomen en wat er allemaal nog loopt, maar u vraagt natuurlijk: wat zou je nog extra kunnen doen? Wat mij daarom belangrijk lijkt, is dat we de scholen wat richtlijnen meegeven. Een draaiboek met goede praktijken: hoe kunnen we ons wenden tot het lokale sociaal beleid, welke initiatieven kunnen we zelf nemen? Een goede praktijk die bijvoorbeeld bestaat is een soort solidariteitsfonds: een beetje meer geld vragen aan diegenen die iets welstellender zijn, in alle wetenschap en met correcte afspraken, om ervoor te zorgen dat je iets betaalbaar maakt voor anderen. Dat vind ik dus wel een zinvol initiatief in de aanpak van deze problematiek.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Minister, ik graag gewild dat we zoals daarjuist, toen iedereen op dezelfde lijn zat, langs een bepaalde lijn overeen konden komen, maar de realiteit is anders. Natuurlijk is de kerntaak van het onderwijs les te geven. Maar de kerntaak is ook om aan elk kind de mogelijkheid te geven om die lessen op een goede manier te volgen. Het aantal lege brooddozen stijgt elk jaar. De realiteit is dat heel weinig jongeren een gezonde warme maaltijd krijgen. Dat is inderdaad de verantwoordelijkheid van de ouders.

Op welke manier zullen we nu omgaan met ouders die die verantwoordelijkheid naast zich neerleggen? Is het dan: wij moeten vanuit de overheid gewoon lesgeven? Of is dat: hoe kunnen we ervoor zorgen dat elk kind evenveel kansen krijgt binnen dat onderwijs? Een van die zaken, en dat is ook door Europa naar voren geschoven, is ervoor te zorgen dat elk kind een gezonde warme maaltijd krijgt, en dat degenen die door sociaal-economisch moeilijke omstandigheden getroffen worden, een gratis warme schoolmaaltijd krijgen.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Minister, we hebben het er al vaker over gehad: in het Vlaanderen van Jan Jambon gaan de rusthuisprijzen omhoog, gaan de huurprijzen omhoog, en nu gaan de prijzen voor warme maaltijden op school omhoog of dreigen ze dat te doen, in elk geval in een aantal scholen. Maar u zegt zelf dat het ook op andere plaatsen gaat gebeuren, en het gaat van kwaad naar erger. We zien dat een heel aantal scholen het aanbod van warme maaltijden afbouwt, en nu dreigt het ook duurder te worden.

Ik hoop, minister, dat u ook de verhalen hoort die ik hoor van directies, CLB-medewerkers en leerkrachten, over kinderen die met niet meer dan een stuk chocolade of een koude kebab van de avond tevoren naar school komen, terwijl we het erover eens zijn – hoop ik toch – dat je op een lege maag niet kunt leren. Voor Vooruit is het duidelijk dat elk kind recht heeft op een gezonde, betaalbare maaltijd op school.

Ik kan alleen maar vaststellen dat de heer De Gucht het daarmee eens is als ik zijn conceptnota lees, en dat hij ook vindt dat de Vlaamse Regering – en u, minister – daar een verantwoordelijkheid in heeft, en dat het niet opgaat om het gewoon weer af te schuiven op de scholen, die zich dan maar weer op caritas moeten beroepen. Minister, wat gaat u doen om uitvoering te geven aan de vraag van uw coalitiepartner Open Vld?

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Niemand hier betwist dat gezonde maaltijden belangrijk zijn voor onze schoolgaande jeugd, ook mijn fractie niet. De Vlaamse Regering doet heel wat inspanningen inzake het stimuleren van een kosten-beheersend beleid op school. Maar, beste collega's, ik deel de mening van de minister hier: wij vinden dat het aanbieden van warme maaltijden op school niet tot de kerntaken van het onderwijs behoort. Inderdaad, de ouders hebben hier een verantwoordelijkheid. Als er problemen zijn, is er een rol weggelegd voor de lokale besturen. Zij zijn het best geplaatst om in te spelen op lokale noden, met het OCMW als regisseur. Er bestaan al heel wat goede projecten, denk maar aan 'Smakelijke School' in Antwerpen.

Minister, betreffende die goede praktijken had u het over een draaiboek met richtlijnen voor scholen in verband met het aanbieden van warme maaltijden. Hoe ziet u dit precies? Met welke partners gaat u samenzitten? Op welke termijn ziet u dit rond te krijgen?

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Voorzitter, natuurlijk, warme maaltijden zijn iets positiefs op school. Ik vind ook dat scholen, als ze dat willen, daarvoor moeten kunnen kiezen, wat ook gebeurt, bijvoorbeeld in katholieke scholen, ook vanuit een soort caritas. Ik vind dat een goede zaak. Maar we moeten toch ook oppassen dat we niet alle sociale problemen van onze maatschappij in de nek van de scholen schuiven. Het moet altijd een vrijwillige keuze zijn van de school om zich daarvoor te engageren. De taaklast van onze leraren is al

bijzonder hoog. Er vallen al veel zorgtaken op hun schouders en op die van de scholen. De echte langetermijnoplossing tegen armoede is juist de focus op leren.

Nu, minister, ik moet wel zeggen: ik betreur het dat de werkmiddelen van de secundaire scholen maar deels geïndexeerd worden, waardoor de kosten natuurlijk stijgen. Het aantal leerlingen kan bijvoorbeeld stijgen, maar de werkmiddelen stijgen niet evenredig mee. Misschien kunt u dit, gezien deze context, heroverwegen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Het verzekeren van betaalbare en gezonde maaltijden op school is eigenlijk een gezamenlijke opdracht. Het werd hier al aangehaald: lokale besturen, de Vlaamse overheid en ook schoolbesturen zijn daar verantwoordelijk voor. Ja, er zijn heel veel mooie lokale voorbeelden, maar, minister, los van deze prijsstijgingen rond maaltijden zijn er nog de energieprijzen en andere kosten die de pan uit swingen en zo de koopkracht van onze scholen ondermijnen.

Naast die warme maaltijden, collega's, is er ook de vraag van de scholen om begeleiders te voorzien die middagtoezicht organiseren. Zij werken ook voor boterhameters. Blijkbaar is het niet evident om die personeelsleden te vinden en om die kosten te dragen. Vandaar mijn vraag, minister: bent u bereid om met alle betrokkenen in overleg te gaan over alle vragen die er zijn omtrent die koopkracht van de scholen?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, met uw uitspraken is het nog maar eens duidelijk aangetoond hoe de N-VA denkt over gelijke onderwijskansen. U hebt duidelijk gezegd dat alles wat met welzijn te maken heeft, geen kerntaak is van de overheid. Wij kunnen het daar niet méér mee oneens zijn. Die gevulde brooddoos, die warme maaltijd, het goed hebben, u goed voelen, dat is essentieel om beter te kunnen leren op school. Het is heel spijtig te horen dat u zo fel van mening verschilt met uw coalitiepartner de heer De Gucht. Het lijkt erop dat u wandelen zult worden gestuurd met uw conceptnota over de gezonde en betaalbare schoolmaaltijden. Dat is een heel spijtige zaak.

Minister, ik hoop dat er toch een akkoord komt, dat u uw mening zult herzien en dat u beseft hoe belangrijk het is om een keer per dag een gezonde, goede maaltijd te kunnen krijgen als kind om tot leren te komen. *(Applaus van Celia Groothedde en Ann De Martelaer)*

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): We steunen volledig het voorstel dat de heer De Gucht hier naar voren brengt. Het is zeer belangrijk voor de goede leeransen voor alle leerlingen dat er gezonde warme maaltijden worden voorzien in de scholen. Ik ben heel blij dat dit voorstel hier op tafel ligt. Het staat ook in ons programma, trouwens.

De facturen exploderen vandaag. Alles wordt duurder, mensen hebben het steeds moeilijker om de eindjes aan elkaar te knopen en dan is het natuurlijk ook heel vreemd dat net dan de schoolmaaltijden duurder worden. Je zou net het omgekeerde verwachten: dat de schoolmaaltijden goedkoper of gratis zouden worden, net omdat het zo belangrijk is dat elk kind elke dag een gezonde maaltijd krijgt. Dat is iets wat de overheid echt kan doen om de kwalijke gevolgen van de groeiende armoede te verkleinen. Het is dan ook heel jammer, minister, dat u niet begrijpt dat een gevulde maag belangrijk is voor de

leerkansen van een kind. Dat zou centraal moeten staan. Het gaat niet enkel over leerkansen, maar ook over de gezondheid en de toekomst van die kinderen. Er lopen al heel wat proefprojecten rond gezonde maaltijden. Minister, ik hoop dat u dit gaat aangrijpen en luistert naar uw coalitiepartner en dat u gezonde, gratis maaltijden gaat voorzien in scholen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik wil misschien eerst even iets meegeven met betrekking tot de evolutie van de warme maaltijden. De laatste data die daarover beschikbaar zijn van het Vlaams Instituut Gezond Leven wijzen eigenlijk al op een gestage daling, los van de prijsstijgingen van vandaag, los van corona. Al voor corona had men in de periode tussen 2015 en 2019, zowel in het basisonderwijs als in het secundair onderwijs, een gestage afname van het aantal scholen waar een warme maaltijd wordt geboden. Dit om dit enigszins goed te kaderen.

We zijn het wel eens. Ik denk dat eenieder het erover eens is dat we het maximaal mogelijke moeten doen om te garanderen dat kinderen gezonde maaltijden hebben. De vraag is alleen: wie moet daar in eerste instantie de verantwoordelijkheid voor opnemen? Mijn antwoord op die vraag is: het lokaal sociaal beleid, het welzijnsbeleid. Waarvoor dienen anders OCMW's dichtbij de mensen, dichtbij de kinderen, dichtbij de scholen? Wanneer men wel een armoedebeleid voert buiten de school, waarom zou men dat dan ook niet binnen de school doen? Dat lijkt mij in eerste instantie de verantwoordelijkheid.

Ja, de scholen willen daar zeker in ondersteunen en faciliteren, en ze doen dat ook. Ik wil hun nog de tools aanbieden, via wat ik inderdaad een draaiboek noem, om ervoor te zorgen dat zij op dat vlak vertrouwd zijn met de goede praktijken, dat ze weten tot wie zich te wenden, welke procedures bestaan, welke goede voorbeelden in andere scholen ze kunnen kopiëren. Daarin wil ik dus ondersteunen, met die doelstelling, maar voor mij blijft het wel essentieel dat de kerntaken van scholen niet ondergesneeuwd geraken en dat ze ook dit niet op hun bord krijgen als een verantwoordelijkheid waarmee zij maar hun plan moeten trekken. Dat kan het toch niet zijn.

Daarom zeg ik: ja, we gaan de scholen ondersteunen in hun samenwerking met het OCMW, met het lokaal sociaal beleid. We willen ter zake al het mogelijke doen. We doen eigenlijk ook al veel. Ik heb geen van die initiatieven opgesomd, maar u kent ze. Er is onder andere de financiële ondersteuning van vzw Krijt. Er is ook onze participatie in het kader van het Vlaamse armoedebestrijdingsplan. Ook daar nemen we dus allemaal initiatieven. Het is niet zo dat we niets doen, integendeel, maar ik wil wel nog meer scholen faciliteren in hun contacten, in hun samenwerking met het lokaal sociaal beleid, want daar ligt mijns inziens ook de verantwoordelijkheid.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Wat zouden we eigenlijk moeten doen? Voor alle duidelijkheid: die conceptnota is geschreven vóór de prijsstijging. Het is inderdaad juist dat het aantal warme maaltijden afneemt. Wat eigenlijk in die conceptnota wordt gevraagd, is dat men het in elke school verplicht zou maken dat elk kind van een warme maaltijd kan genieten. Collega's, dat zal er trouwens ook voor zorgen dat de prijs wordt gedrukt. Zorg er daarnaast voor dat degenen die dat niet kunnen betalen, die uit sociaal-economisch moeilijke omstandigheden komen, worden ondersteund, dat ze een gratis gezonde warme maaltijd krijgen. Is dat een kerntaak? We komen er altijd mee naar buiten dat Vlaanderen de warmste samenleving en dergelijk moois is. Laten we dat dan ook in de praktijk omzetten daar waar het cruciaal is om ervoor te zorgen dat onze regio later

verder kan bloeien. De realiteit is immers dat het allemaal begint bij het onderwijs. Als je wilt dat iedereen gelijke kansen krijgt, dan moet je er ook voor zorgen dat iedereen gelijke kansen kán nemen. (*Applaus bij Open Vld*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Immanuel De Reuse, Stefaan Sintobin, Suzy Wouters en Chris Janssens over het waarborgen van de betaalbaarheid van onze woonzorgcentra – 1242 (2021-2022) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Voorzitter, ik zou op basis van ons reglement de spoedbehandeling willen vragen van het voorstel van resolutie van de collega's De Reuse, Sintobin, Wouters en mezelf over het waarborgen van de betaalbaarheid van onze woonzorgcentra. De tekst van het voorstel van resolutie is intussen ingediend.

De voorzitter: We zullen ons straks uitspreken over dit voorstel tot spoedbehandeling.

Het incident is gesloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, we schorsen de vergadering.

– *De vergadering wordt geschorst om 18.01 uur.*

– *De vergadering wordt hervat om 18.11 uur.*

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Maurits Vande Reyde, Inez De Coninck, Tinne Rombouts, Andries Gryffroy, Orry Van de Wauwer en Paul Van Miert over het verbeteren van de toegankelijkheid van de publieke gebouwen en de publieke ruimte in Vlaanderen – 956 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 4

Bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van Maurits Vande Reyde, Inez De Coninck, Tinne Rombouts, Andries Gryffroy, Orry Van de Wauwer en Paul Van Miert over het verbeteren van de toegankelijkheid van de publieke gebouwen en de publieke ruimte in Vlaanderen.

De bespreking is geopend.

De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Collega's, alvast bedankt om hier even te zijn om deze belangrijke resolutie te bespreken en hopelijk straks ook goed te keuren. Het gaat over toegankelijkheid. Om het belang daarvan te duiden, zou ik kort even willen meegeven waarom ikzelf in dit parlement en ook daarbuiten zo bezig ben met dat onderwerp. Dit is mijn zus Isaura. (*Maurits Vande Reyde toont een foto van zijn zus op zijn tablet.*)

Zij heeft op haar 22ste na een ongeval een dwarslaesie opgelopen. Dat betekent dat ze verlamd is en in een rolstoel moet zitten, waarschijnlijk voor de rest van

haar leven – althans totdat de technologie beter toestaat. Over haar handicap zelf, over haar beperking, heeft ze tegenover mij eigenlijk nooit geklaagd. Ze heeft daar nooit een slecht woord over gezegd. Ze heeft nooit gepraat over de dingen die ze zelf niet meer kan doen, de medische behandelingen, de sport die ze niet meer kan uitoefenen, de neefjes en nichtjes die ze niet meer kan optillen ... Daarover heeft ze tegenover mij nooit geklaagd. Dat komt doordat ze, zoals ze zelf zegt, daar toch niets aan kan veranderen. Dat is nu eenmaal zo en daar kan ze goed mee leven.

Waarover ze me wel vaak spreekt en waarover ze me veelvuldig voorvallen aankaart, is de slechte toegankelijkheid in Vlaanderen. Onze gebouwen, onze stoepen, onze pleinen, onze stations kun je niet gewoon gebruiken als je toevallig in een rolstoel zit, als je slecht ter been bent, als je een handicap hebt, maar ook als je bijvoorbeeld met een kinderwagen op stap bent of als je tijdelijk een blessure hebt. Het gaat dus over een grote groep van mensen. Collega's, dat toont aan dat dat een van de fundamenteën van onze samenleving is. Het gaat hier over de dagelijkse vrijheid van een heel grote groep mensen.

Toen ik in dit parlement aankwam en begonnen ben met dit onderwerp in de commissies naar voren te brengen, was ik eigenlijk heel blij dat ik veel collega's vond, in verschillende partijen, die dezelfde ervaringen hadden met mensen die zij kenden. Samen vonden we de wil om daar echt iets aan te doen. We hebben daar heel veel studies over gelezen en in de commissies hoorzittingen over gehad. We hebben daar onderling ook heel veel over gedebatteerd. Na ongeveer twee en een half jaar zijn we gekomen tot dit document. Het zijn maar een paar bladzijden, maar de inhoud ervan is echt wel enorm belangrijk. Het gaat hier echt om duidelijke regels voor toegankelijkheid, om ervoor te zorgen dat alles wat we in toekomst bouwen in Vlaanderen door iedereen gebruikt kan worden, ongeacht of iemand een handicap heeft of dergelijke. Alles moet gewoon toegankelijk zijn voor iedereen. Ik hoop echt, collega's, dat we die toegankelijkheid in Vlaanderen hier vandaag kunnen versterken en dat we deze resolutie hier kamerbreed – ik zeg het vaak maar deze keer meen ik het nog meer dan anders – kunnen goedkeuren. Tot zover mijn korte inleiding.

Het vertrekpunt van deze resolutie was eigenlijk een studie van Inter, het agentschap Toegankelijk Vlaanderen. Zij voerden, lang voor deze legislatuur al, een evaluatie uit van de toegankelijkheidsverordening. Jullie weten dat de toegankelijkheidsverordening de Vlaamse regelgeving is die sinds 2010 de regels vastlegt voor de toegankelijkheid van openbare gebouwen. Die studie van Inter was eigenlijk een ware wake-upcall. In die studie werden 150 openbare gebouwen onderzocht. Ter info: openbare gebouwen zijn cafés, restaurants, rusthuizen, woonzorgcentra, sportgebouwen, dus gebouwen waar men dagelijks naartoe gaat. Ook dit parlement is een openbaar gebouw. Uit die studie bleek dat geen enkel van de 150 onderzochte gebouwen in orde was met die toegankelijkheidsvereisten. Dat vroeg natuurlijk om actie, ook vanuit dit Vlaams Parlement. Precies die actie leggen we vandaag ter stemming voor in deze resolutie.

De toegankelijkheid in Vlaanderen moet echt beter. Dat blijkt uit de studie en dat blijkt uit de hoorzittingen die we gehad hebben. We doen dat niet om de schuld bij eender wie te leggen of om zwartepieten uit te delen aan de administratie of aan de lokale ambtenaren die de regels moeten laten naleven, maar vooral om nu samen stappen vooruit te zetten.

Toegankelijkheid is ook een transversaal thema dat dus eigenlijk tot de opdracht van elke minister behoort, en bij uitbreiding elk lid van dit parlement. De toegankelijkheidsverordening zit natuurlijk hoofdzakelijk bij de minister van Gelijke Kansen en de minister van Omgeving, maar eigenlijk zou dat een zaak moeten zijn van iedereen. De regels verbeteren, is natuurlijk de eerste stap. Het

probleem met toegankelijkheid is vaak dat niemand er echt tegen is, maar dat het vooral aandacht vangt wanneer er zich een probleem stelt. Het blijft vaak onder de radar van beleidsmakers maar ook van mensen die het eigenlijk in de praktijk moeten doen. Ik spreek hier over architecten, bouwfirma's, het onderwijs, metsers en bouwers, die het in de praktijk moeten brengen.

Er bestaan een aantal misverstanden. Zo is er bijvoorbeeld het misverstand dat toegankelijkheid altijd iets heel duurs zou zijn. Als men bijvoorbeeld een openbaar gebouw toegankelijk wil maken, zou dat duizenden euro's kosten, zou dat vaak te complex zijn. Wel ja, dat is vaak het geval als men daar ook niet op voorhand over nagedacht heeft. Als men achteraf dingen moet remediëren, dan moet men natuurlijk moeilijke, complexe oplossingen bedenken die dan altijd veel, en helaas vaak te veel, geld kosten. Maar de bedoeling van dit voorstel van resolutie is net dat mensen er op voorhand, bij de planningsfase, en zelfs in de conceptfase, als het nog maar in de breinen van de mensen zit die erover moeten gaan, al rekening mee houden om die toegankelijkheid in de praktijk te brengen.

Het is expliciet niet de bedoeling van dit voorstel van resolutie om mensen, bouwfirma's of mensen die cafés of restaurants uitbaten, te overladen met extra plichten en extra kosten. Het is wel de bedoeling om de bestaande regels beter te kunnen implementeren en vooral te kunnen controleren en om mensen aan te sporen om actiever met toegankelijkheid bezig te zijn, zeker als het gaat over openbare gebouwen en de inrichting van de openbare ruimte. We moeten toegeven dat daar in het verleden vaak te slecht over is nagedacht. Als we er wel tijdig over nadenken, dan kunnen we die toegankelijkheidsreflex echt in de geesten en de harten krijgen en dan kunnen we op termijn, geen ellenlange periode maar een aantal decennia, ervoor zorgen dat we het pad van bijvoorbeeld de Scandinavische landen bewandelen. In Noorwegen bijvoorbeeld maar ook in de Verenigde Staten zijn er sinds de jaren zeventig enorme stappen in gezet. Als u deze zomer op vakantie gaat in die landen, dan zult u dat in de praktijk merken. U moet er maar eens op letten hoe elk openbaar gebouw in Amerika doorgaans is.

Belangrijk hierbij is dat we de toegankelijkheid niet zomaar op individuele dossiers toepassen. We moeten een keten van toegankelijkheid waarborgen. Dat vereist consequent beleid. Dat betekent dat je er in elke stap van bijvoorbeeld een bouwproject, maar ook in het onderwijs en in de opleidingen, voor moet zorgen dat die toegankelijkheid vorm krijgt. Het uiteindelijke doel, waar wij als beleidsmakers over gaan, is natuurlijk het op poten zetten van een systeem waarbij de regels duidelijk en consequent worden nageleefd.

Ik heb in de commissie Gelijke Kansen een conceptnota gepresenteerd. Ik bespaar u alvast de details daarvan. De essentie ervan is dat we van heel veel regels die nu in de toegankelijkheidsverordening zitten en in de praktijk nauwelijks worden toegepast, gaan naar een echte toegankelijkheidstoets waarbij bouwfirma's en architecten zelf voorstellen mogen doen en zelf de toegankelijkheid ter harte nemen en dat we vanuit de overheid met alle besturen die daarover gaan, samen een systeem opzetten waarbij er op een duidelijke, consequente en kostenefficiënte manier kan worden gecontroleerd. Dat is het tegengestelde van wat we momenteel hebben. Nu hebben we een zeer technische verordening, waarbij er heel veel technische regels zijn die in de praktijk niet nageleefd worden en die nog minder door de lokale besturen worden gecontroleerd.

Ik neem aan dat sommige collega's nog een aantal elementen willen uitlichten. Ik wil tot slot nog zeggen dat wij als overheid een voorbeeldfunctie hebben. 'Leading by example' betekent ook dat we de toegankelijkheid van onze eigen gebouwen ter harte nemen. Het is al een paar keer gezegd dat in ons eigen parlement de aandacht daarvoor zeer aanwezig is. We weten ook dat niet elke uithoek van dit parlement zo gemakkelijk voor iedereen toegankelijk is.

Ik ben er zeker van dat als we er bij de bouw hiervan – het is natuurlijk zeer lang geleden – wel rekening mee hadden gehouden, dat toen zeker geen probleem zou zijn geweest.

We hebben het toegankelijkheidsbureau. Dat heet Inter. Dat doet verschrikkelijk goed werk. Ik neem aan dat vele mensen hier die lokaal actief zijn, daar ook al ervaring mee hebben gehad. Ik vind dat we die nog meer moeten versterken. Die zitten echt op hun tandvlees. Die moeten nochtans een kerntaak van de overheid uitvoeren. Ik denk dat het belangrijk is dat we kijken hoe we dat toegankelijkheidsbureau nog effectiever en slagkrachtiger kunnen maken, om te zorgen dat zij de toegankelijkheid bij de lokale besturen nog verder ingang kunnen laten vinden.

Collega's, er zijn nog een paar andere punten. Die laat ik gerust aan mijn collega's over om nog verder toe te lichten. Ik besluit met te zeggen dat toegankelijkheid niet iets is wat we alleen moeten aanklagen. We moeten er niet alleen over spreken als er weer een reportage van Factcheckers is of een getuigenis in de krant van iemand die niet op de trein kon doordat de toegankelijkheid weer niet in orde was. Dat is het resultaat van het gebrek aan beleid. Maar wij moeten ervoor zorgen – en ik geef toe dat dat een pakje saaier is – dat wij het beleid zelf maken, zodat die toestanden uit het verleden tot de absolute uitzonderingen behoren en het liefst helemaal gebannen kunnen worden. En daarvoor hebben we dat nieuwe regelgevende systeem nodig.

In dit voorstel van resolutie roepen we de regering natuurlijk enkel op om daar werk van te maken. Ik weet dat sommigen daar soms geen genoeg mee nemen. En ik begrijp dat. Ik zou ook willen dat alle macht bij het parlement ligt en dat wij het voor het zeggen hadden, maar ik ben er zeker van dat als we dit kunnen goedkeuren, we de regering daar ook op tijd en stond over kunnen interpellieren, om te zorgen dat er van dit systeem in deze legislatuur echt wel werk wordt gemaakt. Alvast bedankt – dat hoop ik althans – voor jullie goedkeuring hiervan. *(Applaus bij CD&V en Open Vld)*

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Collega Vande Reyde heeft het al uitvoerig en heel goed toegelicht, maar ik wil toch graag ook nog enkele zaken uitlichten omtrent ons voorstel van resolutie.

Collega's, ik denk dat je de mate van beschaving afleest aan de manier waarop een samenleving met haar zwaksten omgaat. Het is dan ook belangrijk om zorg te dragen voor mensen die minder mobiel zijn. Ik denk dat we hier kamerbreed allemaal beseffen hoe belangrijk een goede toegankelijkheid voor hen is. Dit zorgt voor hun dagelijkse vrijheid. Als overheid hebben wij de rol om ervoor te zorgen dat publiek toegankelijke gebouwen en onze publieke ruimte, en in het bijzonder de gebouwen van de overheid, toegankelijk zijn voor iedereen, zodat mensen met een beperking zoveel mogelijk dezelfde kansen hebben om zich te verplaatsen, om zich naar een gebouw te begeven, op openbaar domein en in publiek toegankelijke gebouwen.

Toegankelijkheid is trouwens niet alleen voor mensen met een beperking van belang. Het kan ook van belang zijn voor mensen die tijdelijk minder mobiel zijn. Denk bijvoorbeeld aan een gebroken been of een kinderwagen. Ook die mensen komen onze inspanningen ten goede.

Met dit voorstel van resolutie roepen wij als parlementsleden de Vlaamse Regering op om hiermee aan de slag te gaan. De visie rond toegankelijkheid is niet nieuw. De huidige wetgeving is intussen al meer dan tien jaar oud, maar helaas blijkt uit de evaluatie van de toegankelijkheidsverordening die we voor de

zomer van 2020 hebben besproken in de commissie, dat er eigenlijk te weinig vooruitgang geboekt is op het terrein. Ik haal enkele pijnpunten aan. Bij renovaties bijvoorbeeld worden de normen te weinig gehaald. Er is te weinig handhaving op de toegankelijkheid na werken. En er is ook onvoldoende kennis over toegankelijkheid bij ontwerpers en omgevingsambtenaren. We hebben daar in ons voorstel van resolutie ook rekening mee proberen te houden. We zijn dan ook vertrokken van die evaluatie die ons is aangereikt.

Als Vlaamse overheid moeten wij het goede voorbeeld geven – de collega zei het daarnet ook al: 'lead by example' – door de best beschikbare praktijken over te nemen en in te zetten op publieke gebouwen die voor iedereen toegankelijk zijn. De focus van ons voorstel van resolutie ligt dan ook op resultaten op het terrein, dus effectieve realisaties, zonder daarbij extra planlast te gaan genereren of de administratieve rompslomp te verhogen.

We moeten ook meer aandacht hebben voor toegankelijkheid in opleidingen, zodat de ontwerpers er van bij de start van een project mee aan de slag gaan, in plaats van nadien aanpassingen te moeten doen, die dan dikwijls veel duurder uitvallen. We willen dus vooral ook inzetten op sensibilisering en bewustwording. Men moet echt doordrongen worden van toegankelijkheid.

We willen daarnaast ook gaan samenwerken met de lokale besturen, met de Vlaamse Bouwmeester, met Inter en uiteraard ook met alle andere private en publieke spelers die er zijn, om hun gebouwen toegankelijker te maken.

Tot slot is gebleken dat ook die handhaving een pijnpunt is. Daarover is een verzoek opgenomen in het voorstel van resolutie. Ik hoop namens mijn fractie dat er straks bij de stemming in dit halfroond een unanieme of kamerbrede steun is voor dit voorstel. Dat zou een mooi signaal zijn voor een inclusief Vlaanderen, waar een handicap geen belemmering mag zijn. Laten we hopen dat een volgende evaluatie van de toegankelijkheid een ander beeld geeft over de concrete situatie op het terrein.

Ik wil de collega-indieners ten slotte bedanken voor de aangename en samenwerking over dit voorstel van resolutie. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Collega's, er is al heel wat gezegd, maar ik wil toch even het woord nemen. We zijn hier samen in de plenaire koepelzaal in Brussel. Om hier te geraken hebben we allen ongetwijfeld een hele weg afgelegd langs wegen en voetpaden en met het openbaar vervoer. Om in deze zaal te kunnen zitten hebben we trappen op- en afgelopen zonder daar veel bij na te denken. Dat is ons allemaal gelukt. We staan daar niet bij stil, maar voor heel wat mensen die minder mobiel zijn en aangewezen zijn op een rolstoel, voor wie het niet mogelijk is om trappen op- en af te lopen en voor wie een stoeprand vaak een onoverkomelijke drempel is, zou dat met andere woorden veel minder evident zijn geweest. We kunnen daar niet omheen.

We zijn er al veel jaren van overtuigd dat de toegankelijkheid in onze leef-omgeving belangrijk is en dat we daarvoor aandacht moeten hebben. De toegankelijkheidsreglementering bestaat al een geruime tijd, maar we moeten erkennen dat er nog heel wat problemen zijn op het vlak van de toegankelijkheid van publieke gebouwen en ruimten. Dat werd overvloedig geïllustreerd door Inter, dat de toegankelijkheidsverordening aan een grondige evaluatie heeft onderworpen. Ik zal niet ingaan op de vaststellingen van Inter. De collega's hebben al naar een aantal vaststellingen verwezen en ze zijn ook duidelijk aan bod gekomen in de commissie. Er waren heel wat gebreken. Collega Vande Reyde heeft ernaar

verwezen dat de gecontroleerde gebouwen helemaal niet voldeden. Dat is de reden waarom we dit voorstel van resolutie hebben uitgewerkt.

Het thema verdient het dat we er absoluut op inzetten: 22,5 procent van de bevolking is direct of indirect gebaat bij een betere toegankelijkheid. Het gaat niet alleen over mensen met een beperking die in een rolstoel zitten, maar ook over senioren die minder mobiel zijn en over jonge mensen die op stap zijn met een kinderwagen. Ook die mensen worden geconfronteerd met een minder gemakkelijke mobiliteit. Ook daarvoor is het belangrijk dat we inzetten op meer toegankelijkheid.

Ik sta even stil bij een aantal aspecten uit het voorstel van resolutie, waarmee we hopen een groot verschil te kunnen maken. Het eerste punt is dat die toegankelijkheid waarvoor we nu apart aandacht vragen en waarvoor we een aparte regelgeving hebben, als het ware ingebakken zou moeten zijn op het moment dat er ingrepen moeten worden gedaan in publieke ruimten of in het publieke patrimonium. Gelet op het feit dat een publieke ruimte en een publiek gebouw voor iedereen zonder onderscheid toegankelijk moet zijn, moet een beleidskeuze daarover een kernelement zijn. Daarom stelt het voorstel van resolutie dat er een toegankelijkheidsreflex nodig is die we moeten creëren. We moeten automatisch denken aan de noodzakelijkheid van de toegankelijkheid van publieke ruimten en publieke gebouwen en dat aspect ook meenemen.

Het belang van het inzetten op bewustmaken om de meerwaarde van toegankelijkheid te beklemtonen is een tweede element. Daarbij moeten we steden en gemeenten informeren over de mogelijkheden om hun gebouwenpatrimonium beter toegankelijk te maken. Ik wil beklemtonen dat steden en gemeenten al heel wat inspanningen doen, maar dat neemt niet weg dat er nog grote inspanningen nodig zijn. We moeten ook benadrukken dat die toegankelijkheid niet altijd een extra kostenplaatje met zich mee hoeft te brengen als er daar vanaf het begin slim over nagedacht wordt.

Een derde element is dat we meer aandacht vragen voor toegankelijkheid binnen de opleidingen van zowel ontwerpers als bouwers. Om de toegankelijkheidsreflex te creëren is het belangrijk dat ook de professionelen in de bouwsector, van architecten tot aannemers, daar in de eigen opleiding in voldoende mate mee worden geconfronteerd. Op die manier wordt dat ook bij hen een automatische reflex als ze met beide voeten in de praktijk staan.

En als ik bedoel met de beide voeten in de praktijk, dan gaat dat inderdaad over het ontwerp van plan, maar ook over de werfvergadering. Want iedereen weet dat er soms wel eens aanpassingen gebeuren op het einde, en dat er net daar dan ook fouten insluipen, waardoor de toegankelijkheid nefast wordt benadeeld.

Een volgend element is dat we vanuit de meerderheid willen dat er wordt onderzocht in hoeverre er per beleidsdomein en per sector in overleg een duidelijk ambitieniveau op maat kan worden vastgelegd. De collega's hebben er al naar verwezen: het is niet de bedoeling dat morgen eender welk café, of elk ander gebouw waar mensen komen, openbaar of semiopenbaar, ineens extra kosten opgelegd krijgt. Dat is niet uitgewerkt in dit voorstel van resolutie. Maar er is wel heel veel expertise.

Inter zit ook heel vaak in overleg met heel verschillende sectoren. Denk bijvoorbeeld aan het lastenboek dat opgemaakt wordt voor zwembaden. Iemand die een zwembad ontwerpt krijgt heel duidelijk richtlijnen mee: op die of die manier creëer je extra toegankelijkheid voor het zwembad, of garandeer je de toegankelijkheid van je zwembaden. Wel, dat is een uitdaging voor elke sector, om zo na te denken over hoe we dat meer onszelf eigen kunnen maken. Hoe kunnen

we toch onszelf een ambitieniveau opleggen, zodat we stap voor stap, jaar na jaar, hopelijk op termijn effectief naar toegankelijke infrastructuur kunnen gaan?

Een laatste element waar ik even bij wil stilstaan is natuurlijk het moment van controle. Vanaf het ontwerp, vanaf het moment dat het wordt gebouwd, moet die toegankelijkheidsreflex aanwezig zijn. Maar het is ook belangrijk dat er controle gebeurt. Bij het moment van oplevering is dat een cruciaal moment. Als openbare besturen een aanbesteding doen om een gebouw te bouwen, dan gaat dat gepaard met een heel lastenboek. Dan staat daar van alles in. Eén klein zinnetje daar extra aan toevoegen om te zeggen dat de toegankelijkheid van het gebouw voor ons echt een checkpoint is op het moment dat we de oplevering doen – het gebouw kan niet worden opgeleverd als de toegankelijkheid niet gegarandeerd is – kan een wereld van verschil maken. Vandaar de expliciete vraag om te onderzoeken hoe bij de realisatie van projecten, bij de fase van oplevering, de controle op toegankelijkheid versterkt kan worden. Op die manier kan het verschil gemaakt worden.

Collega's, met dit voorstel van resolutie slaan we duidelijk de weg in naar meer toegankelijkheid en een verhoogde aandacht voor de absolute noodzaak om te evolueren naar een werkelijk toegankelijke publieke ruimte. De uitvoering van de in dit voorstel van resolutie opgenomen punten moet Vlaanderen daarbij ook definitief op die weg zetten. Bij dezen doe ik na de stemming in dit parlement uiteraard de oproep aan de regering om hier effectief werk van te maken. *(Applaus bij Open Vld en CD&V)*

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): De indieners zijn quasi volledig geweest in de toelichting van het voorstel van resolutie, dus kan ik veelal slechts aanvullen en beknopt weergeven wat onze houding ter zake is. Een zo vlot mogelijke toegang van personen met een handicap of anderen die al dan niet tijdelijk minder mobiel zijn, tot publieke en andere gebouwen, het zou evident moeten zijn. Het is dus een belangrijke taak van zowel de overheid als ieder van ons. Hoewel de indieners in de tekst van het voorstel verwijzen naar regelgeving van meer dan 45 jaar geleden, moeten we toch vaststellen dat er na al die tijd nog steeds heel veel werk aan de winkel is.

Er zijn dus inderdaad meer inspanningen en verdere verfijning nodig. De aanzet die dit voorstel van resolutie daartoe geeft is dan wel niet alleen zaligmakend, maar het is wel een verdienstelijke poging. En dus zullen wij dit voorstel ook steunen.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (Vooruit): Collega's, ik denk dat de indieners inderdaad al vrij volledig zijn geweest over de inhoud van dit voorstel van decreet. En ook als Vooruit vinden wij het belangrijk dat de toegankelijkheid van publieke gebouwen en publieke ruimtes wordt geoptimaliseerd en verbeterd. Dat betreft een opdracht, een taak van verschillende overheden die daarin een belangrijke rol kunnen spelen.

Het voorstel van decreet bepaalt een aantal heel belangrijke aandachtspunten, zoals het sensibiliserende voor wat betreft de private en de publieke actoren. Ook bij die hele problematiek dienen een aantal partners betrokken te worden, niet het minst de lokale besturen maar ook de Vlaamse Bouwmeester. Collega Vandenhove heeft mij gevraagd om te benadrukken dat Inter ook een heel belangrijke partner in deze problematiek is.

Dus naast sensibiliseren is ook inzetten op best practices en leading by example, ook door de Vlaamse overheid, een aandachtspunt.

Collega's, we hebben hier in de commissie uitgebreid over gesproken en ik heb daarbij ook de nadruk gelegd op de monitoring. Ik wil ook in deze plenaire vergadering nog eens wijzen op het belang van die monitoring. Die opvolging moet gebeuren zodat dit voorstel van resolutie geen papieren tijger wordt. Wanneer we echt willen kiezen voor een integrale toegankelijkheid in Vlaanderen, zullen we daar allemaal onze verantwoordelijkheid in moeten nemen. Daarbij kijken we ook naar de Vlaamse Regering, die effectief haar tanden moet zetten in de aanpak van toegankelijkheid van publieke gebouwen en ruimte. Wij zullen dit initiatief dan ook steunen. (*Applaus van Bruno Tobbyack en Tom Ongena*)

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): In het voorliggende voorstel van resolutie van de collega's probeert men te zoeken naar het antwoord op de vraag hoe een stedenbouwkundige vergunning van 1 maart 2010, die dus al meer dan twaalf jaar bestaat, toch beter zou kunnen worden nageleefd. Men is ook met de neus op de feiten geduwd door de studie van Inter, waaruit blijkt dat er nog heel veel werk aan de winkel is.

De collega's weten dat ik een heel koele minnaar ben van dit voorstel van resolutie. Ik heb dan ook een uitdaging, een voorstel of een uitnodiging voor alle parlementsleden in de zaal. Ik wil graag samen met jullie eens op café gaan. Ik nodig jullie allemaal uit, niet samen, maar in groepjes, en één voorwaarde is dat we allemaal met een rolstoel gaan. We blijven niet op een terras zitten, want dat is te gemakkelijk, maar we gaan binnen in een café iets drinken, en we gaan ook naar het toilet. En nadien bekijken we op hoeveel plaatsen we dat kunnen doen. Wanneer we die ervaring aan den lijve meemaken, dan zullen we weten dat het op sommige plaatsen oké is, maar dat het op heel veel plaatsen ook niet oké is. Ook op sommige plaatsen waar recent nog verbouwd is, is het nog niet oké. En dan zult u begrijpen waarom ik vandaag niet echt een hevige minnaar ben van dit voorstel van resolutie. Er is veel meer nodig dan de aanbevelingen die hier zijn neergeschreven. Ik ben eigenlijk een beetje bang dat het papieren aanbevelingen zijn en dat we binnen drie jaar misschien nog niet veel verder zullen staan.

Ik heb vanuit onze fractie geprobeerd om een klein beetje meer body te geven aan dit voorstel van resolutie, om in te zetten op de handhaving en om steekproefsgewijze controles te doen wanneer een stedenbouwkundige vergunning is afgeleverd en wanneer de bouwwerken worden opgeleverd. Dit moet worden gecontroleerd, eventueel door een externe dienst.

In de commissie is dit amendement afgewezen, maar ik las in de krant vandaag wel dat collega Vande Reyde verwijst naar mijn voorstel om externe onafhankelijke experts in te zetten, vanuit het amendement dat ik had ingediend en dat in de commissie is afgewezen.

We zullen niet tegen het voorstel van resolutie stemmen, maar we zullen ons onthouden, omdat we vinden dat we vanuit het Vlaams Parlement een duidelijker signaal zouden kunnen geven om ervoor te zorgen dat we naar een inclusief toegankelijk Vlaanderen gaan.

De voorzitter: De heer Vande Reyde is het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Collega De Martelaer, ik apprecieer uw mening en ik kan u in veel zaken volgen. Op uw eerste voorstel zal ik niet ingaan. Ik doe dat nooit. Ik ben al vaak uitgenodigd om eens een uur of een dag in een rolstoel te zitten, maar ik doe dat nooit. Wij kunnen niet weten wat dat is

als we dat maar even doen. Men moet dat echt dagdagelijks meemaken. Men moet dagelijks voelen dat men niet overal kan gaan en staan. Ik vergelijk het met een dag doen alsof men arm is. Daar bestaan televisieprogramma's over, maar ik vind dat echt belachelijk. Men moet dat elke dag voelen om te beseffen in welke mate de vrijheid van velen wordt belemmerd. Maar ik snap uw punt natuurlijk. U weet veel vanuit uw praktijkervaring en ik weet dat u veel mensen kent die daar dagelijks mee te maken hebben. Ik weet dat u even doordrongen bent van deze materie als ikzelf.

Ik apprecieer het dat u ambitieus bent en ik begrijp u. Ergens zou ik niet liever willen dan dat wij hier in het parlement van alles zouden kunnen vastleggen, maar daar hebben we natuurlijk ook de middelen voor nodig. We moeten de administratie daarvoor kunnen aansturen en we moeten die plannen kunnen rondkrijgen. Op dit moment zitten we nog niet in die situatie, maar ik begrijp dat u daarnaartoe wilt en ik hoop dat we daar in de toekomst ook geraken.

Maar om u toch te overtuigen om het goed te keuren, en te tonen dat het niet zomaar een blaadje papier is, dat het geen papieren tijger is, zal ik u het voorbeeld van Noorwegen geven. Noorwegen heeft exact hetzelfde proces doorgevoerd, alleen zijn zij er begin jaren 2000 mee begonnen. Ik heb met een aantal Noorse collega's van destijds daarover gesproken, en het Noorse parlement heeft de regering toen aangezet om actie te ondernemen. Daar is toen dit heel lijvige document uit voortgekomen dat heet: 'Norway universally designed by 2025', of 'Noorwegen universeel ontworpen tegen 2025'. Dat moet u echt eens opzoeken. Wel, we zitten bijna in 2025, en weet u wat? Zij hebben hun doelstellingen, die toen hun aanzet kregen in het parlement, nu al ruimschoots behaald in 2022.

Weet u wat ze enkele jaren geleden in het parlement gedaan hebben? Ze hebben dat niet gevierd, ze hebben geen groot feest gehouden. Ze hebben een nieuw plan gemaakt, om nog ambitieuzer te zijn voor de toegankelijkheid, met nieuwe doelstellingen die nog ambitieuzer waren dan de vorige! De regering heeft daarop een tweede actieplan gemaakt om tegen 2050 nog beter te doen en om absoluut het leidende land te zijn in toegankelijkheid.

Ik geloof dat het parlement daarin wel de initiator is geweest. Wij kunnen hier in Vlaanderen hetzelfde proces meemaken, maar dan moeten we natuurlijk wel als parlement een statement maken. En ik geef u honderd procent gelijk: we moeten de regering daarin controleren, interpellieren, desnoods in elke commissie wat mij betreft. Maar ik denk wel degelijk dat dit document, en de aanzet die we daartoe geven, daarin een verschil kan maken. Als u daarvan overtuigd bent – maar ik ga het niet nodeloos herhalen – dan hoop ik nog altijd dat u dit voorstel van resolutie mee goedkeurt. (*Applaus bij Open Vld*)

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Collega, ik wil nog even aansluiten in reactie op uw tussenkomst over de bezorgdheid dat het ambitieniveau naar uw aanvoelen niet voldoende hoog zou liggen, als ik uw tussenkomst goed interpreteer. Ik wil wel een aantal bezorgdheden die u hebt geuit, en die u ook in de commissiebesprekingen hebt geuit, met u overlopen. Want ik denk dat er wel degelijk zaken in het voorstel van resolutie zitten die dat eigenlijk borgen.

Ten eerste wat betreft controle: dat is net hetgeen we proberen in te bouwen met dit voorstel van resolutie. We zeggen dat het belangrijk is om te zorgen dat we een toegankelijkheidsreflex gaan creëren via verschillende kanalen, zowel in opleidingen als sensibilisering en regelgeving, maar we kijken inderdaad ook naar de uitvoering. We vragen net ook dat, op het moment dat er gebouwen gerealiseerd worden, er een vorm van controle wordt ingebouwd. Ik denk dat ik daar in mijn eerste tussenkomst ook expliciet naar verwezen heb.

Ten tweede vroeg u ook naar een onafhankelijke controle. Er is heel duidelijk ook opgenomen dat bij de monitoring van de vooruitgang – met andere woorden de beoordeling van het feit of we jaar na jaar vooruit zouden gaan – ook Inter daarin een heel duidelijke opdracht krijgt om die monitoring te doen en om dus ook te rapporteren aan dit Vlaams Parlement.

Specifiek wat de doelstellingen betreft, heb ik onder ander ook verwezen naar de sectordoelstellingen. U verwees naar het café. Ik ben ervan overtuigd, collega, als we er even bij stilstaan, dat alle leden hier in het parlement dan zeer goed beseffen en weten dat er heel wat problemen zijn op het terrein. Anders zouden we dit debat hier in het parlement ook niet voeren. Ik denk dus niet dat we daarvoor samen op café moeten gaan. Als we in private infrastructuur aanwezig zijn, of als we in onze eigen woning mensen ontvangen – ik weet niet hoe uw woning eruitziet – dan worden we inderdaad ook geconfronteerd met problemen van toegankelijkheid.

Er is dus inderdaad nog een hele weg te gaan, ook in private infrastructuur. Maar laat ons toch eerst stappen vooraleer we willen lopen, om te vermijden dat we struikelen en op de grond blijven liggen. In die zin heb ik heel duidelijk verwezen naar het feit dat we vragen aan de Vlaamse Regering dat er per sector ambitieniveaus worden vastgelegd, en dat we dat dan ook effectief zullen realiseren, en daarop verder bouwen om vervolgens de ambitieniveaus op te trekken.

Ik denk dus eigenlijk dat uw bezorgdheden ook wel gecapteerd worden met dit voorstel van resolutie.

Ik denk en hoop – en daarom ook wilde ik deze tussenkomsten houden – dat het signaal aan de Vlaamse Regering alleen maar zo sterk kan zijn als we dit voorstel van resolutie effectief gezamenlijk, schouder aan schouder, goedkeuren. Dan hebben we het sterkste signaal dat we maar kunnen geven aan deze Vlaamse Regering. Daarom ook roep ik jullie ertoe op om dit voorstel van resolutie mee goed te keuren.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Ik heb niet gezegd dat het Vlaams Parlement geen motor kan zijn om de toegankelijkheid in Vlaanderen te verhogen. En ik heb ook niet gezegd dat wat hierin staat niet oké is. Het zijn allemaal goede dingen. En ik hoop echt dat ik op het einde van deze legislatuur alles kan afvinken omdat het is uitgevoerd. Dan zal ik vanop de eerste bank applaudiseren.

Maar wat ik wel heb geprobeerd te doen, is om het stukje handhaving, dat ik toch wat minimaal vind in de aanbevelingen van jullie voorstel van resolutie, wat te versterken. Ik vind het heel spijtig dat jullie vanuit de meerderheid dat puntje niet kunnen meenemen in dit voorstel van resolutie. Want de heer Vande Reyde spreekt over de kosten, maar ik denk niet dat dat de kostprijs van de uitvoering van de totale resolutie opeens zo hoog zal maken.

Wij – ik persoonlijk en onze fractie – zullen ons onthouden. Dat wil niet zeggen dat we het afkeuren, want we vinden dit oké. Maar we willen een sterk signaal geven dat het nog beter zou kunnen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de stemming over het amendement en de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie houden.

VOORSTEL VAN DECREET van Koen Daniëls, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Annabel Tavernier, Hilâl Yalçın en Arnout Coel tot het nemen van dringende maatregelen in het onderwijs naar aanleiding van de Oekraïne-crisis, tot wijziging van het decreet van 8 juni 2007 betreffende de studiefinanciering van de Vlaamse Gemeenschap en tot wijziging van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013 voor leerlingen en studenten die ressorteren onder richtlijn 2001/55/EG van de Raad van 20 juli 2001 betreffende minimumnormen voor het verlenen van tijdelijke bescherming in geval van massale toestroom van ontheemden en maatregelen ter bevordering van een evenwicht tussen de inspanning van de lidstaten voor de opvang en het dragen van de consequenties van de opvang van deze personen
– 1240 (2021-2022) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Wilfried Vandaele bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van decreet van Koen Daniëls, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Annabel Tavernier, Hilâl Yalçın en Arnout Coel tot het nemen van dringende maatregelen in het onderwijs naar aanleiding van de Oekraïne-crisis, tot wijziging van het decreet van 8 juni 2007 betreffende de studiefinanciering van de Vlaamse Gemeenschap en tot wijziging van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013 voor leerlingen en studenten die ressorteren onder richtlijn 2001/55/EG van de Raad van 20 juli 2001 betreffende minimumnormen voor het verlenen van tijdelijke bescherming in geval van massale toestroom van ontheemden en maatregelen ter bevordering van een evenwicht tussen de inspanning van de lidstaten voor de opvang en het dragen van de consequenties van de opvang van deze personen.

De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, er ligt vandaag een voorstel van decreet voor om het mogelijk te maken dat onze Vlaamse scholen extra ondersteuning krijgen voor de opvang van de vluchtelingen uit Oekraïne. Het is een spoedbehandeling aangezien, er zovele zaken in het onderwijs decretaal moeten worden geregeld. Daarom leggen we dat vandaag voor. Ik weet dat collega's vragende partij waren om dat decreet snel te krijgen. Er is nog wat overleg geweest met de sociale partners. Ik neem aan dat iedereen de spoed bij dezen wel zal ondersteunen, gezien de vraag ernaar.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): We kunnen dat alleen maar bijtreden, voorzitter. Wat ons betreft, is het inderdaad absoluut niet spoedig genoeg geweest, want het had er voor de vakantie moeten zijn. Nu de spoedbehandeling niet goedkeuren, zou een klein beetje hypocriet zijn.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Is het parlement het eens met dat voorstel tot spoedbehandeling? *(Instemming)*

Dan stel ik voor dat het voorstel van decreet onmiddellijk wordt behandeld.

Is het parlement het daarmee eens? *(Instemming)*

Het incident is gesloten.

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Koen Daniëls, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Annabel Tavernier, Hilâl Yalçın en Arnout Coel tot het nemen van dringende maatregelen in het onderwijs naar aanleiding van de Oekraïne-crisis, tot wijziging van het decreet van 8 juni 2007 betreffende de studiefinanciering van de Vlaamse Gemeenschap en tot wijziging van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013 voor leerlingen en studenten die ressorteren onder richtlijn 2001/55/EG van de Raad van 20 juli 2001 betreffende minimumnormen voor het verlenen van tijdelijke bescherming in geval van massale toestroom van ontheemden en maatregelen ter bevordering van een evenwicht tussen de inspanning van de lidstaten voor de opvang en het dragen van de consequenties van de opvang van deze personen.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, hier ligt inderdaad een nooddecreet voor, waarin er een aantal zaken worden geregeld. Ik vat het samen. In het leerplichtonderwijs wordt er geregeld dat er extra capaciteitsmiddelen zijn voor de opvang, voor extra plaatsen. Dat gaat over modulaire units, alsook over de kosten voor de eenmalige inrichting daarvan.

Dat handelt over het inschrijvingsrecht om Oekraïense vluchtelingenkinderen in overcapaciteit te kunnen nemen. Het gaat ook over de mogelijkheid tot tijdelijke verslagen. U weet dat er voor het buitengewoon onderwijs, voor individueel aangepaste curricula, verslagen nodig zijn. U weet dat we het bij de coronamaatregelen mogelijk hebben gemaakt om tijdelijke verslagen in te roepen, we doen dat nu ook in deze situatie. Het zal u niet vreemd zijn dat er van kinderen die hier aankomen, niet noodzakelijk veel informatie is, maar dat zij wel maximaal ondersteuning nodig hebben.

Wat belangrijk is voor onze scholen zijn de extra telmomenten. Normaal gezien krijgt een school middelen op basis van de leerlingen van het vorige schooljaar op 1 februari. Wij voorzien nu twee extra telmomenten, op 30 juni en 1 oktober, en dat geeft direct omkadering, dat wil zeggen: personeel en financieringsmiddelen voor de scholen. Ik denk dat dat belangrijk is. Niet alleen voor de Oekraïense kinderen, maar ook voor de anderstalige nieuwkomers die daar niet onder vallen. De reden is niet onbelangrijk en tweeledig: ten eerste, ze zijn er, maar ten tweede, het zou heel raar zijn dat OKAN-leerlingen, die al lang op de wachtlijst staan, dan niet binnen zouden worden genomen en dat andere Oekraïense kinderen voorrang zouden krijgen. Dat zou toch wel hele rare effecten geven, vandaar dat we dat ook op deze manier opnemen.

Ook in het kleuteronderwijs was OKAN-onderwijs er nog niet, dat nemen we bij deze ook mee, alsook dat de omkadering voor OKAN-leerlingen flexibel kan worden aangewend. Het zal u niet vreemd zijn, collega's, maar we vrezen dat we op een bepaald moment een lerarentekort zullen hebben. Als die middelen flexibel kunnen worden ingezet, in de twee richtingen, kunnen die mensen ook lesgeven en in andere profielen worden aangesteld.

Ik blijf nog even bij OKAN. Dat moet normaal gezien via een programmeringsprocedure langs de Vlaamse Regering, maar we maken dat nu vrij, zodat er heel snel kan worden geschakeld voor scholen die dat initiatief willen nemen. Ik denk dat dat nodig is en ik wil scholen, ook in grootsteden, oproepen om dat te doen. Als zij daarvoor – niet alleen voor OKAN, maar ook voor andere opvang – extra vestigingsplaatsen willen openen, kan dat met een verkorte procedure, zodat het allemaal zo snel mogelijk kan worden geregeld.

Het zou raar zijn mochten we de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) niet meenemen in dit verhaal, wat we uiteraard wel doen. Ze krijgen voor het onthaal en de begeleiding van de vluchtelingen ook extra ondersteuning.

Dan zijn er ook nog twee zaken die we in het hoger onderwijs doen. Namelijk, ervoor zorgen dat de mensen die onder die Europese richtlijn vallen, zijnde Oekraïense vluchtelingen, worden meegeteld in de financiering en dat ze ook een beroep kunnen doen op studiefinanciering, zodat, als mensen een beroep willen doen op het NARIC-verhaal (National Academic Recognition Information Centre) voor de erkenning van hun diploma, dat ook kosteloos kan gebeuren.

Nog een laatste puntje is het NT2-aanbod in het volwassenenonderwijs, dat we versneld mogelijk maken. We zorgen er ook voor dat ze ook worden meegeteld voor korte, intensieve cursussen Nederlands als tweede taal.

Dat is de inhoud in een notendop, collega's. De inwerkingtreding is voornamelijk met terugwerkende kracht naar 4 maart, omdat dan ook die richtlijn in werking treedt. Als de Europese richtlijn stopt, stoppen ook de maatregelen, behalve een aantal specifieke maatregelen die we laten doorlopen tot het einde van dat schooljaar, omdat scholen natuurlijk in schooljaren werken en niet noodzakelijk vasthangen aan de datum van de richtlijn.

Collega's, dat is in kort bestek wat dit decreet, met die hele lange titel, inhoudt. De reden dat de titel op deze manier moest worden geformuleerd, is van juridische aard, voorzitter. Maar kort samengevat is het eigenlijk het Oekraïne-decreet Onderwijs.

Collega's, ik kan er ook nog wel bijzeggen dat er nog een aantal zaken in onderzoek en overleg zijn, dus de kans bestaat dat we binnenkort nog met een tweede Oekraïenedecreet komen. Uiteraard worden een aantal zaken ook wel geregeld bij besluit van de Vlaamse Regering, wat hier dan natuurlijk niet passeert.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Het onderwijs staat na de coronacrisis opnieuw voor hele grote uitdagingen. We hebben het hier al vaak besproken, alsook in de commissie Onderwijs, maar nu gaat het over het aanbieden van goed onderwijs voor Oekraïense jongeren en volwassenen. Vooral het leerrecht van elk kind vinden we vanuit onze fractie altijd al heel belangrijk. Door goed onderwijs aan te bieden, kunnen we ook houvast bieden. Ik denk dat de kinderen en jongeren uit Oekraïne zich net in een heel moeilijk situatie bevinden en het ook wel gepast is om te zorgen voor goed onderwijs. Naar ik las in een krantenartikel, loopt dat ook allemaal zeer goed.

Het is de verantwoordelijkheid van ons om scholen en directies te ondersteunen om dat onderwijs goed te kunnen aanbieden. Wat doen we? Collega Daniëls had het er al uitgebreid over. Ik zal nog wat zaken specifiek benadrukken.

We maken het mogelijk om op een flexibele manier onderwijs mogelijk te maken voor anderstalige nieuwkomers uit Oekraïne, zowel uit het leerplicht- als uit het volwassenenonderwijs. Heel specifiek wil ik de aandacht vestigen op het feit dat we ook voor het kleuteronderwijs extra financiële tegemoetkomingen mogelijk maken, namelijk voor de anderstalige nieuwkomers en voor de leerlingen met een andere thuistaal dan de onderwijstaal uit dezelfde leeftijdsgroep, daarvoor voorzien we ook een financiële ondersteuning. Er zijn extra middelen voor de CLB's, het hoeft geen uitleg dat al die leerlingen een goed gevulde rugzak meebrengen met allerlei minder positieve ervaringen. Het is belangrijk dat zij goed worden onthaald en begeleid. Voor het volwassenenonderwijs voorzien we

extra intensieve taalopleidingen. Onze fractie kijkt uit naar het volgende nood-decreet dat ook nog een aantal zaken zal regelen, maar we keuren dit voorstel van decreet alvast goed.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Voorzitter, de collega's hebben het geheel al goed toegelicht. Mij rest enkel het volgende: wat vandaag voorligt, is heel belangrijk. Het laat zien dat we eenieder die in moeilijke omstandigheden zit – wat vandaag in Oekraïne gebeurt, gaat veel verder, dit is een trauma voor alle vluchtelingen – maximale kansen bieden. Onderwijs kan hier een belangrijke invulling aan geven en dat is heel belangrijk. Onderwijs kan natuurlijk het trauma niet wegwerken, maar het kan ervoor zorgen dat dit geen verloren generatie is, dat het kinderen zijn die op een goede manier worden opgevangen. Als Westers democratisch land geven we met die ondersteuning een heel belangrijk signaal.

Daarnaast wil ik de collega's natuurlijk danken, maar ook de administratie Onderwijs die erin geslaagd is om dit voorstel van decreet rond te krijgen, rekening houdend met de moeilijke situatie die corona al met zich meebrengt. In afwachting van de goedkeuring van het voorstel van decreet straks zijn al twee omzendbrieven vertrokken waardoor het onderwijs zich kan klaarmaken om hierop verder te werken.

Het is heel belangrijk om dit signaal te geven, maar vooral om ervoor te zorgen dat de kinderen die hun land moeten ontvluchten door deze vreselijke oorlog, de maximale ontwikkelingskansen krijgen en dat Vlaanderen hiervoor garant staat.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Voorzitter, de minister had ons dit decreet beloofd in de tweede week van de paasvakantie, dat was net iets handiger geweest om het grondig door te nemen, maar goed, er ligt nu een voorstel van decreet voor.

Er staan een aantal positieve dingen in en ook een aantal logische. Ik geef een paar voorbeelden. De inschrijving van Oekraïners in overcapaciteit van scholen is een gunst, geen verplichting. Dat is logisch. We kunnen scholen niet verplichten zodat ze geen plaatsen overhouden om extra kinderen op te nemen. Er zijn technische versoepelingen voor de OKAN-klassen (onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers): minder administratieve rompslomp om de klassen in te richten, dat is ook terecht. De CLB's krijgen een extra budget, omdat ze nu al een hoge taaklast hebben. Dit komt er nog eens bovenop, dat budget is zeker en vast oké. Alles van huurunits en tijdelijke infrastructuur wordt terugbetaald, weliswaar met een plafond. Het was niet helemaal duidelijk hoe men tot dat bedrag is gekomen, maar goed, ook dat is oké.

Dan komen we bij het hoger onderwijs en het volwassenenonderwijs, de centra voor volwassenenonderwijs (CVO's) en de centra voor basiseducatie (CBE's). Met de aanvraag tot erkenning van diploma's worden de Oekraïense vluchtelingen gelijkgesteld met andere erkende vluchtelingen. Dat betekent dat ze dus ook in aanmerking komen voor een studietoelage en, net zoals gewone vluchtelingen, niet moeten betalen voor een procedure tot diploma-erkenning bij het National Academic Recognition Information Centre (NARIC). Er wordt ook extra budget voorzien voor CVO's en CBE's, vooral voor hun lessen Nederlands tweede taal (NT2), al dan niet in het kader van een inburgeringstraject.

Jullie weten wel dat wij als Vlaams Belang toch wel vragen hadden bij het verlenen van voordelen aan niet-Europese Unie-onderdanen en bij het zomaar, zonder enig onderscheid, dingen gratis maken voor vluchtelingen. Daar staan we

kritisch tegenover en zullen we kritisch tegenover blijven staan. Maar de legistische realiteit is wat ze is. En als deze voordelige regels gelden voor gewone vluchtelingen – waar toch ook wel wat mensen tussen zaten die niet echt vluchteling waren, maar gewoon gelukszoekers –, dan gelden deze regels zeker voor echte vluchtelingen zoals die uit Oekraïne.

Wat de teldagen betreft zijn er een paar rare dingen. De scholen krijgen extra middelen voor de hele groep bij de teldag in juni. De niet-Oekraïnevluchtelingen en de Oekraïnevluchtelingen worden samengeteld om extra uren en middelen te krijgen. Voor de teldag van oktober worden die groepen apart toegekend, als er in de ene of de andere groep een stijging is waar te nemen ten opzichte van juni. Waarschijnlijk is dat omdat men bij de gewone nieuwkomers nogal vaststelt dat er minder nieuwe gevallen zijn in oktober dan in het tweede semester. Op die manier zou de school dan toch weer wat extra geld krijgen als ze komende zomer – ik wens dat niet – plots massa's Oekraïners bij zou krijgen en de gewone nieuwkomers zouden dalen of stagneren. Voor de teldag in juni 2023 krijgen de scholen dan opnieuw extra middelen voor de hele groep. Dan worden die samengeteld. Dezelfde regeling zien we voor het secundair onderwijs.

We vinden het ook eigenaardig dat bij het actualiteitsdebat begin maart 2022 en de opvolgende besprekingen in de commissie, de minister en de parlementsleden van de NV-A toch stellig gezegd hebben dat die extra middelen er enkel zouden komen voor die vluchtelingen die uit Oekraïne afkomstig zijn. Maar ja, net voor het paasreces is er nog een actuele vraag van collega Meuleman gekomen. Die polste of die extra middelen voor alle vluchtelingen zouden worden vrijgemaakt door middel van extra teldagen of enkel voor diegenen die uit Oekraïne kwamen. Dan is daar toch niet veel meer over gezegd. Hoe zit het daar nu mee? Ik heb een korte uitleg van collega Daniëls gehoord. Men wil niet dat leerlingen uit de onthaalklassen voor anderstalige nieuwkomers (OKAN) die al op de wachtlijst staan, voorbijgestoken zouden worden door Oekraïners. Maar mij lijkt dit toch eerder het gevolg van een politiek compromis. Of is het ook het gevolg van overleg met onderwijsveld? Of is het om juridische redenen dat men blijkbaar geen onderscheid zou mogen maken tussen kinderen uit Oekraïne en andere nieuwkomers inzake middelen voor de scholen?

Als we deze zomer zouden zien dat er bijvoorbeeld een extra instroom is van immigranten uit, zeg maar, het Midden Oosten en Afrika – dat zou kunnen – of, omgekeerd, dat de Oekraïneoorlog tot stilstand zou komen – laat het ons hopen – maar er wel een hoop andere vluchtelingen komen, scheidt dat dan ook geen precedent om telkens opnieuw wanneer er zich een internationale crisis voordoet met tijdelijke immigratie richting de EU en Vlaanderen, dan weer extra teldagen te gaan opzetten, ook al doet de crisis zich voor in een niet-Europees land? Want die nieuwkomers gaan tellen, zorgt ook weer voor extra planning en zo voort.

Ik rond af met de ondersteuning voor de kleuters. Normaal gezien krijgen anderstaligen jonger dan 5 jaar geen omkadering, in tegenstelling tot andersstalige nieuwkomers die 5 jaar en ouder zijn. Nu komt er wel een extra ondersteuning voor het kleuteronderwijs. Per bijkomende anderstalige nieuwkomer jonger dan 5 jaar of bijkomende kleuter die voldoet aan het leerlingenkenmerk thuistaal niet-Nederlands die geteld wordt op een van die nieuwe instapdagen, hebben de scholen recht op 950 euro extra ondersteuning.

Deze regeling zou gelden tot en met de instapdag van februari 2023. Dat is weer eens een beetje vreemd. Het is een maatregel in het kader van de Oekraïne-crisis, maar eigenlijk omvat dat ook alle andere nieuwkomers, en ook nog eens gewone nieuw ingeschreven kleuters die niet het Nederlands als thuistaal hebben. Dat is in mijn gemeente toch nogal vaak het geval, en dat zijn meestal dan nog

kinderen van Belgen. Dat is dus een beetje eigenaardig. Begrijp ons niet verkeerd: de noden bij de kleuterleidsters met klassen met zeer veel anderstaligen zijn echt wel groot, en zelfs los van die Oekraïne-crisis is extra ondersteuning altijd welgekomen, als we tenminste leerkrachten vinden. De vraag is echter waarom dit nu zo moet worden beslist in een nooddecreet dat zich eigenlijk zou moeten beperken tot de vluchtelingenstroom als gevolg van de Oekraïne-crisis. Het lijkt ons dus een wat te algemene maatregel. Die had toch fijnmaziger kunnen worden uitgewerkt. We zullen ons dan ook onthouden met betrekking tot dit voorstel van decreet, maar zonder de aanpassingen die hier nu zijn gebeurd, zouden we dat zeker wel hebben goedgekeurd.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): In tegenstelling tot de collega van de fractie die zonet aan het woord was, zijn wij wel heel blij dat het onderscheid tussen Oekraïense anderstalige nieuwkomers en anderstalige nieuwkomers met een andere origine niet langer wordt gemaakt. *(Opmerkingen bij het Vlaams Belang)*

Collega's, wij zijn bijzonder blij met dit voortschrijdend inzicht bij de N-VA. Het is inderdaad zo dat de minister het eerst anders had gezegd in de commissie, maar het zou absoluut niet te verantwoorden zijn om A-vluchtelingenkinderen en B-vluchtelingenkinderen, A-anderstalige nieuwkomers en B-anderstalige nieuwkomers te gaan creëren. Kinderen die al heel lang op de wachtlijst staan, maar niet uit Oekraïne, maar uit andere gebieden komen, hebben evenveel recht op onderwijs. Dat is een universeel mensenrecht. Het is dus een goede zaak dat dat onderscheid niet is behouden.

Collega Daniëls en collega's van de meerderheid, ook hartelijk dank dat ook de kleuters worden gefinancierd. Ik denk dat dat ook een heel goede stap vooruit is geweest. Daar hebben we in de vorige legislatuur ook discussies over gevoerd. Dat zijn dus echt wel heel goede punten in dit voorstel van nooddecreet. Gefeliciteerd daarvoor. Er zitten ook andere echt goede zaken in. Ik heb bij een aantal dingen ook nog wel wat extra vragen, vragen die mij bereiken vanuit het terrein, bijvoorbeeld over de extra middelen voor die mobiele units. Daar wordt de vraag gesteld of dat enkel over extra middelen gaat, dan wel of er ook verdere, bijkomende ondersteuning komt, los van de financiële. Komen er eventueel raamcontracten in dezen? Kan er juridische ondersteuning komen? Dat is nog een vraag die mij wordt gesteld, maar dat zal ons zeker niet tegenhouden om het voorstel van decreet goed te keuren. Dat is een vraag voor de collega's van de meerderheid.

Er is nog een vraag die mij bereikte vanuit het terrein. Ik weet niet of dat iets is wat jullie eventueel nog in overweging kunnen nemen in een volgend nooddecreet, want ik hoor dat er nog iets komt. Er is toch wel een groot verschil tussen de extra omkadering voor het secundair onderwijs en die voor het basisonderwijs, terwijl directeurs van het basisonderwijs echt wel aangeven dat de basisscholen nu een enorme toestroom kennen. Dat zijn de kinderen die nu eerst naar de scholen beginnen door te stromen. Die hebben het zeer zwaar te verduren gehad. Ze zitten eigenlijk al op hun tandvlees. Ze stellen de vraag of dat toch niet een beetje gelijk kan komen. Nu is de ondersteuning voor basisonderwijs 1,5 uur. Kan dat ook niet worden opgetrokken tot 2,5 uur omkadering, dus een gelijkschakeling met het secundair onderwijs? Dat is iets wat ik meegeef om in overweging te nemen, om eventueel misschien nog aan te passen in een volgend nooddecreet.

Andere zaken, zoals die vrije programmatie, die nieuwe vestigingsplaatsen die mogelijk worden gemaakt op een regelluwe manier, zijn allemaal heel goed. Jullie kennen echter mijn allerbelangrijkste vraag, waarvan ik hoop dat die ook zal

worden geregeld in het volgende decreet. Dat is ook de reden waarom we dit voorstel mee zullen goedkeuren. Wat ik heel belangrijk vind, is het volgende. De omzendbrief van de minister is er inderdaad al gekomen, vóór de paasvakantie, zonder dat het decreet er was. Daarin stond letterlijk dat de extra financiering geldt voor de opvang van kinderen in Nederlandstalige klassen, in het basis-onderwijs dus, voor de opvang van kinderen in OKAN-klassen, aparte klassen in het secundair onderwijs, en voor de opvang in bijvoorbeeld opvangcentra voor volledig Oekraïens onderwijs.

Wat niet mogelijk is op dit moment, is financiering van onderwijsvormen die een tweesporig beleid ontwikkelen. Een aantal scholen zijn voor de paasvakantie, voor de omzendbrief, gestart met onderwijs in het Oekraïens voor Oekraïense leerlingen in de Nederlandstalige scholen. Daarnaast laten ze de kinderen ook les volgen in het Nederlands. De reden is dat de situatie bijzonder onzeker is. Zullen die kinderen teruggaan? De meesten willen teruggaan, de meesten hopen erop terug te gaan. De meeste ouders houden vast aan dat Oekraïens onderwijs, willen dat curriculum niet loslaten en hopen dat hun kind dat kan afmaken. Er zijn heel wat Oekraïense leerkrachten meegekomen die dat onderwijs willen geven. Dat is dus eigenlijk een ideale oplossing voor dat stuk.

Daarnaast kan het zijn dat het langer duurt en dan hebben die kinderen er alle belang bij dat ze ook Nederlands leren. Ik denk dat dat tweesporenbeleid nuttig is omdat we nog niet weten wat er zal gebeuren. Het zorgt ook voor een verhoogd welzijn. Die kinderen zijn veel meer op hun gemak als ze af en toe nog Oekraïens kunnen praten met een Oekraïense leerkracht en zijn dan ook enthousiaster om naar school te komen en ook Nederlands te leren. Dat tweesporenbeleid werkt dus. Ik ben daar 100 procent van overtuigd. Meer en meer scholen experimenteren daarmee.

Ik zou willen vragen, beste collega's van de meerderheid, om ook daarvoor financiering te voorzien. Nu worden die projecten gefinancierd door de Rotary Club. Die leerkrachten worden betaald in de vorm van aankoopbonnen. Ik denk dat dat het Vlaams onderwijs onwaardig is en dat we moeten zorgen dat dat tweesporenbeleid mogelijk gemaakt wordt. Dat is dus mijn bijkomende vraag voor het volgende nooddecreet. Dat zal ons er echter niet van weerhouden om dit voorstel van decreet goed te keuren. Beter laat dan nooit, zal ik maar zeggen.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Collega's, ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat we alles op alles moeten zetten om die kinderen uit Oekraïne die een verschrikkelijke oorlog moesten ontvluchten een plaats te geven in ons onderwijs. Ik maak van deze gelegenheid ook gebruik om een grote dankuwel te zeggen aan alle leerkrachten, directeurs en CLB-medewerkers die het alweer aan het waarmaken zijn op het terrein. In die zin ben ik heel blij dat dit voorstel van decreet hier vandaag ter stemming voorligt. Ik denk dat het daarvoor absoluut de tijd was, want veel scholen zijn natuurlijk al anderhalve maand bezig met het opvangen van die kinderen. Die wachten wel op deze maatregelen en op de extra middelen die daaraan gekoppeld zijn. Wij hopen dus dat die nu snel volgen.

Laat me duidelijk zijn: er staan absoluut een heel aantal goede dingen in dit voorstel van decreet. Wij gaan er dus straks zeker voor stemmen, onder andere wegens die extra middelen voor extra gebouwen of modulaire units. We zijn ook heel blij met die extra telmomenten voor alle anderstalige nieuwkomers. Dat zal inderdaad alleen maar helpen om de bestaande wachtlijsten voor het onthaal-onderwijs voor anderstalige nieuwkomers (OKAN) op een aantal plaatsen eindelijk te kunnen aanpakken. Het is ook absoluut goed dat er extra middelen komen voor het NT2-aanbod (Nederlands als tweede taal) voor volwassenenonderwijs,

dat Oekraïense studenten de mogelijkheid krijgen om een studietoelage aan te vragen en dat er, zoals al werd gezegd, extra financiële ondersteuning komt voor kleuters die OKAN willen volgen.

Het wordt sowieso gemakkelijker om OKAN te organiseren. Dat juichen wij alleen maar toe. Maar dat neemt natuurlijk niet weg dat het een grote uitdaging zal blijven, logistiek maar ook voor het vinden van personeel in de context van een bijzonder prangend lerarentekort. Daar heb ik nog een vraag over. Jullie voorzien dat er nu ook mensen zonder pedagogisch bekwaamheidsbewijs kunnen worden aangeworven. Ik begrijp dat nood wet breekt. Maar onze vraag is: kunnen scholen zelf die personeelspuzzel leggen om dan eventueel bestaande leerkrachten toch in te zetten voor het lesgeven in nieuwe OKAN-klassen? OKAN is natuurlijk een heel specifieke vorm van lesgeven. Ik denk dat men daarvoor toch wel een zekere ervaring nodig heeft.

We hebben ook nog een aantal vragen over zaken waarover niets in het voorstel van decreet staat, met name die piste van de minister om ook onderwijs in het Oekraïens te organiseren in die nooddorpen. Ik denk toch dat we daarover een breder debat moeten voeren, ten eerste over hoe dat juridisch in zijn werk zal gaan, onderwijs in Vlaanderen in een andere taal. Wij staan open om daar constructief over na te denken, laat dat duidelijk zijn. Mevrouw Meuleman haalde het ook al aan: op welke termijn zien jullie van de meerderheid dat gebeuren? Want ik snap absoluut dat we er op dit moment gewoon voor moeten zorgen dat kinderen onderwijs krijgen en dat het absoluut een te overwegen piste is om dat in het Oekraïens te doen. Maar de waarheid is natuurlijk dat we absoluut niet weten hoe lang dat conflict nog zal duren en dat het best nog wel een hele poos zou kunnen zijn. Wij vinden ook wel dat er op een bepaald moment echt de overstap moet worden gemaakt naar het reguliere onderwijs, dat kinderen het best zo snel mogelijk Nederlands leren zodat zij ook hun weg vinden in onze scholen en die overstap kunnen maken.

Dat is nog een vraag waar we misschien nu al een antwoord op hopen te krijgen, maar anders zeker bij het volgende decreet: wanneer denken jullie dat kinderen sowieso allemaal moeten instromen in het reguliere onderwijs?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, dank u wel voor uw vragen bij dit voorstel van decreet. Het is voor onze mensen in het onderwijs na corona inderdaad opnieuw zoeken, roeien en met Google Translate proberen de kinderen zo goed mogelijk op te vangen. Het komt er inderdaad bij. Ik denk dat een dankjewel zeker op zijn plaats is. Een aantal mensen hebben dat al gezegd. Daarom willen we maximaal extra capaciteit proberen mee te nemen.

Ik ga proberen te antwoorden op een aantal vragen die gesteld zijn. Waarom worden de anderstalige nieuwkomers boven op de Oekraïners meegenomen? Dat is wat ik daarnet zei, collega Laeremans: degenen die op de wachtlijst van OKAN staan, krijgen geen extra financiering en de Oekraïners wel. Dan krijgt men in scholen toch wel iets opmerkelijks. Scholen geven dat zelf aan. Ik denk dat we het er ook allebei mee eens zijn. Als een directie dan moet zeggen 'jij wel en jij niet', lijkt mij dat een schier onmogelijke opdracht. Daarom nemen we hen mee.

Uw analyse van de telmomenten is inderdaad juist. Als je naar de cijfers kijkt, zie je altijd een daling in het eerste semester en dan een stijging, zowel in het basis- als in het secundair onderwijs. Daarom zit die evolutie er ook in.

Er zijn een aantal vragen gesteld over twee sporen, Oekraïens onderwijs in de nooddorpen en dergelijke meer. Het is inderdaad juist dat dat nu nog juridisch wordt onderzocht en bekeken. Er zijn ook verschillende vormen. Hoe moet dat er

dan uitzien? Waar moet dat dan zijn? Dat is ook bij de onderwijspartners nog niet overal uitgekristalliseerd. Dat debat loopt vandaag: hoe zien we dat, hoe ziet dat eruit, wat met de leerkrachten en het statuut, hoe loopt die financiering? Dat ligt op tafel. We zullen daar duidelijkheid over creëren op korte termijn. Ik kan nu niet zeggen of dat volgende week of de week nadien zal zijn. U moet mij dat vergeven want dat is niet zo evident.

Wat betreft de duidelijkheid over uren en tellingen verwijs ik graag naar de omzendbrief die gelanceerd is voor het paasreces, onder voorbehoud van goedkeuring. Daarin staat vrij duidelijk hoe, wie, welke definitie en hoe mensen moeten worden geïnterpreteerd. Dat is een goede aanvulling op dit voorstel van decreet.

Wat betreft de mobiele units en de vraag naar raamcontracten, heeft men mij laten weten dat Het Facilitair Bedrijf daarmee bezig is. Die markt is wel stevig oververhit. Deze vaststelling doen wij niet alleen maar heel wat landen in Europa. Er wordt heel erg naar die mobiele units gekeken, zowel voor residentiële opvang, voor wonen, als voor scholen. Men werkt er samen met de onderwijsverstrekkers aan om die raamcontracten te maken. Daar moet een overheidsopdracht voor worden geplaatst.

Ik kom tot de vraag van collega Goeman in verband met het leggen van de personeelspuzzel. Er is opgenomen dat als men die uren wil omzetten in punten, dat dat altijd via lokaal overleg met de personeelsafgevaardigden moet gebeuren. Het lijkt mij ook goed dat dat langs daar gebeurt en dat niet zomaar uren worden omgezet in punten, net wegens die diplomavereisten en het feit dat we zeggen dat we in het kader van kwaliteit maximaal mensen willen die over de juiste kwalificatie beschikken. Maar als men die mensen niet heeft, kan dat wel gebeuren via lokaal overleg met de personeelsafgevaardigden.

Ik weet niet of ik uw vraag goed heb begrepen, maar ik denk dat het heel moeilijk wordt om vanuit Brussel, de minister, de administratie en het parlement een personeelspuzzel te gaan leggen van wie in aanmerking kan komen en wie niet. Ik denk niet dat het uw vraag was. Als een school OKAN gaat inrichten, moet men kijken wie van het personeel daar wil instappen. Ik denk dat het dan gaat zoals in vele scholen: 'Beste collega's, we zijn van plan om een OKAN-klas in te richten. Wie wil zich hiervoor opgeven?' Mijn ervaring leert dat er in scholen altijd wel collega's zijn die zich daarvoor willen engageren. Wij hadden dat vroeger op onze school. Als een vlakke loopbaan dreigt, is het een absolute verrijking om zich daarin te bekwamen.

Collega's, ik denk dat ik op de meeste vragen die hier nog gesteld zijn, geantwoord heb. Dank aan die partijen die dit voorstel van decreet mee goedkeuren.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Nee)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking. *(Zie Parl.St. VI.Parl. 2021-22, nr. 1240/1)*

– Artikel 1 tot en met 34 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet houden.

VOORSTEL VAN DECREET van Hannes Anaf, Conner Rousseau, Freya Van den Bossche, Ludwig Vandenhove, Kurt De Loor en Hannelore Goeman tot wijziging van artikel 80, §2, van het decreet van 18 mei 2018 houdende de Vlaamse sociale bescherming – 1241 (2021-2022) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft mevrouw Hannelore Goeman bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van decreet van Hannes Anaf, Conner Rousseau, Freya Van den Bossche, Ludwig Vandenhove, Kurt De Loor en Hannelore Goeman tot wijziging van artikel 80, §2, van het decreet van 18 mei 2018 houdende de Vlaamse sociale bescherming.

De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Voorzitter, ik ga de toelichting zeer kort maken. De prijzen stijgen nu, vanaf 1 mei. Ik denk dat het tijd is dat die zorgbudgetten ook nu opnieuw stijgen. Ik denk dus dat de spoed voor zich spreekt.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Het is vanzelfsprekend een belangrijk thema, maar wij denken dat de commissie het meest aangewezen is om dat te kunnen bespreken, ook in een ruimer kader dan alleen dit voorstel. Dus wij denken dat we dit niet hier in de plenaire vergadering moeten behandelen. Maar we willen het zeker op korte termijn in de commissie bespreken.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Nee)*

Dan stemmen wij bij zitten en opstaan over het voorstel tot spoedbehandeling.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel wensen aan te nemen, wordt verzocht op te staan.

De tegenproef.

Het voorstel tot spoedbehandeling is niet aangenomen. Derhalve blijft het voorstel van decreet naar de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding verwezen.

Het incident is gesloten.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Immanuel De Reuse, Stefaan Sintobin, Suzy Wouters en Chris Janssens over het waarborgen van de betaalbaarheid van onze woonzorgcentra – 1242 (2021-2022) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Chris Janssens bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Immanuel De Reuse, Stefaan Sintobin, Suzy Wouters en Chris Janssens over het waarborgen van de betaalbaarheid van onze woonzorgcentra.

De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Voorzitter, ik kan verwijzen naar het vragenuurtje van deze namiddag, waarin heel wat collega's ook aandrongen op een zeer snelle en spoedige behandeling en aanpak van de stijgende

rusthuisfacturen en de betaalbaarheid van de woonzorgcentra. Ik denk dat die urgentie hier ook kamerbreed voelbaar was. Ook uit de antwoorden van minister Beke bleek dat die betaalbaarheid een groot probleem wordt.

In dit voorstel van resolutie over het waarborgen van de betaalbaarheid van de woonzorgcentra worden een aantal voorstellen geformuleerd die daaraan tegemoet zouden kunnen komen, zodat onze mensen in de woonzorgcentra met een gerust hart hun oude dag kunnen beleven. Ik vraag dus iedereen om de spoedbehandeling van dit voorstel van resolutie te steunen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Collega's, ik verwijs naar mijn tussenkomst van daarnet. Trouwens, als ik de inhoud lees, zie ik dat er een aantal andere voorstellen in staan dan in het voorstel van Vooruit, die ook zelfs niet helemaal met elkaar sporen. Het bewijst dat we dit het best uitvoerig kunnen bespreken in de commissie.

De voorzitter: Goed, ik meen dat er geen eensgezindheid is over de spoedbehandeling.

Dan stemmen wij bij zitten en opstaan over het voorstel tot spoedbehandeling.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel wensen aan te nemen, wordt verzocht op te staan.

De tegenproef is niet nodig. De uitslag is duidelijk.

Het voorstel tot spoedbehandeling is niet aangenomen. Derhalve blijft het voorstel van resolutie naar de Commissie voor Welzijn, Volksgezond, Gezin en Armoedebestrijding verwezen.

Het incident is gesloten.

VOORSTEL VAN DECREET van Koen Daniëls, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht, Annabel Tavernier, Hilâl Yalçın en Arnout Coel tot het nemen van dringende maatregelen in het onderwijs naar aanleiding van de Oekraïne-crisis, tot wijziging van het decreet van 8 juni 2007 betreffende de studiefinanciering van de Vlaamse Gemeenschap en tot wijziging van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013 voor leerlingen en studenten die ressorteren onder richtlijn 2001/55/EG van de Raad van 20 juli 2001 betreffende minimumnormen voor het verlenen van tijdelijke bescherming in geval van massale toestroom van ontheemden en maatregelen ter bevordering van een evenwicht tussen de inspanning van de lidstaten voor de opvang en het dragen van de consequenties van de opvang van deze personen – 1240 (2021-2022) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet.

Stemming nr. 1

Ziehier het resultaat:

114 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
92 leden hebben ja geantwoord;
22 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Maurits Vande Reyde, Inez De Coninck, Tinne Rombouts, Andries Gryffroy, Orry Van de Wauwer en Paul Van Miert over het verbeteren van de toegankelijkheid van de publieke gebouwen en de publieke ruimte in Vlaanderen – 956 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 4

Stemming over het amendement

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de stemming over amendement nr. 2, van Ann De Martelaer en Jeremie Vaneeckhout.

Stemming nr. 2

Ziehier het resultaat:

114 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
26 leden hebben ja geantwoord;
66 leden hebben neen geantwoord;
22 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement niet aan.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie.

Stemming nr. 3

Ziehier het resultaat:

114 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
103 leden hebben ja geantwoord;
11 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

ROUWHULDE voor de heer Victor Peuskens, gewezen lid van de Vlaamse Raad

De voorzitter: Dames en heren, op 31 maart 2022 overleed op 81-jarige leeftijd de heer Victor Peuskens. Als volksvertegenwoordiger was hij lid van onze assemblee van 1984 tot 1991. Hij behoorde tot de SP-fractie.

Namens u allen betuig ik mijn oprechte deelneming aan de familie en nabestaanden.

Mag ik u vragen ter nagedachtenis van de heer Victor Peuskens enkele ogenblikken van stilte in acht te willen nemen?

– De Vlaamse volksvertegenwoordigers nemen enkele ogenblikken van stilte in acht.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 27 april 2022 om 14 uur.

De vergadering is gesloten.

– De vergadering wordt gesloten om 19.34 uur.

BIJLAGEN

Aanwezigheden

Aanwezig

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Johan Deckmyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloopmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Wilfried Vandaele, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Maurits Vande Reyde, Anke Van dermeersch, Tine van der Vloet, Orry Van de Wauwer, Kris Van Dijck, Loes Vandromme, Bart Van Hulle, Karl Vanlouwe, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Kurt Vanryckeghem, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın.

Afwezig met kennisgeving

Leo Pieters: ambtsverplichtingen;

Gwendolyn Rutten: familieverplichtingen;

Imade Annouri, Piet De Bruyn, Tom De Meester, Kim De Witte, An Moerenhout, Jeremie Vaneeckhout: gezondheidsredenen.

Afwezig zonder kennisgeving

Sihame El Kaouakibi

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers

Stemming nr. 1:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans,

Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçin

ONTHOUDINGEN:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloopmans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr. 2:**JA-stemmen:**

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Stijn Bex, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Maxim Veys

NEEN-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçin

ONTHOUDINGEN:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloopmans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr. 3:

JA-stemmen:

Els Ampe, Hannes Anaf, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gweny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Stijn Bex, Johan Danen, Ann De Martelaer, Celia Groothedde, Elisabeth Meuleman, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Chris Steenwegen, Tine Van den Brande